

**Verkkokeskustelu huumeiden
käyttöhuoneiden perustamisesta Helsingin
Sanomissa**

Noora Anniina Väisänen

Helsingin yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
Sosiaalityö
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2019

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos/Institution– Department Sosiaalitieteiden laitos
Tekijä/Författare – Author Noora Väisänen		
Työn nimi / Arbetets titel – Title Verkkokeskustelu huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta Helsingin Sanomissa		
Oppiaine /Läroämne – Subject Sosiaalityö		
Työn laji/Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika/Datum – Month and year 5/2019	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 96
Tiivistelmä/Referat – Abstract <p>Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee julkista keskustelua koskien huumeiden käyttöhuoneiden perustamista Helsinkiin. Tarkempaan tutkimustehtävänä on selvittää verkkokeskusteluja tutkimalla, miten keskustelijat asemoituvat huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen ja millaisia retorisia keinoja he käyttävät positioidensa vahvistamiseksi. Tutkimuksen teoreettis-metodologinen viitekehys muodostuu sosiaalisesta konstruktionismista ja retorikan tutkimuksesta. Todellisuutta lähestytään vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa rakentuvana. Huumeiden käyttöhuoneen perustamisesta käytävä julkinen keskustelu linkittyy Suomen huumausainepolitiikan historiaan sekä ajankohtaiseen kansainväliseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen.</p> <p>Tutkimuksen aineisto koostuu kolmesta Helsingin Sanomien uutista koskevasta verkkokeskustelusta. Uutiset käsittelevät Helsingin kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2018 tehtyä aloitetta koskien valvotun huumeiden käyttöhuoneen perustamista Helsinkiin. Verkkokeskustelua on käyty Helsingin Sanomien kommenttipalstoilla 11.4.–22.11.2018. Tutkimusmenetelmänä käytetään retorista diskurssianalyysia.</p> <p>Tutkimuksen perusteella huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta käytävä yhteiskunnallinen keskustelu on vahvasti polarisoitunutta. Verkkokeskustelussa huumeiden käyttöhuoneita asemoidutaan joko puolustamaan tai vastustamaan. Keskustelijat vahvistavat ottamiaan argumentaatiopositiioita tuottamalla erilaisia diskursseja ja käyttämällä retorisia keinoja monipuolisesti. Keskustelussa korostuu hyökkäävä ja vaihtoehdottomuuteen vetoava retoriikka, jotka vahvistavat keskustelun kahtia jakautuneisuutta. Käyttöhuoneita puolustavat nojaavat argumenteissaan huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustamiseen, kun taas vastustavat leimaavat käyttöhuoneet moraalittomiksi.</p> <p>Tutkimus osoittaa huumeiden käyttäjiin kohdistuvan vahvoja stereotypioita ja stigmoja, jotka vahvistavat huumeiden käyttäjien yhteiskunnasta syrjäyttämistä. Keskustelussa kuuluu vahvasti myös huumeiden käyttäjiä ja heidän oikeuksiaan puolustava ääni. Verkkokeskustelu noudattaa hyvin pitkälti samoja piirteitä muun julkisen keskustelun kanssa, mikä vahvistaa aikaisemmissa tutkimuksissa esiin nostettua median ja ajankohtaisen politiikan vaikutuksesta kansalaisten muodostamiin mielipiteisiin.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Huumeiden käyttöhuone, huumausainepolitiikka, sosiaalinen konstruktionismi, retorinen diskurssianalyysi		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited		
Muuta tietoa – Övriga uppgifter – Additional information		

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Huumausainepolitiikan suuntauksia 1950-luvulta nykypäivään.....	4
2.1 Ensimmäinen ja toinen huumausaineaalto	5
2.1.1 Huumeiden käytön muutokset huumausainelain säätämisen taustalla	6
2.1.2 Haittojen vähentämisen näkökulma osaksi huumausainepolitiikkaa	9
2.2 Huumeiden käytön ja huumausainepolitiikan nykysuuntauksia	11
2.3 Huumeiden käyttöhuone	15
2.3.1 Käsitteen määrittelyä	16
2.3.2 Käyttöhuoneista tutkittua	18
3 Tutkimukselliset valinnat ja tutkimuksen toteutus	21
3.1 Sosiaalinen konstruktionismi.....	21
3.2 Retorinen diskurssianalyysi	23
3.3 Tutkimusaineisto ja sen keruu.....	27
3.4 Verkkokeskusteluiden uutiset	29
3.4.1 Huumeiden käyttöhuoneen aloitteen taustat ja tavoitteet.....	30
3.4.2 Aloite huumeiden käyttäjien ja asiantuntijoiden näkökulmasta	31
3.4.3 Kaupunginvaltuuston erimielisyys pilotointiselvityksen aloittamisesta.....	32
3.5 Tutkimuseettinen pohdinta.....	33
4 Verkkokeskustelu huumeiden käyttöhuoneiden puolesta ja vastaan.....	37
4.1 Keskustelun rakenne	37
4.2 Huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustaminen	39
4.2.1 Ymmärrys huumeiden käytön moninaisista taustasyistä	41
4.2.2 Heikompiaisista huolehtiminen hyödyttää koko yhteiskuntaa	44
4.2.3 Lain muuttamisen välttämättömyys.....	49
4.3 Käyttöhuoneiden leimaaminen moraalittomiksi	53
4.3.1 Käyttöhuoneiden laittomuus	55
4.4.2 Avun tarpeen priorisointi	59
4.4.3 Turvattomuuden lisääntymisen uhka	63
5 Johtopäätökset ja pohdinta	67
5.1 Johtopäätöksiä: Kaksijakoinen huumausainepolitiikka polarisoituneen keskustelun taustavaikuttajana.....	68
5.2 Pohdintaa tutkimusprosessista	75
Lähteet	78
Liite 1.....	90
Liite 2.....	92
Liite 3.....	95

1 Johdanto

Kaupunginvaltuutettu Kati Juva teki aloitteen huumeiden käyttöhuoneen perustamisesta Helsinkiin vuoden 2018 huhtikuussa. Aloitteessa pyydetään Helsingin kaupunkia selvittämään mahdollisuutta avata avoimia ja valvottuja huumeiden käyttöön tarkoitettuja tiloja, joissa tarjottaisiin huumeiden käyttäjille lisää tukea sekä samalla vähennettäisiin julkisissa tiloissa huumeiden käytöstä aiheutuvia haittoja muulle väestölle. Aloitteen taustalla on vaikuttanut yhteiskunnallisesti noussut huoli koskien huumeiden käytön yleistymistä, uusien huumausaineiden markkinoille tuloa, huumeiden käytöstä aiheutuvia terveysriskejä ja huumekuolemien kasvua. Juva totesi Helsingin kaupunginvaltuustossa pitämässään puheessa (7.11.2018) aiheen herättäneen valtavasti keskustelua yhteiskunnan eri areenoilla, oikeastaan enemmän kuin mikään muu kaupunginvaltuustossa tehty aloite aikaisemmin.

Globaali poliittinen keskustelu huumeiden käyttöhuoneista heräsi jo 1980-luvulla HIV- ja hepatiittitartuntojen lisääntyessä vauhdilla suonensisäisten huumeiden käyttäjien keskuudessa. Kasvava huoli huumeiden käytön aiheuttamista ongelmista pakotti päättäjät pohtimaan uusia ratkaisuja huumeongelmaan, minkä seurauksena ensimmäinen huumeiden käyttöhuone avattiin vuonna 1986 Sveitsissä. (Jauffret-Routside & Cailbault, 2018.) Huumeiden käyttöhuoneita on perustettu tämän jälkeen useampiin maihin ja niitä on nykyään maailmanlaajuisesti lähes 100. Suurin osa käyttöhuoneista on Euroopassa, Pohjoismaissa niitä on käytössä Tanskassa ja Norjassa. (International Network of Consumption Rooms, 2018.)

Skretting (2006) on pohtinut jo yli kymmenen vuotta sitten sitä, miksi Suomi ja Ruotsi eivät ole osallistuneet vuosituhaten vaihteessa Tanskan ja Norjan tapaan julkiseen keskusteluun koskien huumeiden käyttöhuoneiden perustamista. Hän selittää tilannetta Suomen ja Ruotsin huumausainepoliitikan kovalla linjalla, mistä johtuen käyttöhuoneille ei ole ollut sijaa laajemmassa julkisessa tai poliittisessa keskustelussa. Euroopan tautikeskus (ECDC) on ottanut kantaa Suomen tilanteeseen suosittelemalla vuonna 2012 laajentamaan ennaltaehkäiseviä päihdepalveluja koskien huumeiden käyttäjille tarkoitettuja valvottuja käyttöhuoneita (Liitsola & Brummer-Korvenkontio, 13.6.2018). Suomessa huumeiden käyttöhuoneiden tarpeesta osana huumausainepoliittikka on alettu keskustelemaan ensimmäistä kertaa 2010-luvun alussa

(esim. Helsingin Uutiset, 4.5.2011; Turun Sanomat, 25.7.2013), jolloin asiasta käyty keskustelu on kuitenkin jäänyt vain yksittäisiin alan asiantuntijoiden kannanottoihin. Lähestyttäessä uutta vuosikymmentä on havaittavissa mielipideilmaston muutos koskien huumausaineiden kokonaiskieltopolitiikkaa.

Viimeisten vuosien aikana on alettu tuomaan yhä enemmän esiin näkemyksiä siitä, miten nykyisellä huumausainepolitiikalla ei pystytä puuttumaan huumeisiin liittyviin ongelmiin ja kieltolakien kautta tavoiteltu ”huumeeton maailma” on mahdotonta saavuttaa. Esimerkiksi Hakkarainen ja Tammi (13.2.2018) kirjoittavat Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) blogikirjoituksessaan huumeiden käytön rangaistavuuden luopumisen puolesta ja huumausainepolitiikan uudelleen arvioinnin tarpeesta. Huumeiden käytön rangaistavuudesta tulisi heidän mukaansa käydä ”laaja yhteiskunnallinen keskustelu”. Vaihtoehtoksi tiukalle rikoslaille ja rangaistuksille Hakkarainen ja Tammi ehdottavat huumeiden käyttöön puuttumista sosiaali- ja terveydenhuollon keinoin.

Reilu vuosi blogikirjoituksen julkaisemisen jälkeen voitaneen todeta laajan yhteiskunnallisen keskustelun alkaneen. Tämän keskustelun yhteydessä on tuotu esiin tarve monipuolistaa haittoja vähentäviä (eng. harm reduction) palveluja, joista huumeiden käyttöhuone on vain yksi esimerkki. Ymmärrän haittojen vähentämisen Tammen (2004) tavoin tarkoittavan huumeiden käyttöön ja käyttäjiin suhtautumista neutraalina ja heidän kohtelemistaan normaaleina ja täysivaltaisina yhteiskunnan jäseninä, mikä korostaa huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien toteutumisen tärkeyttä. Ihmisoikeusnäkökulma korostuu pohdittaessa huumeiden käytön ongelmiin ratkaisuja käytännön sekä tutkimustiedon pohjalta, ja näiden ratkaisujen toteuttamista loukkaamatta huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuksien laiminlyöminen nykyisessä rangaistuksiin perustuvassa huumausainepolitiikassa on nostettu esiin muun muassa eri järjestöjen, kuten International Drug Policy Consortiumin (IDPC), Global Commission of Drug Policyn sekä Amnestyn tahoilta.

Huumeiden käyttöhuoneiden aloitetta koskevassa julkisessa keskustelussa on korostunut kriittiset näkökulmat. Käyttöhuoneita ovat asettuneet vastustamaan osa poliitikoista sekä poliisi (esim. HS 3.6.2018; A-studio: Talk 15.11.2018). Vastustavat kannanotot ovat perustuneet huumeiden käyttöhuoneiden toteuttamisen ongelmallisuuteen nykyisen lainsäädännön näkökulmasta. Lain mukaan huumeiden käyttö on laitonta ja tämän

vuoksi rangaistavaa. Aloite jakoi mielipiteitä myös kaupunginvaltuustossa, jossa marraskuussa 2018 huumeiden käyttöhuonetta koskevasta aloitteesta käytiin pitkä ja vahvasti kahtiajakautunut keskustelu. Keskustelun lopputuloksena kuitenkin päätettiin, että asiasta tehdään pilotointiselvitys. Sosiaali- ja terveystoimiala perusti työryhmän selvittämään mahdollisuuksia perustaa Helsinkiin huumeiden käyttöhuone. Valvotun huumeidenkäyttötilan selvitysryhmän tekemän raportin pohjalta kaupunginhallitus teki huhtikuussa 2019 ehdotuksen valtioneuvostolle lainsäädäntöaloitteesta, joka mahdollistaisi huumeiden käyttöhuoneen pilotoinnin erillislain säätämisen kautta. Myöskään kaupunginhallitus ei ollut asiasta yksimielinen, vaan selvitysryhmän ehdotus lainsäädäntöaloitteesta ratkaistiin äänin 8–7. Lopullista päätöstä huumeiden käyttöhuoneen pilottikokeilusta ei ole vielä tutkimukseni valmistuessa tehty.

Huumeiden käyttöhuoneet ovat olleet laajasti kansainvälisen tutkimuksen mielenkiinnon kohteena. Tutkimuksessa kuitenkin painottuu huumeiden käyttöön liittyvien terveysriskien vähentäminen, julkisen keskustelun ja paikallisten yhteisöjen näkökulman jäädessä paitsioon (Jauffret-Roustide & Gailbault, 2018; Kolla ym., 2017). Keskityn tutkimuksessani huumeiden käyttöhuoneiden aloitteesta nousseeseen kansalaisten käymään keskusteluun. Tätä keskustelua ohjaa muu aiheesta käyty julkinen sekä poliittinen keskustelu. Teoreettisena viitekehyksenä tutkimuksessani on sosiaalinen konstruktionismi, ja tutkimusmenetelmänä retorinen diskurssianalyysi. Aineistonani ovat Helsingin Sanomien verkkokeskustelut, joista pyrin paikantamaan kansalaisten asemoitumista huumeiden käyttöhuoneen avaamiseen Helsingissä. Retorisen diskurssianalyysin avulla kiinnitän huomioni keskustelussa siihen, miten keskustelijoiden argumentaatiopositiot rakentuvat keskustelussa. Tutkimuskysymykseni on, miten keskustelijat asemoituvat huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen ja millaisia retorisia keinoja he käyttävät positoidensa vahvistamiseksi?

Huolimatta käyttöhuoneiden perustamista koskevasta laajasta julkisesta keskustelusta huomasin kesällä 2018 työskennellessäni sosiaalityöntekijänä nuorten sosiaalityössä kollegoideni tietävän aiheesta vähän. Sosiaalityössä päihteiden käyttöön liittyvät haasteet ovat useasti läsnä asiakastapauksissa. Esimerkiksi sosiaalityön asiakasnuoret ovat toivoneet uusia toimintamalleja päihteiden käytön ehkäisemiseksi, sillä heidän mielestään sosiaalityöntekijöiden käsitykset päihteistä ovat vanhentuneita. Tästä johtuen päihteiden käytöstä ei välttämättä uskalleta kertoa rangaistuksen pelossa. (esim. YLE

15.8.2018.) Huumeiden käyttöön liittyvien ongelmien monipuolistuessa ja kasvaessa on tärkeää, että sosiaalityön ammattilaiset ovat tietoisia ajankohtaisesta huumausainetilanteesta sekä sen taustalla vaikuttavista tekijöistä, jolloin asiakkaille pystytään järjestämään parhaat mahdolliset palvelut.

2 Huumausainepolitiikan suuntauksia 1950-luvulta nykypäivään

Tutkimukseni linkittyy Suomen ajankohtaiseen huumetilanteeseen ja huumausainepolitiikkaan sekä näiden muutoksiin 1950-luvulta tähän päivään. Huumausainepolitiikka liittyy oleellisesti huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen ja siitä käytävään julkiseen keskusteluun, sillä kulloinkin yhteiskunnassa vallitseva huumausainepolitiikka vaikuttaa väestön huumausaineongelmia koskeviin mielipiteisiin ja asenteisiin (Hakkarainen & Metso, 2004). Katsaus Suomen huumausainepolitiikan historiaan auttaa ymmärtämään ajankohtaista julkista keskustelua huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta, ja sen vuoksi näen keskeiseksi aiheeni kannalta avata huumausainepolitiikan historiaa tarkemmin.

Huumeiden käyttöhuoneet sekä tarve huumausainepolitiikan muutokselle laajemmin on nostettu yhteiskunnalliseen keskusteluun useamman tahon toimesta. Tällainen yhteiskunnallisen riskin viitekehyksestä esiin nostettu ilmiö aktivoi asian sosiaalisen ongelman määrittelyn. Yhteiskunnallinen reagointi asiaan puolestaan nostaa esiin kysymyksiä koskien sitä, miten ongelmaan tulisi suhtautua ja millaisten toimenpiteiden kautta ongelmaa lähdetään ratkaisemaan. (Hirschovits-Gerz, 2014, s. 56.) Onnela (2001, s. 19) korostaa huumausaineiden käytön ja huumausainepolitiikan historian tuntemuksen tärkeyttä, sillä ymmärtäessämme sen, miten olemme kulkeneet tähän hetkeen, pystymme tekemään tulevaisuuden suhteen päätöksiä paremmin tiedoin ja argumentein. Hänen mukaansa aiheeseen liittyvää historiaa ei Suomessa tunneta riittävän hyvin, mikä voi aiheuttaa väärinkäsityksiä huumausaineista ja niiden käytön luonteesta.

Vallitsevalle huumausainepolitiikalle on antanut suuntaa Suomessa kansallinen lainsäädäntö, joka määrittää huumeiden käytön rikokseksi ja huumeiden käyttäjät rikollisiksi. Terveystieteiden tutkimuskeskus (2017) määrittelee nettisivuillaan Suomen huumausainepolitiikan kokonaiskieltopolitiikaksi, sillä huumeiden valmistamisen, kaupan ja salakuljetuksen lisäksi huumeiden käyttö ja hallussapito ovat laitonta ja

rangaistavaa. Kieltopolitiikan tausta-ajatuksena on se, että laittomuuden kautta pystytään pitämään yllä huumeiden vastaisia asenteita ja vähentämään huumeiden käyttöä (Tammi, 2002, s. 256; THL, 2017). Kieltopolitiikan rinnalla puhutaan haittoja vähentävästä politiikasta, jossa painottuu kansanterveydelliset näkökulmat ja ensisijaisena nähdään huumeiden käytön yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen minimointi (THL, 2017).

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö (STM) koordinoi huumausainepolitiikkaa (Huumausainelaki, 2008). Suomi hyödyntää yhteiskuntapoliittisia toimia, kansallista lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sopimuksia huumausainepolitiikassaan. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään YK:n, Euroopan neuvoston sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa. (STM, 2018.) Myös erikseen laaditut huumausainepoliittiset asiakirjat, kuten kansallinen huumausainestrategia 1997 ja valtioneuvoston periaatepäätökset huumausainepolitiikasta määrittelevät Suomen huumausainepolitiikkaa (THL, 2017). Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (2008) tarkentaa huumausainelain (2008) määrittelyä huumausaineiksi luetelluista aineista. Tässä tutkimuksessa ymmärrän huumeet yleiskäsitteenä, joka kattaa lain määrittelemien huumausaineiden lisäksi myös markkinoiden uudet huumaavat aineet, joita ei ole vielä ehditty lisäämään lakiin sekä pääosin keskushermostoon vaikuttavat lääkeaineet (ks. Päihdehuollon huumeasiakkaat, 2017).

2.1 Ensimmäinen ja toinen huumausaineaalto

Suomen huumausainepolitiikan historiaa tarkastellaan useasti jakamalla se ensimmäiseen ja toiseen huumausaineaaltoon (esim. Kainulainen ym., 2017; Tammi, 2007). Ensimmäinen aalto paikantuu 1960-luvulle, jolloin yhteiskunnallisella tasolla huolta aiheuttivat kasvava huumeiden käyttö, uudet aineet ja huumausainemarkkinoiden laajeneminen. Toisen huumausaineaallon taustalla vaikuttivat pitkälti samat tekijät, kun huumeiden käyttö ja huumeiden aiheuttamat haitat lähtivät uudelleen kasvuun 1990-luvulla. Molempiin aaltoihin liittyy huumeiden käyttöä koskevan yhteiskunnallisen huolen pohjalta noussut julkinen keskustelu huumausainepolitiikasta, mikä on johtanut lainsäädännön tarkasteluun ja toisen aallon kohdalla uudenlaisten huumeiden käyttäjille suunnattujen palvelujen perustamiseen. Molempien huumausaineaaltojen taustalla ovat myös vaikuttaneet kansainväliset suuntaukset huumeiden käytössä sekä huumausainepolitiikassa. (Hakkarainen, 1992; Kainulainen ym., 2017; Tammi, 2007.)

2.1.1 Huumeiden käytön muutokset huumausainelain säätämisen taustalla

Huumeet nähtiin ensimmäistä kertaa laajana yhteiskunnallisena ongelmana 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa (Hakkarainen, 1992; Kainulainen ym., 2017). Huumeiden käytön muutos alkoi hiljalleen toisen maailmansodan jälkeen. Esimerkiksi sodassa paljon käytetty heroiini yleistyi myös työväenluokassa, ja suurin osa käyttäjistä oli miehiä. Sodan jälkeiselle huumeiden käytölle oli tyypillistä huumeiden hankkiminen apteekista lääkärin kirjoittamalla reseptillä. Käytetty aine vaihteli lääkekontrollin mukaan ja esimerkiksi kun heroiinin saatavuutta kiristettiin, siirtyivät käyttäjät morfiiniin ja taas edelleen metadoniin. (Hakkarainen 1992, s. 53–56.) Ennen toista maailmansotaa huumeista ja huumeiden käytöstä oli havaintoja, mutta ne koskivat yksittäistapauksia ja pääosin yläluokassa tapahtuva huumeiden käyttö ei ollut yhteiskunnallisesti kiinnostavaa (Jaakkola, 1970, s. 97–98).

Huumausaineiden käytössä näkyi merkittäviä muutoksia 1960-luvulla, kun huumeiden käytön määrä lisääntyi ja markkinat laajenivat (Kainulainen ym., 2017, s. 20).

Hakkarainen (1992, s. 60) nimeää nämä muutokset uusiksi huumekuvioiksi, sillä huumausaineiden uudet käyttäjät, käyttötavat ja muuttunut aineiden hankinta erosivat niin suuresti aikaisemmasta. Hakkarainen tuo esiin uusia huumekuvioita selittäviksi tekijöiksi huumeiden käytön yleistymisen nuorten keskuudessa, kannabiksen käytön yleistymisen, huumausaineiden käytön painopisteen siirtymisen riippuvuudesta kokeiluun, käytön leviämisen kaikkiin yhteiskuntaluokkiin, käytön ympärille muodostuneet omat ryhmärakenteet ja aineiden salakuljetuksen. Cannabis nousi 1960-luvulla selkeästi yleisimmäksi laittomaksi huumausaineeksi ja markkinat muuttuivat, sillä ensimmäistä kertaa huumeiden hankinta oli salakuljetuksen varassa.

Huumeiden käytön voimakas lisääntyminen on nimetty ensimmäiseksi huumausaineaalloksi (esim. Kainulainen ym., 2017; Tammi, 2002). Huumeiden käytön laajeneminen oli kansainvälinen ilmiö ja se koski kaikkia länsimaita. Yhdysvalloista liikkeelle lähtenyt uusi virtaus levisi nopeasti populäärikulttuurin välityksellä.

Matkustaminen nuorten keskuudessa yleistyi ja nuoret toivat uutta tietoa huumeista maailmalta. Nuorisokulttuurin muutokseen liittyi ”make love, not war” –mentaliteetti, joka kumpusi uudesta arvomaailmasta. Huumeiden kokeileminen, etenkin cannabis, toimivat vahvana symbolina tälle kulttuurille, johon liittyi myös yksilöllisyys,

nautinnonhakuisuus, suvaitsevaisuus, ympäristöarvot, rauhanliike, poliittinen radikalisoituminen ja tasa-arvon kysymykset. (Hakkarainen, 1992, s. 64; Kainulainen ym. 2017, s. 20–21; Partanen, 2002, s. 13.)

Ensimmäisen huumausaineaallon myötä alettiin valmistella ensimmäistä huumausainelakia, joka astui voimaan vuonna 1972. Lain säätäminen oli monivaiheinen prosessi ja sen laittoi liikkeelle toimittajien nostama kritiikki koskien viranomaisten välinpitämättömyyttä nuorison kasvavasta huumeiden käytöstä. (Hakkarainen, 1992, s. 107; Kainulainen ym. 2017, s. 23.) Poliisi suhtautui kritiikkiin ensin puolustavasti ja syytti mediaa nuorten lisääntyneestä kiinnostuksesta huumeita kohtaan, mutta muutti kuitenkin asennoitumistaan ja liittyi median kanssa samalle puolelle vaatimaan puuttumista huumeongelmaan. Poliisille muodostui lopulta hyvinkin aktiivinen rooli julkisessa keskustelussa ja poliisi oli vaikuttamassa huumausainelain sisältöön. (Hakkarainen & Törrönen, 2002; Kainulainen, 2009, s. 55–57.)

Kainulaisen ja kumppaneiden (2017, s. 23) mukaan viranomaisten tunnistettua huumeongelman alkoi yhteiskunnassa laajat muutokset. Huumeiden käyttö kriminalisoitiin asetuksella vuonna 1966 ja 1968 valtioneuvosto asetti Huumausainekomitean pohtimaan huumeiden väärinkäytön laajuutta, esiintymistä, haittavaikutuksia sekä ennaltaehkäisyn mahdollisuuksia. Komitean tehtävänä oli myös keksiä ratkaisuja huumeiden käyttäjien tehokkaan hoidon ja huollon järjestämiseksi. Huumeista saatava tieto oli puutteellista ja ristiriitaista. Mietinnöissä todettiin avoimesti olevan kyse monivaiheisesta ja vaikeasti ratkaistavasta ongelmasta. Kuitenkaan komitea ei esittänyt poliittisille päätöksentekijöille vaihtoehtoisia ratkaisuja, vaan puolsi huumeiden käytön säilyttämistä rangaistavana. (Mts. 23–24.)

Hakkarainen (1992, s. 136) nostaa huumausainelain valmistelussa keskeisimmäksi kysymykseksi huumeiden käytön rangaistavuuteen liittyvät asiat, jotka jakoivat mielipiteitä. Huumausainekomitea puolsi huumeiden käytön säilyttämistä rangaistavana vuoden 1966 asetuksen mukaisesti. Käytön dekriminalisoinnin kannalla olivat lakia valmistellut huumausaineneuvottelukunta ja lain hallituksen esityksen valmistellut Sosiaali- ja terveysministeriö. Poliittiset päättäjät olivat myös käytön rangaistavuudesta eri mieltä, ja kannanottojen vaihtelu näkyi lain eduskuntakäsittelyssä. Suuressa valiokunnassa äänet menivät tasan, ja arpa lopulta ratkaisi huumeiden käytön

rangaistavuuden. Hallituksen esitys kaatui ratkaisevassa täysistunnossa äänin 92–80 suuren valiokunnan mietinnön mukaisesti. (Mts. 136–137.)

Hakkaraisen (1992, s. 137) mukaan huumeiden käytön kriminalisoinnin säilyttäminen laissa oli poliittinen kysymys. Lain käsittelyn ajankohtaan liittyi poliittinen epävakaisuus ja puolueiden välinen poliittisen kamppailun kärjistyminen. Hallitus vaihtui kesken lakiehdotuksen käsittelyn ja aiemmin eduskunnan vasemmistovoittoinen edustus muuttui oikeistopainotteiseksi. Huumausaineiden käytön rangaistavuuden kannattamisen taustalla vaikutti politiikan lisäksi laajemmin yhteiskunnallinen tilanne. Kaupungistuminen, koululais- ja opiskelijaradikalismien nousu, asenteiden vapaamielistyminen ja alkoholin käytön lisääntyminen aiheuttivat huumausainelain liittämisen laajemmin yleiseen sosiaalisen muutoksen kontekstiin. Suomessa oli jo hiljalleen säädetty abortti-, keskiolut- ja alkoholilainsäädäntö, jotka kertoivat yhteiskunnan asenteiden muuttumisesta sallivammiksi. (Mts. 140.)

Kainulaisen (2009, s. 62) mukaan huumeiden käytön kriminalisointiin liittyvässä kaksijakoisessa keskustelussa nostettiin esiin tarve soveltaa toimenpiteistä luopumista koskevia säännöksiä. Laissa ei ollut erityissäännöstä toimenpiteistä luopumisesta, mutta sitä oltiin painotettu lain esitöissä. Toimenpiteistä luopumisen soveltamista toivottiin huumeiden käyttöön ja omaa käyttöä varten aineiden hallussapitoon koskien ilmoittamatta, syyttämättä ja tuomitsematta jättöä. Vaikka silloinen poliisilaki (1966) olisi mahdollistanut poliisin luopumisen toimenpiteistä huumeiden käyttäjien kohdalla, poliisi ja syyttäjä kuitenkin olivat haluttomia soveltamaan näitä säädöksiä. (Mts. 75.)

Ensimmäinen huumausaineaalto laantui 1970-luvun edetessä. Tähän hiipumiseen oli syynä nuorten huumeiden käyttöä kohtaan nousseen kiinnostuksen väheneminen, kokeilujen jääminen kokeiluiksi sekä alkoholilain vapauttaminen. Yhteiskunnallisen huolen myötä huumeista keskusteltiin paljon ja valistusta lisättiin. Käsitys huumeista muuttui negatiivisemmaksi ja poliisi kiristi huumekontrollia. (Kainulainen ym. 2017, s. 26; Seppälä & Salasuo, 2001.) Huumeiden käyttöä kuitenkin esiintyi edelleen. Kainulainen ja kumppanit (2017, s. 26–27) toteavatkin Hakkaraisen (1992) tutkimuksen tulosten osoittavan, että ensimmäisen huumausaineaallon myötä huumeet jäivät pysyväksi ilmiöksi suomalaiseen yhteiskuntaan.

2.1.2 Haittojen vähentämisen näkökulma osaksi huumausainepolitiikkaa

Huumausainepolitiikan muodollisena tavoitteena oli 1990-luvulle asti huumeiden käytön ehkäisy ja huumeiden saatavuuden minimointi (Hakkarainen & Tigerstedt, 2005). Huumausainetilanne vakavoitui 1990-luvulla huumeiden kysynnän ja tarjonnan lisääntyessä. Huumeiden käytön aiheuttamien haittojen lisääntyminen aiheutti kasvavaa yhteiskunnallista huolta. Huumausaineet herättivät enenevissä määrin kiinnostusta nuorison keskuudessa ja markkinoille ilmestyi uusia valmisteita ekstaasin, poltettavan heroiinin ja buprenorfiinin muodossa. (Kainulainen, 2009, s. 9.) Suonensisäisten huumeiden käyttö lisääntyi ja johti useisiin tartuntatautiepidemioihin, etenkin HI-viruksen leviämisestä alettiin olla yhteiskunnallisella tasolla huolissaan (Tammi, 2004). Huumeiden käytön lisääntyminen ja uusien huumausaineiden markkinoille tulo näkyi päihdepalvelujen käyttäjien ja huumekuolemien lisääntymisenä sekä huumausainerikollisuuden voimakkaana kasvuna (Kainulainen, 2009, s. 9).

Huumausaineiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen laajenemisen seurauksena 1990-luvulla alkoi huumausainepolitiikan uudelleen arviointi. Tämä näkyi julkisessa keskustelussa huumeteemaisten lehtikirjoitusten lisääntymisenä 1990-luvulla. (Perälä ym., 2013.) Kasvavaan huumeongelmaan vastattiin uudistamalla huumausainelainsäädäntöä vuonna 1994 ja lakiuudistuksen jälkeen alettiin puhua Suomen toisesta huumausaineaallost, jonka aikana sosiaali- ja terveystieteellinen näkökulma nousi kriminaalipoliittisen näkökulman rinnalle (Partanen, 2002; Tammi, 2002). Uudessa huumausainelaissa pyrittiin vahvistamaan järjestäytyneen huumarikollisuuden vastaista toimintaa, mutta lakiin lisättiin myös säännös rikosoikeudellisista toimenpiteistä luopumisesta. Tämä säännös koski tapauksia, joissa huumausainerikoksen tekijä sitoutuu hoitoon tai kyse on vähäisestä teosta (Tammi, 2002, s. 253).

Vuosina 1996–1997 laadittiin kansallinen Huumausainestrategia, jossa otettiin kantaa haittoja vähentävien palveluiden, kuten huumeiden käyttövälineiden vaihtamisen, lisäämiseksi (Tammi, 2002, s. 253–257). Haittojen vähentäminen liitetään Tammen (2007, s. 7) mukaan yleensä kansanterveydellistä näkökulmaa edustavaan huumausainepolitiikkaan. Tällöin sääntelyn ensisijaisena kohteena ovat huumeiden käyttöön liittyvät terveyshaitat ja -riskit, mutta haittojen vähentämiseen on liitetty myös ihmisoikeudellinen ja sosiaalisen tasa-arvon näkökulma. Ihmisoikeusnäkökulmasta

huumeiden käyttäjät nähdään yhteiskunnassa tasa-arvoisina kansalaisina, joita tulee kohdella oikeudenmukaisesti. Ihmisoikeusnäkökulma asettuu vastakkaiseksi rajoittavaan poliisikontrolliin perustuvan politiikan linjan kanssa kritisoidessaan myös kontrollin aiheuttamia haittoja. (Hurme, 2002.)

Haittojen vähentämisen näkökulman painottaminen palvelujen järjestämisessä näkyi vuosituhannen vaihteessa esimerkiksi suonensisäisille huumeiden käyttäjille tarkoitettujen neulanvaihtopisteiden perustamisena sekä lääkkeellisen korvaushoidon aloittamisena (Tammi, 2002, s. 261). Näiden palveluiden käyttöön ottaminen ei kuitenkaan ollut aivan yksiselitteistä. Esimerkiksi neulanvaihtopisteiden perustaminen herätti jyrkkää vastustusta muun muassa poliisin taholta (Rantanen, 1997; Tammi, 2002, s. 261). Rantasen (1997) mukaan vuonna 1996 käyty julkinen keskustelu koskien neuvojenvaihtopisteiden perustamista noudatti suomalaisen huumekeskustelun kahta päälinjaa. Kontrollipoliittinen linja korosti huumeiden laittomuutta ja tämän näkemyksen mukaan huumeiden vastaisen työn tavoitteena tulisi olla käytön pitäminen mahdollisimman vähäisenä. Terveystuella näkökulma puolestaan korosti huumeiden käyttöön liittyviä terveydellisiä haittoja.

Sama jako näkyi Hakkaraisen ja Tigerstedtin (2005) mukaan lääkkeellisen korvaushoidon perustamiseen liittyvässä keskustelussa. Lääkkeelliseen korvaushoittoon suhtauduttiin 1990-luvun lopulle saakka jyrkän kielteisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 1997 antama määräys korvaushoidon ottamisesta osaksi Suomen virallista huumausainepolitiikkaa muutti suuntaa. Uudet asetukset mahdollistivat opioidiriippuvaisten korvaushoidon, kun opioidipohjaisen lääkityksen käyttö vieroitushoidossa sekä korvaus- ja ylläpito- hoidossa hyväksyttiin. Nopeasti muuttuneen mielipideilmaston takana olivat huumeongelmien lisääntymisen lisäksi asiaa aktiivisesti ajavat vaikutusvaltaiset henkilöt sekä kansainväliset vaikutteet hoitomuodon puolesta.

Toisen huumausainesaallon aikana yhteiskunnallista huumausainekysymystä hallinnut kriminaalipoliittinen näkökulma sai siis rinnalleen sosiaali- ja terveystuella näkökulman. Kriminaalipoliittiselle näkökulmalle oli keskeistä huumeiden käyttäjien näkeminen ennen kaikkea rikollisina, ja sen tavoitteena oli poistaa huumeet yhteiskunnasta. Sosiaali- ja terveystuella näkökulmaan liittyivät potilas- ja ihmisoikeudet ja tämän näkökulman mukaan tulon myötä huumeiden käyttäjiin alettiin

kasvavissa määrin suhtautua täysivaltaisina kansalaisina. (Hakkarainen & Tigerstedt, 2005.)

Kriminaalipoliittisten juurien vuoksi haittojen vähentäminen on asettunut Suomessa osaksi huumeiden kieltolakipolitiikkaa. Vuoden 1994 huumausainelain uudistuksen myötä huumausainerikollisuuden merkitys kriminaalipolitiikan kentällä kasvoi, vaikkakin uudistuksessa oli myös nähtävissä merkkejä haittojen vähentämisen ajatuksesta. Samalla, kun Suomeen avattiin neulanvaihtopisteitä ja aloitettiin korvaushoito, tehostettiin huumeiden käytön rikosoikeudellista kontrollia. (Tammi, 2002, 2007.)

Huumausainepolitiikka ajautui Hakkaraisen ja Tigerstedtin (2005) mukaan kahtia vuoden 1997 Huumausainestrategian myötä. Kahdesta vallitsevasta, kriminaalipoliittisesta sekä sosiaali- ja terveystieteellisestä, linjasta tehtiin kompromissi. Tavoitteeksi asetettiin täysikieltoon tähtäävä politiikka, mutta myös huumeiden käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämistä edistävien palvelujen lisääminen. Hurme (2002) toteaa kahden tällaisen kokonaisvaltaisen strategian yhteensovittamisen olevan helppoa nähdä ristiriitaisena. Rajoittava politiikka pyrkii huumeettomaan yhteiskuntaan poliisikontrollin ja rangaistusten avulla, kun taas haittoja vähentävässä strategiassa hyväksytään huumeiden osa yhteiskunnassa ja pyritään kehittämään erilaisia tapoja sopeutua tilanteeseen. Näin ollen nämä kaksi strategiaa voidaan nähdä jopa toisiaan kritisoivina.

Toinen huumausaineaalto tasaantui 2000-luvun alussa, kun huumausainerikollisuudessa ei tapahtunut enää nousua ja huumeiden ongelmakäyttö tasaantui (Kainulainen, 2009, s. 9). Heroiinin häviäminen Suomen huumemarkkinoilta vuoden 2001 tienoilla laski huumekuolemia (Rönkä & Virtanen, 2009), mutta rauhoittuneesta huumausainetilanteesta huolimatta huumeiden haittavaikutukset olivat entistä rajumpia ja hoidon tarve kasvoi (Kainulainen, 2009, s. 9). Huumekuolemien väheneminen jatkui muutaman vuoden ajan, kunnes ne nousivat taas vuonna 2004. Kasvu liittyi lähinnä buprenorfiinin sekä muiden lääkeopiodilöydösten lisääntymiseen. (Rönkä, 2018, s. 18.)

2.2 Huumeiden käytön ja huumausainepolitiikan nykysuuntauksia

Monet maat ovat viimeisten vuosikymmenten aikana muuttaneet huumausainepolitiikkaansa kieltopolitiikasta haittoja vähentävään suuntaan. Haittoja

vähentävään politiikkaan siirtymisen taustalla vaikuttavat kansallinen politiikka ja taloustilanne yhdessä kansainvälisten linjausten kanssa. Toimiva huumausainepolitiikka vaatii huolellista harkitsemista koskien kansainvälistä lakia, kansallista kulttuuria, kansanterveyttä, järjestystä ja perusoikeuksia. Näiden tekijöiden välillä tasapainon löytäminen tuo oikeudellisesta näkökulmasta haasteita maailmanlaajuisesti. (Benfer ym., 2018.) Euroopan maat ovat olleet ensimmäisinä ottamassa haittojen vähentämisen lähestymistapoja osaksi huumausainepolitiikkaa. Taustalla ovat vaikuttaneet julki tuodut näkemykset kieltopolitiikan ristiriitaisuudesta ihmisoikeuksien kanssa sekä kasvanut huoli kieltopolitiikan mahdollistamista huumeiden pimeistä markkinoista ja niiden mukanaan tuomasta väkivallan kasvusta. (Gsete ym., 2016.)

Huumausainepolitiikan tarkastelun tarpeeseen ovat vaikuttaneet myös kulttuuriset asennemuutokset, globalisaatio sekä huumeiden käyttäjien keski-ikäen nousu. (Benfer ym., 2018.)

Lähivuosina kansainvälisesti huolta on herättänyt myös huumausaineiden valikoiman sekä huumausainemarkkinoiden laajeneminen ja monipuolistuminen. Reseptilääkkeiden ei-lääkinnällinen käyttö, ja eri aineiden yhdistelmät ovat lisääntyneet huomattavasti etenkin nuorten keskuudessa. Opioidit aiheuttavat yhä enemmän haittaa huumeiden käyttäjille ja vaikuttavat useimmiten huumekuolemien taustalla. (World Drug Report 2018.) Kansainvälisessä julkisessa keskustelussa on nousut esiin Yhdysvaltojen opioidikuolemien aiheuttama opioidikriisi, jonka myötä Yhdysvallat ovat julistaneet huumekuolemien lisääntymisen kansalliseksi hätätilaksi (Eskola, 12.6.2018). Opioidikriisin taustalla ovat vaikuttaneet voimakas lääke-markkinointi ja entistä lepusumat reseptikäytännöt (Fischer ym., 2014).

Lähivuosina myös Suomessa on tehty keskustelunavauksia koskien huumausainepolitiikan muutoksen tarvetta ja julkisessa keskustelussa on puhuttu yhä enemmän haittoja vähentävän huumausainepolitiikan puolesta (esim. Eskola, 12.6.2018; Hakkarainen & Tammi, 13.2.2018; Kajava, 19.6.2018). Julkisen keskustelun heräämisen taustalla on pitkälti samat huolenaiheet huumeiden käytön sekä huumemarkkinoiden muutoksia koskien kuin kansainvälisessäkin keskustelussa. Helmikuussa 2019 Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaiseman tilastoraportin, Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018, mukaan yhä useampi suomalainen on kokeillut huumeita (Karjalainen ym., 2019). THL:n Päihdetilastollisen

vuosikirjan (2018) perusteella huumekuolemat yleistyvät edelleen; vuonna 2017 huumeiden ja lääkkeiden päihdekäytön aiheuttamiin tapaturmaisiin myrkytyksiin on kuollut 167 ihmistä. Vuonna 2012 vastaava luku on ollut 155. Ruumiinavauksissa löydetty huumausaineiden määrät ovat myös kasvaneet vuodesta 2008 (248 löydöstä) vuoteen 2017 (418 löydöstä).

Karjalaisen, Hakkaraisen ja Salasuon (2019) mukaan huumeiden kokeilu sekä huumeiden käyttö ovat yleistyneet erityisesti 25–34-vuotiaiden keskuudessa, ja saman ikäryhmän huumekuolemat ovat yleistyneet. 15–24-vuotiaiden ikäluokassa huumeiden käyttö on vuoden 2014 jälkeen tasaantunut. Kannabiksen käyttö on jatkanut kasvuaan ja on edelleen yleisimmin kokeiltu ja käytetty huume. Myös amfetamiinin, kokaiinin ja ekstaasin kokeilut ovat yleistyneet, vaikka näiden stimulanttien käytön nousu on väestötasolla edelleen suhteellisen pieni. Yhdysvaltojen tapaan Suomessa opioidien käyttö on yleistä ja opiaatteihin luettava Buprenofiini (esim. ”Subutex”) on päihdehuollon asiakkailta yleisin ongelmapäihde (Päihdehuollon huumeasiakkaat, 2017).

Buprenorfiini on ollut Euroopan huumeraportin (2018) mukaan vuonna 2012 Suomessa yleisin suonensisäisesti käytetty huumausaine heroiinin ollessa muissa Euroopan maissa eniten käytetty opioidi. Muihin maihin verrattuna Suomen tilanne buprenorfiinin väärinkäytön suhteen on poikkeuksellinen, sillä muualla Euroopassa ei ole vastaavassa määrin aineen väärinkäyttöä. Suomalaisessa huumeekulttuurissa on myös erityistä huumeiden suonensisäisen käytön yleisyys; 77 prosenttia päihdehuollon asiakkaista ilmoitti käyttäneensä joskus päihteitä pistämällä. (Päihdehuollon huumeasiakkaat, 2017; Rönkä, 2018.) Pistokäyttö kasvattaa terveysriskejä etenkin niiden huumausaineiden kohdalla, joita ei ole tarkoitettu pistettäväksi. Esimerkiksi buprenorfiini voi aiheuttaa suoniin erilaisia vaurioita ja tulehduksia sekä näön huonontumista. (Malin ym., 2006).

Vuonna 2016 tehdyn jätevesitutkimusten perusteella amfetamiinin, ekstaasin ja kokaiinin käyttö on kasvanut Suomessa vuosien 2012–2015 aikana, ja huumeiden käytössä on myös huomattavia alueellisia eroja. Eri huumausaineiden käyttö painottuu Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin. Verrattuna muihin Euroopan maihin Suomessa amfetamiinin käyttöaste on korkea ekstaasin käytön asettuessa keskitasolle. (Gunnar & Vuori, 2017; Kankaanpää ym., 2016.) Maaliskuussa 2019 julkaistun tuoreen jätevesitutkimuksen tulokset osoittivat amfetamiinin sekä kokaiinin käytön nousseen

entisestään. Amfetamiinin käyttö on vuonna 2018 noussut ennätyskorkeaksi. Vuonna 2016 huolta herättänyt voimakas metamfetamiinin kasvu on puolestaan laskenut saavuttaessaan melkein ennen vuotta 2016 mitatut matalammat luvut (Gunnar & Kankaanpää, 14.3.2019.)

Suomessa on yleistä useamman päihteen samanaikainen tai perättäinen käyttö, jolloin kyseessä on päihteen sekakäyttö ja tavoitteena on saada eri päihteistä yhteisvaikutus (Päihdehuollon huumeasiakkaat, 2017). Karjalaisen, Savosen ja Hakkaraisen (2016) mukaan lääkkeiden väärinkäyttö näkyy päihteen yhteiskäytössä, jolloin muiden aineiden käyttöä on korvattu reseptilääkkeillä. Tästä seurauksena on buprenorfiinin ongelmakäytön lisääntyminen. Laittomien huumeusaineiden käyttö on myös lisääntynyt lääkkeitä väärinkäyttävien keskuudessa. Rönkä (2018, s. 20) selittää tätä muutosta lääkkeiden merkityksen kasvamisella, kun lääkkeitä on alettu hakea ratkaisua elämässä esiintyviin ongelmiin. Lääkkeellisen hoidon lisääntyminen, reseptilääkkeet ja laittomat nettimarkkinat ovat mahdollistaneet psykoaktiivisten lääkkeiden laajemman saatavuuden länsimaissa (Rönkä, 2018, s. 20; Kainulainen ym., 2014). Uusia psykoaktiivisia aineita kutsutaan myös muuntohuumeiksi tai design-huumeeksi. Näillä aineilla tarkoitetaan huumeusaineen kaltaisia ja niiden tavoin käytettäviä, usein synteettisiä, aineita, joita ei valvota huumeusainelain mukaisesti. (Kainulainen ym., 2014.)

Suomalaisten mielipiteet huumeongelmasta ovat vaihdelleet vuosien aikana, ja huumeet ovat tulleet 2010-luvulla aiempaa tutummaksi ilmiöksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomalaisten asenteet koskien kannabiksen käyttöä ovat muuttuneet löyhemmäksi, kun taas suhtautuminen alkoholin ja lääkkeiden sekakäyttöön on tiukentunut. (Karjalainen ym., 2016, s. 33–38). Mielipiteet huumeiden käytön rangaistavuudesta ovat muuttuneet Karjalaisen ja kumppaneiden (2019) mukaan koko ajan sallivimmiksi. Vuonna 2018 20 % suomalaisista oli valmiita luopumaan kaikkien huumeiden käytön rangaistavuudesta ja 18 % oli sitä mieltä, että kannabiksen hankinta tulisi laillistaa. Lähes kolme neljäsosaa kyselyyn vastanneista laillistaisi kannabiksen lääkekäytön.

Huumeiden käytön dekriminalisointi on ollut esillä Suomessa ajankohtaisessa julkisessa keskustelussa (esim. Hakkarainen & Tammi, 13.2.2018). Laittomien huumeusaineiden käytön dekriminalisointi voidaan katsoa haittoja vähentäväksi strategiaksi. Käyttörajoituksista luopuminen vähentää huumeiden käytön negatiivisia vaikutuksia,

sillä sen myötä huumeiden käyttäjät eivät saa rikosrekisterimerkintää huumeiden käytöstä. Rikosrekisterimerkintä voi vaikeuttaa huumeiden käyttäjien asemaa tulevaisuudessa esimerkiksi työnhaussa. (Benfer ym., 2018.)

Huolimatta suomalaisten sallivammiksi muuttuneista asenteista koskien huumeiden käytön dekriminalisoimista päihteiden sekakäytöstä puhutaan mediassa yhä voimakkaasti ja stigmatisoivasti (Savonen ym., 2018). Laittomien huumeiden käyttö sekakäytön osana määrittyy erityisen negatiiviseksi, ja käyttäjät nähdään yhteiskunnan ”epätoivottavana aineksena”, joka aiheuttaa häiriötä julkisissa tiloissa. Benferin ja kumppaneiden (2018) mukaan haittojen vähentämisen lähestymistavat kannustavat huumeiden käyttäjiä hakemaan helpommin apua, kun heidän ei tarvitse pelätä rikosoikeudellisia sanktiota ja sosiaalista stigmaa. Huumeiden käytön puheeksi ottaminen esimerkiksi eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa olisi tällöin myös luonnollisempaa kummallekin osapuolelle (Hakkarainen & Tammi, 13.2.2018).

Kansallisella huumausainepolitiikalla on merkittävä rooli huumeiden käyttöön ja huumeiden käyttäjiin kohdistuvien asenteiden muuttamisessa sekä lainsäädännön kautta palvelujen järjestämisen mahdollistamisessa (Benfer ym., 2018). Hakkaraisen ja Tammen (13.2.2018) mukaan huumeiden käytöstä seuraava rangaistus toimii huonosti huumeiden käytön ja sen haittojen ehkäisemisessä. Tämän lisäksi se ei sovi nyky-yhteiskunnan arvomaailmaan ja kansanterveydelliseen ajatteluun.

2.3 Huumeiden käyttöhuone

Huumeiden käyttöhuoneet tavoittavat tutkimusten mukaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat huumeiden käyttäjät (Belackova ym., 2018; Potier ym., 2014). Ne ovat osa huumeiden käytön haittoja vähentävää periaatetta, sillä käyttöhuoneiden tarkoituksena on vähentää huumeiden käyttöön liittyviä riskejä sekä huumeiden käyttöä julkisilla paikoilla (Jaufferet-Routside & Gailbault, 2018). Julkinen huumeiden käyttö aiheuttaa terveydellisiä riskejä huumeiden käyttäjille, kun huumeita käytetään epähygieenisissä tiloissa. Etenkin suonensisäisten huumeiden käyttö julkisesti aiheuttaa haittaa myös muille kansalaisille. (Rhodes ym., 2006; Zurhold ym., 2003.)

2.3.1 Käsitteen määrittelyä

Euroopan huumeiseurantakeskus (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA, 2017, s. 156) määrittelee huumeiden käyttöhuoneet (eng. drug consumption rooms) ammatillisesti valvotuiksi tiloiksi, joissa huumeita käyttävät ihmiset voivat käyttää kiellettyjä päihteitä turvallisesti. Käyttöhuoneet tarjoavat huumeiden käytölle puhtaat tilat sekä välineet ja niissä työskentelevät sairaanhoitajat ohjaavat huumeiden käyttäjiä esimerkiksi piikittämään oikealla tavalla. Sairaanhoitajien lisäksi käyttöhuoneissa on töissä myös muita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, kuten psykologeja, sosiaalityöntekijöitä ja lääkäreitä (International Network of Consumption Rooms, 2018). Valvotuissa tiloissa on mahdollista laittomien huumeiden käyttö, joka muutoin tapahtuisi kaduilla tai muissa riskialttiissa olosuhteissa (Euroopan huumeraportti, 2018).

Euroopan huumeiseurantakeskus (2017, s. 156) mainitsee käyttöhuoneiden tavoitteina olevan käyttäjien terveyden edistäminen sekä turvallisen käyttöympäristön tarjoaminen huumeiden käyttäjille. Tavoitteena on myös turvallisemman ympäristön takaaminen muille kansalaisille poistamalla huumeiden käyttöä julkisilta paikoilta. Hygieenisen ja turvallisen käyttöympäristön tarjoamisella pyritään ennaltaehkäisemään huumeiden käytöstä aiheutuvia yliannostuksia, infektioita ja kuolemantapauksia. Käyttöhuoneissa myös ohjataan huumeiden käyttäjiä terveys- ja sosiaalipalvelujen piiriin. International Network of Consumption Rooms (2018) sivustolla lisätään näihin tavoitteisiin vielä huumeiden käytön riskeistä kertominen sekä huumeiden käyttöön liittyvien terveyspalveluiden kustannusten alentaminen.

Joissakin maissa huumeiden käyttöhuoneet tarjoavat vain turvallisen piikityspaikan, mutta suurimmassa osassa käyttöhuoneista voi myös polttaa tai nuuskata huumeita. Euroopan huumeraportin (2018) mukaan esimerkiksi Saksassa on hiljattain tarkastettu lainsäädäntöä niin, että käyttöhuoneissa voidaan valvoa myös muiden laittomien päihteiden pienemmän riskin käyttöä, kuten nuuskausta, polttamista ja hengittämistä. Osa käyttöhuoneista on tarkoitettu vain polttamiseen. International Network of Consumption Rooms (2018) mukaan huumeiden käyttöhuoneita on maailmanlaajuisesti lähes 100 ja ne sijaitsevat Australiassa, Kanadassa, Tanskassa, Saksassa, Luxemburgissa, Alankomaissa, Norjassa, Espanjassa, Sveitsissä ja Ranskassa. Tämän lisäksi Portugalissa, Irlannissa, Englannissa, Belgiassa ja Romaniassa pohditaan

käyttöhuoneiden avaamista. Useimmiten huumeiden käyttöhuoneet on yhdistetty jo olemassa oleviin terveystalouksiin, tai ne ovat itsenäisiä tai liikkuvia. Suurin osa käyttöhuoneista toimii muiden matalan kynnyksen palveluiden yhteydessä.

Kansainvälisissä tutkimuksissa käytetään huumeiden käyttöhuoneista monia eri käsitteitä. Tutkimuksissa käytetään muun muassa käsitteitä *drug consumption room* eli huumeiden käyttöhuone (esim. Hayle, 2015; Jauffret-Roustide & Gailbault, 2018; Zurhold ym. 2003), *drug-injection facility* eli huumeiden pistotila (esim. Skretting, 2006), *supervised injecting facility* eli valvottu pistotila (esim. Cruz ym. 2007; Harris ym. 2018), *supervised injecting services* eli valvotut pistopalvelut (esim. Potier ym. 2014) ja *medically supervised injectign centre* eli lääketieteellisesti valvottu piikityskeskus (esim. Salmon ym. 2007). Suomessa ei ole tehty tutkimusta aiheesta, mutta julkisessa keskustelussa käytetyt käsitteet ovat myös vaihtelevia.

Kaupunginvaltuuston aloitteessa Kati Juva kirjoittaa *turvallisista huumeiden käyttötiloista*. Aloitteeseen liittyvissä lausunnoissa puolestaan puhutaan *valvotuista pistotiloista*, *huumeriippuvaisten tuetuista tiloista* ja *valvotuista huumeiden käyttöön tarkoitetuista tiloista*. Sosiaali- ja terveystoimialan perustaman selvitystyöryhmän raportissa puhutaan *valvotuista huumeidenkäyttötilasta*, ja Euroopan huumeraportissa (2018) käytetään käsitettä *valvottu huumeidenkäyttöhuone*.

Tutkimuksessani käytän käsitettä *huumeiden käyttöhuone* sekä siitä lyhennettä *käyttöhuone* ja *huone*. Päädyin valitsemaan käsitteen huumeiden käyttöhuone, sillä se on kansainvälisesti yleisimmin käytetty käsite (ks. International Network of Drug Consumption Rooms; EMCDDA) ja Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitos käyttää sivustoillaan tätä käsitettä. Suomessa THL on yksi keskeinen tahon huumetutkimuksen kentällä, sillä sen tehtävänä on koota, tuottaa ja hankkia tietoa huumausaineista tutkimusta varten sekä selvittää toimenpiteitä huumausaineiden laittoman käytön ehkäisemiseksi (Huumausainelaki, 2008). Huumeiden käyttöhuone käsitteen käyttö on perusteltua myös sen vuoksi, että se pitää sisällään monipuolisemman huumeiden käytön kuin vain suonensisäisten huumeiden piikittämisen (vrt. huumeiden pistotila).

2.3.2 Käyttöhuoneista tutkittua

Huumeiden käyttöhuoneista on tehty laajalti tutkimusta kansainvälisesti. Potier, Laprévote, Dubois-Arber, Cottencin ja Rolland (2014) ovat käyneet systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessaan 75 huumeiden käyttöhuonetta koskevaa tutkimusta läpi. Kirjallisuuskatsaus pohjautuu pitkälti Australiassa ja Kanadassa tehtyihin tutkimuksiin suurimman osan käyttöhuoneista ollessa kuitenkin Euroopassa. Huumeiden käyttöhuoneista on tehty tutkimusta paljon myös vuoden 2014 jälkeen, ja käyttöhuoneet näyttäytyvätkin edelleen suosiossa olevana tutkimusaiheena kansainvälisen huumeetutkimuksen kentällä.

Portierin ja kumppaneiden (2014) mukaan tutkimuksissa saadut tulokset huumeiden käyttöhuoneista ovat pääosin positiivisia. Huumeiden käyttöhuoneet ovat tavoittaneet kaikkein marginaalisimmassa asemassa olevat suonensisäiset huumeiden käyttäjät. Huumausaineiden käytön, huumekaupan tai muun rikollisuuden lisääntymistä käyttöhuoneiden lähiympäristöissä ei ole havaittu. Huumeiden käyttöhuoneiden avaamisen myötä julkisissa tiloissa huumeiden käyttö ja huumeruiskujen löytyminen on vähentynyt. Portierin ja kumppaneiden mukaan huumeiden käyttöhuoneet vaikuttavat olevan myös taloudellisesti kannattavia ja hyvä lisä muiden haittoja vähentävien palvelujen rinnalla.

Huumeiden käyttäjien kokemuksia koskien käyttöhuoneissa asioimista on tutkittu paljon (esim. Fry, 2002; Kappel ym., 2016; Petrar ym., 2007; Van Beek & Gilmour, 2000). Käyttöhuonetta käytetään turvallisen pistämisen ja hiljaisuuden vuoksi sekä julkisten tilojen välttämisen halusta, aiempien yliannostusten johdosta ja/tai huumeiden pistämiseen liittyvän ohjauksen saamiseksi (Fry, 2002). Käyttöhuoneiden myötä huumeiden käyttäjien tapa piikittää on muuttunut rauhallisemmaksi ja huumeiden käyttö ulkotiloissa sekä huumeruiskujen turvaton kierrättäminen käyttäjien keskuudessa ovat vähentyneet (Petrar ym., 2007). Huumeiden käyttäjät, jotka muutoin käyttivät huumeita julkisilla paikoilla, olivat halukkaampia käyttämään huumeiden käyttöhuoneita kuin ne huumeiden käyttäjät, jotka käyttivät huumeita yksityisissä tiloissa, kuten omassa tai kaverin asunnossa. (Fry, 2002; Petrar ym., 2007).

Tutkimuksista löytyy myös negatiivisia käyttökokemuksia ja parannusehdotuksia käyttöhuoneiden toimintaan liittyen. Käyttöhuoneiden käyttöä saattaa rajoittaa matkustaminen paikan päälle, rajatut aukioloajat sekä sisään jonottaminen (Petrar ym.,

2007). Osa huumeiden käyttäjistä pitää ongelmallisena käyttöhuoneiden sääntöjä koskien kieltoa huumeiden jakamisesta ja muiden auttamisesta pistämisessä (Fry, 2002). Huumeiden käyttäjät saattavat välttää käyttöhuoneita myös siksi, että haluavat säilyttää anonymiteetin (Van Beek & Gilmour, 2000). Käyttäjien tuomia huolia koskien käyttöhuoneita ovat käyttöhuoneisiin jonottamisen ja sääntöjen noudattamisen lisäksi sääntörikkomuksista aiheutuva huoneiden käyttökielto sekä huoli poliisin läsnäolosta lähialueilla (Fry, 2002; Petrar ym., 2007).

Harris, Richardson, Frasso ja Anderson (2018) ovat tutkineet huumeiden käyttäjien näkemyksiä käyttöhuoneiden perustamisen tarpeesta. Heidän mukaansa huumeiden käyttäjät näkevät käyttöhuoneet tärkeänä julkisen terveydenhuollon investointina. Asunnottomuus ja huumeiden käyttöhuoneen sijainti osoittautuivat myös tässä tutkimuksessa tärkeiksi tekijöiksi. Etenkin kodittomat huumeiden käyttäjät toivat esiin, että valvotut käyttöhuoneet poistaisivat julkista epäjärjestystä, jota huumeiden pistäminen julkisissa tiloissa aiheuttaa. Huumeiden käyttäjät arvioivat käyttöhuoneiden tarjoavan huumeiden käytölle turvallisen ja hygieenisen ympäristön. Harrisin ja kumppaneiden (mt.) mukaan osa huumeiden käyttäjistä käyttää huumeita salaa eristyksissä, poissa muiden ihmisten silmistä, vaikka he tiedostavat sen kasvattavan kuolettavan yliannostuksen saamisen riskiä.

Kansainvälisen tutkimuksen mukaan valvotut käyttöhuoneet parantavat käyttöhuoneille yleisesti asetettuja tavoitteita koskien huumeiden käyttäjien terveyden edistämistä ja huumeiden käytöstä ympäristölle aiheutuvien haittojen vähentämistä (Potier ym. 2014). Huolimatta käyttöhuoneiden kaksoistavoitteesta on tutkimuksissa keskitytty enemmän terveysriskien tutkimiseen, ja kiinnitetty vähemmän huomiota julkiseen rauhaan tai sosiaalisen hyväksynnän ongelmiin (Houborg & Asmussen, 2014; Jauffret-Roustide & Gailbault, 2018; Kolla ym., 2017). Muutamia tutkimuksia on tehty käyttöhuoneista koskevasta poliittisesta keskustelusta (esim. Houborg & Asmussen, 2014; Jauffret-Roustide & Gailbault, 2018; Skretting, 2006) sekä paikallisten asukkaiden ja yrittäjien näkemyksistä käyttöhuoneiden perustamisesta (esim. Davidson & Howe, 2013; Kolla ym., 2017; Salmon ym. 2007).

Salmonin, Theinin, Kimberin, Kaldorin ja Maherin (2007) tutkimuksessa nousi osakseen ristiriitaista tietoa käyttöhuoneiden vaikutuksesta lähiympäristöön. Huumeiden käyttöhuoneiden lähistöllä asuvien ihmisten sekä huoneiden lähellä sijaitsevien

yri­tysten mielestä huumeiden käyttö ja huumeruiskut julkisilla paikoilla olivat vähentyneet käyttöhuoneiden avaamisen myötä. Tästä huolimatta suurin osa yrityksistä ja asukkaista olivat sitä mieltä, että huumeiden käyttöhuone tuo alueelle negatiivista mainetta, edistää huumeiden käyttöä, houkuttaa huumeiden käyttäjiä ja myyjiä sekä lisää rikollisuutta ja turvattomuutta.

Useiden tutkimusten (esim. Freeman ym., 2005; Kolla ym., 2017; Potier, 2014) mukaan huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen ei ole lisännyt julkisen turvallisuuden ongelmia. Paikalliset kuitenkin asettuvat usein vastustamaan niiden perustamista nimenomaan tästä näkökulmasta (Kolla ym., 2017). Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen herättääkin usein vahvaa reagointia paikallisissa yhteisöissä. Niin kutsuttu NIMBY-ilmiö, joka tulee englannin kielisistä sanoista ”not in my backyard” ja voidaan suomentaa ”ei minun pihalleni”, on yleinen käyttöhuoneiden perustamiseen liittyvässä keskustelussa. Ilmiön taustalla vaikuttaa näkemykset käyttöhuoneiden perustamisesta aiheutuvista ongelmista asuinalueelle, kuten huumeiden käyttäjien lisääntyminen sekä huumeiden myynnin ja rikollisuuden kasvu. (Davidson & Howe, 2013; Kolla ym. 2017.)

Kolla ja kumppanit (2017) arvioivat, että median tuottama negatiivinen kuva huumeiden käyttöhuoneista saattaa vaikuttaa ihmisten vääristyneisiin käsityksiin niiden saavutettavista hyödyistä. Haittoja vähentävien palveluiden perustamiseen usein kohdistuvan NIMBY-tyyppisen vastustamisen taustalla saattaa vaikuttaa poliitikkojen kovaääninen julkinen asian vastustaminen (Tempalski, 2007). Kansalaisten muodostamien mielipiteiden taustalla voi vaikuttaa myös se, etteivät he ole tietoisia huumeiden käyttöhuoneita koskevista positiivisista tutkimustuloksista (Kolla ym., 2017). Tutkimusten (Kerr ym., 2017; Thein ym., 2005; Strike ym., 2014) mukaan käyttöhuoneiden kannatus on noussut, kun yhteisöt ovat huomanneet niiden hyödyn ympäristölle. Kollan ja kumppaneiden (2017) mukaan keskustelu huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta tulisi kohdistaa riskien painottamisesta saavutettuihin hyötyihin, koettuihin yhteisöiden etuihin ja riskeihin, joiden kautta pystyttäisiin arvioimaan todellisia riskejä käyttöhuoneita perustettaessa.

3 Tutkimukselliset valinnat ja tutkimuksen toteutus

Hyödynnän tutkimuksessani sosiaalisen konstruktionismiin perustuvaa teoreettista viitekehystä, jonka kautta ymmärrän verkkokeskusteluiden huumeiden käyttöhuoneista muodostuvan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa sekä olevan sidoksissa tämän hetkiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen (Berger & Luckmann, 1994). Tutkimusmenetelmänä käytän retorista diskurssianalyysia, joka nojautuu sosiaaliseen konstruktionismiin tarkastellessaan kielen käyttöä osana todellisuutta (Jokinen ym., 2016). Aineistonani ovat Helsingin Sanomien huumeiden käyttöhuoneita koskevien uutisten verkkokeskustelut. Olen paikantanut verkkokeskusteluista keskustelijoiden asemoitumista huumeiden käyttöhuoneen perustamiseen. Retorisen diskurssianalyysin avulla olen tarkastellut keskustelijoiden käyttämiä retorisia keinoja ja keskittynyt siihen, miten he puolustavat omaa argumentaatiopositiotaan tai pyrkivät heikentämään vastapuolen positiota.

3.1 Sosiaalinen konstruktionismi

Suoninen (2001, s. 380) kuvaa Garfinkelin etnometodologian olleen eräs teoreettinen juuri sosiaaliselle konstruktionismille, jossa keskeistä on tarkastella ihmisten rakentamaa sosiaalista todellisuutta. Garfinkelin positiivinen suhtautuminen arkitiedon tutkimukseen ja kriittisyys koskien yhteiskunnallisen tiedon paremmuutta verrattuna maallikkotietoon nostaa hänen ajatuksensa hyvin keskeisiksi sosiaalisen konstruktionismin kannalta (Heritage, 1996, s. 19). Verkkokeskustelut edustavat maallikkotietoa, jota keskustelijat rakentavat aiheesta kommentteillaan. Pyrin kontekstoimaan tutkimukseni ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen sekä tuomaan verkkokeskusteluista nousevan tiedon rinnalle huumeiden käyttöhuoneista tutkittua tietoa sekä yhteiskunnallista keskustelua.

Berger ja Luckmann (1994, s. 29–39) kuvaavat jokapäiväisen elämän todellisuutta yhdeksi arkitiedon muodostumisen perustaksi. Jokapäiväinen elämä esittyy ihmisten tulkitsemana todellisuutena ja subjektiivisesti merkityksellisenä, yhtenäisenä maailmana. Hackingin (2009, s. 21) mukaan sosiaalikonstruktionistinen tutkimus suhtautuu vallitseviin asiantiloihin kriittisesti, jolloin todellisuus ei muodostu väistämättömäksi. Tällöin monien eri tekijöiden ymmärretään selittävän nykyhetkeä, joka olisi voinut muodostua erilaiseksi toisenlaisten sosiaalisten tapahtumien ja

historian kulun myötä. Tiedon sosiaalista rakentumista ei siis voida tutkia riippumattomana sen institutionaalisesta kontekstista, jossa tieto syntyy ja jossa sitä ylläpidetään (Heritage, 1996, s. 20).

Burr (2003, s. 4) korostaa asioiden ymmärryksen olevan historiallisesti ja kulttuurisesti sitoutuneita sekä kunkin kulttuurin ja historian tuotteita. Näin ollen ymmärrys on riippuvainen juuri sen hetkistä sosiaalisesta ja taloudellisista järjestelyistä. Huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta käytävään keskusteluun vaikuttaa esimerkiksi kansallinen lainsäädäntö ja huumausainepoliittinen historia sekä yhteiskunnan taloustilanne, joiden kontekstista asiaa ei voi irrottaa. Bergerin ja Luckmannin (1994, s. 13) mukaan ”tiedon” ja ”todellisuuden” ollessa sidoksissa tiettyyn yhteiskuntaan ja siinä vallitseviin käsityksiin eri todellisuuksista, muodostuu eroja esimerkiksi siinä, minkälaista tietoa kussakin yhteiskunnassa pidetään itsestään selvänä.

Billig (1991, s. 20) nimeää tällaiset itsestäänselvyydet *common sense*-näkemyksiksi, jotka ovat tiettyssä kulttuurissa kyseenalaistamattomina pidettyjä asioita. *Common sense* muodostuu kulttuurissa valtaa pitävistä diskursseista, joiden kautta sosiaalista todellisuutta rakennetaan (Jokinen, 2016a, s. 183). Diskursseilla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisten merkitysten, metaforien, representaatioiden, kuvien, tarinoiden ja lausumien kautta tuotettavaa tietynlaista versiota tapahtumista (Burr, 2003, s. 64). Sosiaaliselle konstruktionismille keskeistä on diskurssien ymmärtäminen osana sosiaalisia toimintoja (Potter, 1996, s. 105).

Huumeiden käyttö sekä muut addiktiot herättävät mielipiteitä ja reaktioita, joiden kautta kuva huumeiden käyttäjistä muovautuu ja rakentuu (Sulkunen, 2013). Erilaiset diskurssianalyysin kohteena olevat tekstit ovat moniselitteisiä ja avoimia monenlaisille tulkinnoille (Fairlough, 1992, s. 75). Pyrin sosiaalisen konstruktionismin viitekehyksestä suhtautumaan aineistooni kriittisesti ja nostamaan esiin erilaisia diskursseja, joiden kautta kuvaa huumeiden käyttäjistä tuotetaan. Aineistosta paikantamieni argumentaatiopositioden, diskurssien ja retoristen keinojen taustalla vaikuttaa oma taustani, josta Burrin (2003, s. 152) mukaan tukija ei koskaan voi olla täysin vapaa ja täten objektiivinen. Ymmärrän minun ja aineistoni välisen suhteen olevan konstruktiivinen, sillä kuvatessani tutkijana keskusteluissa tuotettua sosiaalista todellisuutta osallistun myös itse sosiaalisen todellisuuden luomiseen, enkä näin ollen pyri esittämään tuloksiani faktoina (Jokinen 2016b, s. 253).

3.2 Retorinen diskurssianalyysi

Diskurssianalyysistä on monia tulkintoja, sillä se on kehittynyt rinnakkain monen eri tieteenalan keskuudessa (Potter & Wetherell, 1987, s. 6). Sitä voi luonnehtia väljäksi teoreettiseksi viitekehykseksi tarkkarajaisen tutkimusmenetelmäksi määrittelemisen sijaan. Diskurssianalyysi muodostuu ikään kuin kattokäsitteeksi, joka sallii erilaisia tarkastelun painopisteitä ja menetelmällisiä sovelluksia. (Jokinen ym. 2016, s. 25; Potter & Wetherell, 1987, s. 175.) Wood ja Kroger (2000, s. 3) kuvaavat diskurssianalyysin olevan näkökulma sosiaaliseen elämään, ja pitävän sisällään metodologisia sekä käsitteellisiä elementtejä. Kaikelle diskurssianalyttiselle tutkimukselle ominaista on kiinnostuksen kohdistuminen kielenkäytön tutkimiseen ja oletus kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta (Jokinen ym., 2016, s. 26). Tutkimuksen kohteena ovat tällöin kielelliset prosessit ja niiden tuotokset, joissa ja joiden kautta sosiaalista todellisuutta rakennetaan (Jokinen, 2016b, s. 253).

Olen lähestynyt aineistoa diskurssianalyttisesti ja hyödyntänyt Jokista (2016a, s. 261) lainaten retorista analyysivälineistöä, jonka avulla olen kiinnittänyt huomiota verkkokeskustelun kielen muotoiluun ja yleisösuhteeseen. Retoriikan näkökulma sopii yhteiskunnallisesti keskeisiin tutkimusaiheisiin (Palonen & Summa, 1996), jollaiseksi huumeiden käyttöhuoneen perustamista koskeva keskustelu voitaneen määritellä. Retorisen analyysin, kuten kaiken diskurssianalyysin, lähtökohtana on korostaa todellisuuden tulkinnallista luonnetta ja kielenkäytön tutkiminen on sen keskiössä (Jokinen 2016c, s. 338). Retoriikka on usein havaittavissa tavallisessa arkipuheessa, jossa väitteiden kautta puolustetaan, oikeutetaan tai vastustetaan jotakin (Antaki, 1994, s.139).

Berger ja Luckmann (1994, s. 47–48) kuvaavat kielen olevan ihmisten tärkein merkkijärjestelmä, johon jokapäiväinen elämä perustuu. Kielen ymmärtäminen on välttämätöntä arkielämän todellisuuden ymmärtämiseksi. Kielenkäytön ei oleteta retorisisessa analyysissä kertovan esimerkiksi kirjoittajan asenteista vaan pyritään tulkitsemaan asian argumentointia (Billig 1987, s. 138). Argumentointia tarkastellaan ennen kaikkea sosiaalisena toimintana. Olennaista on se, mitä argumenteilla tehdään tilanteissa, joissa ne tuotetaan (Potter, 1996, s. 103). Retorisessä diskurssianalyysissä puhutaankin Jokisen (2016b, s. 338) mukaan pikemminkin ihmisten asemoitumisesta asenteiden sijaan. Asemoituminen johonkin asiaan, kuten huumeiden käyttöhuoneisiin

sekä huumeiden käyttöön, on aina sosiaalista toimintaa ja edustaa tietyn position ottamista julkisessa keskustelussa.

Jokisen (2016b, s. 324) mukaan ihmisten välisessä kielellisessä vuorovaikutuksessa keskeiseen asemaan nousevat toisen osapuolen suostuttelu, puolustelu ja haastaminen. Perelmann (1996, s. 16) korostaakin argumentaatiossa yleisösuhteen merkittävyyttä, sillä se määrittelee argumentoinnin lähtökohtia ja kulkua. Argumentoinnilla pyritään vaikuttamaan yleisöön, muuttamaan sen mielipidettä tai hakemaan kannatusta, ja tämän vuoksi se ei koskaan tapahdu tyhjiössä. Verkkokeskustelussa yleisöksi muodostuu huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta eri tavalla ajattelevat. Argumentaation tavoitteena on keskustelussa oman position puolustaminen ja vahvistaminen sekä toisten positioiden kritisoiminen ja heikentäminen (Jokinen 2016c, s. 340). Billigin (1987, s. 120–123) mukaan on todennäköistä, että vakuuttumisen sijaan vastapuoli keksii vasta-argumentin esitetylle väitteelle, eikä suinkaan yksimielisesti vakuutu kanssakeskustelijan väitteestä.

Käytän tutkimuksessani Billigin (1987, 1991) kehittämää argumentaatioposition käsitettä kuvatessani keskustelijoiden tietyn position ottamista julkisessa keskustelussa (ks. Jokinen 2016c, s. 181). Tulkitsen keskustelijoiden esittämät argumentit, mielipiteet ja asenteet Jokisen (2016c, s. 181) tapaan tilannesidonnaiseksi asemoitumiseksi julkiseen keskusteluun, jossa positiot ovat aina suhteessa toisiinsa. Retorisiksi keinoiksi määritän ne kielen käytön keinot, joilla keskustelijat pyrkivät taivuttelemaan muut keskustelijat asettumaan samoihin argumentaatiopositioihin kanssaan (mt.). Retoristen keinojen käyttö tapahtuu osana yhteiskuntaa, ja käyttäessään retoriikkaa ihmiset puhuvat aina jostakin (Billig, 1991, s. 20; Jokinen, 2016a, s. 183). Verkkokeskustelussa kommentoijat tuottavat eri diskursseja keskustellessaan huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta. Keskustelijat puolustavat omia argumentaatiopositioitaan erilaisia diskursseja tuottamalla sekä retorisia keinoja käyttämällä.

Diskurssinanalyysia ei ole mahdollista tehdä noudattamalla tarkkoja ennalta määriteltyjä ohjeita, vaan analyysi muodostuu monien eri vaiheiden ja elementtien toistamisen myötä (Wood & Kroger 2000, s. 96). Huolimatta analyysin erilaisista toteutusvaiheista, diskurssianalyysissa on tärkeää aineiston yksityiskohtainen ja toistuva lukeminen (Potter & Wetherell, 1987 s. 168; Wood & Kroger 2000, s. 95). Aloitin aineistoon tutustumisen lukemalla sitä useaan otteeseen ja yritin näin hahmottaa, mistä

keskustelussa on kyse. Aineiston analysoiminen oli pitkä ja monivaiheinen prosessi, ja analyysin valmistuminen vaati aikansa sekä useamman analyysiversion kaikkine vaiheineen. Potterin ja Wetherellin (1987, s. 168) mukaan analyysivaiheeseen usein kuuluu monien tuntien edestä lukemista ja monia virheellisiä aloituksia, joita mahtui myös oman analyysini tekoon. Jokinen, Juhila ja Suoninen (2016, s. 20) toteavatkin tärkeimmän osan diskurssianalyysia tehdessä olevan työläs tulkintoja kehittävä uurastus aineiston parissa.

Olen pyrkinyt tekemään analyysini mahdollisimman aineistolähtöisesti. Tämä on diskurssianalyttiselle tutkimukselle ominaista, sillä diskurssianalyysissa useimmiten nojaututaan nimenomaan aineistoon, jonka varaan analyysin tulkinnat rakennetaan (Jokinen ym. 2016, s. 215). Olen pyrkinyt hylkäämään tutkimusaiheeseeni liittyvät omat mielipiteeni ja ennakko-oletukseni. Aineistolähtöisyyteen olen pyrkinyt myös tulkitsemalla aineistosta vain sitä, mikä teksteistä on tulkittavissa, enkä ymmärtämään niiden takana olevaa maailmaa. Tutkijan on kuitenkin mahdotonta irrottautua kokonaan omasta taustastaan tai aineiston ulkopuolelle kurkistamisesta, johon tutkija väkisin sortuu määritellessään tutkimuksensa reunaehdoja. (Mt.)

Suonisen (2016, s. 53) mukaan yhtäläisyyksien ja erojen etsiminen on luonteva tapa aloittaa aineiston analysointi. Kiinnitin huomioni ensimmäisillä lukukerroilla näihin seikkoihin, joista keskeiseksi nousi heti aluksi erot aiheeseen asemoitumisessa. Ensimmäinen havaintoni olikin verkkokeskustelun kahtia jakautuneisuus. Tein lukiessani tiedostoon erilaisia merkintöjä. Ensimmäisillä lukukerralla jaottelin kommentit ”puolesta” ja ”vastaan” kommentteiksi. Seuraavilla lukukerroilla paikansin aineistosta erilaisia retorisia keinoja ja toistuvia diskursseja, joiden kohdalle kirjoitin esimerkiksi ”vasta-argumentti”, ”tiedolla vahvistaminen”, ”kategorisointi” ja ”ihmisoikeudet”, ”verorahat”, ”lapset ja vanhukset”. Näiden tiedostoon kirjoittamieni huomioiden avulla helpottui aineiston käsitteleminen myöhemmin Wordin find-toiminnolla.

Aluksi retoristen keinojen paikantaminen aineistosta tuntui selkeämmältä ja varmemmalta kuin diskurssien esiin nostaminen. Ensimmäisessä analyysiversiossa retoriset keinot alkoivat kuitenkin ohjata liikaa analyysiani. Keskittyminen kielen tuottamisen tapoihin vei analyysia väärään suuntaan, sillä pelkän kielen tutkiminen ei ole mielenkiintoista yhteiskuntatutkimuksellisesta viitekehyksestä. Tehtyäni tämän

havainnon palasin aineiston lukuun ja keskityin ensimmäiseen huomiooni verkkokeskustelun kahtiajaosta.

Olin jakanut aineistoa jo ensimmäisillä lukukerroilla puolustaviin ja vastustaviin kommentteihin, joista aloin paikantaa toistuvia diskursseja ja niiden kautta muodostuvia laajempia merkityksiä keskustellusta aiheesta. Kirjoitin analyysini toisen version niin, että fokuksessani olivat keskustelijoiden tuottamat eri merkitykset aiheesta. Nostin tarkempaan analyttiseen tarkasteluun ne otteet, jotka edustivat paikantamiani diskursseja. Myöhemmissä vaiheissa lisäsin vielä otteita analyysiin. Lopulta aineistosta karsiutui pois muutamit neutraalimmat kommentit sekä sellaiset kommentit, joissa jäi epäselväksi keskustelijan asemoituminen julkiseen keskusteluun. Jätin analyysistä pois myös kaikkein asiattomimmat kommentit sekä muut kommentit, joissa kommenttien painopiste karkasi huumeiden käyttöhuoneista.

Analyysini fokuksessa alkoi näin ollen olla enemmän keskustelu huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta ja keskustelussa esiin nousevissa merkityksissä. Työstin välillä teoriaosuutta koskien huumausainepolitiikan historiaa, sillä keskustelu pyöri pitkälti huumausainepolitiikan, sen historian sekä lainsäädännön ympärillä. Tämän jälkeen minulle alkoi hahmottua vasta kunnolla se, mistä keskustelussa puhutaan ja millaista sosiaalista todellisuutta kommenteissa tuotetaan esimerkiksi puhuttaessa huumeiden käyttöön liittyvistä laeista. Näin ollen varmuuteni tulkintojen tekemiseen myös kasvoi.

Kirjoittaessani analyysin lopullista versiota hyödynsin aikaisempia havaintojani koskien keskustelijoiden käyttämistä retorisisista keinoista. Viimeisessä analyysiversiossa kiinnitin erityisesti huomiota siihen, miten keskustelijat asemoituvat argumentaatiopositioihinsa, miten he muodostavat diskursseja sekä miten he pyrkivät vakuuttamaan vastapuolen oman positionsa paremmuudesta tai vaihtoehtoisesti hyökkäävät vastapuolen positiota vastaan. Tämäkin versio kuitenkin vaati vielä monia muokkauskertoja ennen lopullisen analyysin valmistumista.

Retorinen analyysi asettuu merkittäväksi vasta osana laajempaa tutkimusasetelmaa, jolloin retoriikan kautta pystytään lisäämään ymmärrystä siitä, miten monin kielenkäytön keinoin sosiaalista todellisuutta rakennetaan (Jokinen, 2016c, s. 368). Retoriikan painottaminen on suunnannut analyysiani merkityksen tuottamisen tapoihin

ja olen pyrkinyt keskittymään analyysin teossa miten-kysymyksiin. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten keskustelijat puolusteleivat ja perustelevat tiettyjä merkityksiä tai sosiaalisen todellisuuden versioita (Jokinen & Juhila, 2016, s. 291) sekä siihen, miten keskustelussa tuotetaan faktoja, rakennetaan kategorisointeja, normalisoidaan ja oikeutetaan tiettyjä asioita, kun taas joistakin asioista rakennetaan epänormaaleja ja epäsuotavia (Jokinen, 2016c, s. 368).

3.3 Tutkimusaineisto ja sen keruu

Verkossa käydyt keskustelut ovat olleet viime vuosikymmenenä yhä useamman tutkijan kohteena. Verkko on toimiva työkalu erityyppisten aineistojen keräämiseen, mutta myös areena kulttuurin ja yhteiskunnan muotojen rakentumiselle. Kiinnostus verkon ja siellä tapahtuvan keskustelun tutkimiseen kertoo sen tärkeästä yhteiskunnallisesta roolista. (Laaksonen, ym. 2013, s. 9.) Huumeiden käyttöhuoneista kirjoitetut uutiset ovat herättäneet monipuolista julkista keskustelua ja jyrkkiäkin mielipiteitä sekä sen perustamisen puolesta, että vastaan. Hakalan ja Vesan (2013, s. 223) mukaan verkkokeskustelut ovat yhteiskuntatutkimuksessa käyttökelpoista aineistoa, sillä niiden kautta pystytään tutkimaan ihmisten toimintaa verkossa sekä kansalaisten mielipiteitä ja tiedontarpeita.

Valitsin verkkokeskustelut aineistoksi, sillä verkossa kuka tahansa voi saada äänensä kuuluville (Lietsala & Sirkkunen, 2008). Seuratessani huumeiden käyttöhuoneista käytyä julkista keskustelua huomasin, että äänessä ovat pääosin asiantuntijat, poliitikot ja viranomaiset. Uutisiin oli haastateltu myös huumeiden käyttäjiä, tosin heidän osuutensa jäi julkisesta keskustelusta hyvin pieneksi. Pyrin tuomaan tutkimuksessani esiin kansalaisten ääntä, joka on ainakin toistaiseksi jäänyt julkisessa keskustelussa paitsioon.

Tutkimukseni aineisto koostuu kolmesta Helsingin Sanomien verkkokeskustelusta, joita on käyty huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen liittyvien uutisten kommenttipalstoilla 11.4.–22.11.2018. Keräsin aineiston Helsingin Sanomien verkkopalvelusta manuaalisesti kopioimalla sen Word-tiedostoon. Myöhemmin myös tulostin aineiston, jolloin pystyin hahmottamaan aineistoa paremmin sekä tekemään siihen monipuolisemmin merkintöjä. Word-tiedosto toimi analyysin lopussa lähinnä find-toiminnon kautta oikeiden kommenttien etsimisen ja niiden analyysiin kopioimisen

työkaluna. Aineistoni oli hallittavissa manuaalisesti, enkä kaivannut avuksi erikseen analyysin tekoon kehitettyjä ohjelmia (esim. ATLAS.ti).

Ensimmäisen uutisten aineiston olen kopioinut ja tallentanut Word-tiedostoon 9.11.2018 ja viimeisen uutisen aineiston 22.11.2018. Viive aineiston keräämisen ja tallentamisen välillä johtuu siitä, että odotin kommentteja viimeisimpään uutiseen jonkin aikaa. Ensimmäiseen uutiseen (HS 11.4.2018) on aineiston keruun hetkellä jätetty 81 kommenttia, toiseen uutiseen (HS 26.6.2018) 91 kommenttia ja kolmanteen uutiseen (HS 7.11.2018) 27 kommenttia. Aineistoni koostuu siis yhteensä 199 kommentista. Wordiin siirrettynä aineisto on Times New Roman- fontilla ja 1.15 rivivälillä noin 69 liuskaa. Aiheesta kirjoitetut kaksi ensimmäistä uutista ovat keränneet huomattavasti enemmän kommentteja kuin viimeinen. Ensimmäiseen (HS 11.4.2018) ja toiseen uutiseen (HS 26.6.2018) liittyvissä keskusteluissa vastustavien kommenttien määrä muodostuu melkein kaksinkertaiseksi verrattuna käyttöhuoneita puolustaviin kommentteihin. Kolmannessa uutisessa (HS 7.11.2018) jako on tasaisempi.

Juva on jättänyt Helsingin kaupunginvaltuustoon aloitteen koskien huumeiden käyttöhuoneiden perustamista 14.3.2018. Aiheesta on kuitenkin julkaistu ensimmäinen uutinen Helsingin Sanomissa vasta 11.4.2018. Valitsin tämän uutisen sen vuoksi, että se on valtuustoaloitteen jälkeen HS:ssä ilmestynyt ensimmäinen uutinen. Kesäkuussa 2018 HS on julkaissut huumeiden käyttöhuoneisiin liittyen neljä uutista ja kaksi mielipidekirjoitusta. Valitsin näistä neljästä uutisesta eniten kommentteja keränneen uutisen aineistoksi. Viimeisen uutisen valitsin sen perusteella, että se on kirjoitettu sen jälkeen, kun kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 7.11.2018 käsitellyt aloitteen ja päättänyt, että asiasta lähdetään tekemään pilotointiselvitystä. Uutisia valitessani pyrin kiinnittämään huomiota niiden sisällölliseen monipuolisuuteen.

Määritän aineistoni maallikkotiedoksi, sillä keskustelut ovat julkisia ja anonyymeja, kaikkien osallistuttavissa olevia foorumeja. Olen lukenut verkkotekstejä kansalaisten, en asiantuntijoiden teksteinä, vaikka asiantuntijoiden osallistuminen keskusteluun ei olekaan poissuljettu. (Valkendorff, 2014.) Keskustelijat eivät tuo esiin omakohtaisia kokemuksia huumeiden käytöstä tai muutoinkaan kommentit eivät anna sellaista käsitystä, että keskustelijat olisivat itse huumeiden käyttöhuoneiden kohderyhmää. Keskustelijat edustavat siis mitä todennäköisemmin julkisessa keskustelussa ihmisiä, jotka eivät ole ainakaan kaikkein marginaalisimpia huumeiden käyttäjiä. Käyttöhuoneen

perustaminen koskee Helsinkiä ja keskustelua käydään Helsingin Sanomissa, joka on laajalevikkisyydestään huolimatta paikallinen lehti. Tulkitsen aineiston edustavan pääosin pääkaupunkiseudulla asuvia ihmisiä, joita käyttöhuoneen perustaminen koskettaa. Keskustelussa nostetaan esiin huolta siitä, mihin tällainen paikka tulisi sijoittaa ja toivotaan, ettei se tulisi omaan naapurustoon.

Verkkokeskustelut ovat tutkijasta riippumattomia aineistoja, joissa ihmiset päättävät itse keskustelun kulun ja aiheet. Tällöin tutkijan teoreettiset lähtökohdat eivät aja tutkimusaineiston keruuta. (Hakala & Vesa, 2013, s. 223.) Diskurssianalyysi sopii hyvin tällaisten tutkijasta riippumattomien, niin sanottujen luonnollisten aineistojen, tutkimiseen. Menetelmän kautta pystytään tavoittamaan ainutlaatuisella tavalla luonnollisista aineistoista merkityksiä ja retorisia keinoja, joita ei olisi mahdollista paikantaa aineiston ulkopuolelta. (Juhila & Suoninen, 2016, s. 448). Uutisia koskevat verkkokeskustelut toimivat hyvin vuorovaikutuksen tutkimiseen, ja sosiaalisen median yleistymisen on tuonut vuorovaikutuksellisuuden vahvemmin osaksi koko verkon toimintakulttuuria (Laaksonen & Matikainen, 2013, s. 201). Verkkokeskusteluita tutkittaessa tulee kuitenkin pohtia esimerkiksi verkkoaineiston edustavuutta. (Hakala & Vesa, 2013, s. 223.) Ymmärrän aineistoni edustavan vain hyvin pientä katsausta kansalaisten huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen liittyvään keskusteluun, eikä tarkoitukseni ole esittää analyysini tuloksia keskustelua edustavana tyhjentävänä versiona.

3.4 Verkkokeskusteluiden uutiset

Verkkokeskusteluihin liittyvät uutiset vaikuttavat keskustelun sisältöihin, minkä vuoksi kuvaan tässä alaluvussa verkkokeskusteluihin liittyvien uutisten sisällöt pääpiirteittäin. Olen valinnut uutiset Kati Juvan kaupunginvaltuustossa 14.3.2018 tekemän aloitteen ja 7.11.2018 kaupunginvaltuuston käsittelyn väliltä. Helsingin Sanomat julkaisivat ensimmäisen uutisen koskien huumeiden käyttöhuoneiden aloitetta 11.4.2018. Kesäkuussa 2018 huumeiden käyttöhuoneista käyty julkinen keskustelu aktivoitui uudelleen syksyn valtuuston kokouksen lähestyessä ja HS kirjoitti useamman uutisen aiheesta pelkästään kesäkuun aikana. Syksyllä uutisointi hiljeni, mutta kaupunginvaltuuston tehtyä päätöksen pilotointiselvityksen aloittamisesta 7.11.2018 julkaisi Helsingin Sanomat samaisena päivänä aiheesta uutisen. Kaikki kolme uutista ovat kirjoittaneet eri henkilöt. Uutiset ja verkkokeskustelut ovat julkisia ja luettavissa

Helsingin Sanomien nettisivuilla. Ilman maksullista Helsingin Sanomien tilausta ei kuitenkaan pääse lukemaan yli kolme kuukautta vanhoja uutisia ja tämän vuoksi olen skannannut uutiset työni liitteisiin.

3.4.1 Huumeiden käyttöhuoneen aloitteen taustat ja tavoitteet

””Helsinkiin halutaan huone, jossa saa piikittää rauhassa huumeita – ”Ei huumeiden käyttö sillä lopu, että ihmiset pannaan johonkin puistoon piikittämään””
HS 11.4.2018, Elisa Rimaila

Tämä on ensimmäinen Helsingin Sanomien aiheesta kirjoittama uutinen maaliskuussa tehdyn valtuustoaloitteen jälkeen. Uutisessa kerrotaan vihreiden valtuutetun, neurologian erikoislääkäri Kati Juvan, tehneen valtuustoaloitteen maaliskuussa koskien suonensisäisten huumeiden käyttäjille tarkoitettuja turvallisia tiloja, joissa voisi käyttää ja annostella huumeita. Toimittaja toteaa ajatuksen saattavan äkkiseltään kuulostaa hurjalta, ja jatkaa esittämällä kysymyksen koskien huumeiden käyttöhuoneiden toiminnan periaatetta. Uutisessa on haastateltu Kati Juvaa, joka vastaa tähän kysymykseen. Hänen mukaansa tarkoituksena ei ole rohkaista ketään aloittamaan huumeiden käyttöä tai jakaa huumeita, vaan yrittää pitää huolta ja parantaa huumeiden pariin päätyneiden ihmisten asemaa. Uutisen mukaan Juvan valtuustoaloitteen viesti on ”tukea, ei torjuntaa”.

Juva vertaa haastattelussa huumeaddiktiota alkoholismiin ja toteaa sen olevan sairaus, joka vaatii hoitoa. Juva tuo esiin suonensisäisten huumeiden käyttöön sisältyviä lukuisia terveysriskejä, joita pystytään vähentämään turvallisten ja hygieenisten tilojen kautta. Tämän vuoksi terveydenhuollon työntekijöiden antamaa neuvontaa voisi olla käyttöhuoneissa saatavilla. Uutisessa viitataan myös huumetyöntekijöiden ehdotukseen siitä, että tiloissa voisi olla mahdollista testata käytettäviä aineita ja näin ennaltaehkäistä yliannostuksista aiheutuvia huumekuolemia. Juva kertoo haastattelussa uskovansa, että käyttötilat vähentäisivät huumeiden käyttöön liittyviä järjestyshäiriöitä ja piikittämistä julkisissa tiloissa, kuten yleisissä vessoissa ja puistoissa.

Uutiseen on listattu aloitteen allekirjoittaneita muita politiikkoja. Siinä todetaan Juvan saaneen aloitteesta pelkästään positiivista palautetta ja Juva kertoo haastattelussa muualla maailmalla turvallisista huumeiden käyttöpisteistä saaduista hyvistä kokemuksista. Uutisessa myös pohditaan sitä, että mihin tällaiset valvotut huumeiden

käyttöhuoneet tulisi perustaa. Juva mainitsee yhdeksi vaihtoehdoksi Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen.

3.4.2 Aloite huumeiden käyttäjien ja asiantuntijoiden näkökulmasta

”Kun narkomaaneja alkoi kuolla kadulle, Frankfurtissa luotiin piikityshuoneet – nyt mallia tuodaan Helsinkiin: ”Tällaista olisi kaivattu jo vuosia”, sanoo huumeita käyttävä Henkka.” HS 26.6.2018, Liisa Niemi

Uutiseen on haastateltu Diakonissalaitoksen ylläpitämän matalan kynnyksen kohtaamispaikka D-aseman ja neulanvaihtopisteen työntekijöitä, huumeita käyttävää ”Henkkaa” ja ”Jania” sekä THL:n kehittämisspäälikkö Tuukka Tammea. Uutinen alkaa Tammen kuvauksella siitä, millainen huumeiden käyttöhuone on. Hän kuvaa tilaa kliniseksi ja puhtaaksi paikaksi, jossa on paikalla terveydenhuollon henkilökuntaa opastamassa turvallisessa piikittämisessä. Uutisen mukaan piikityshuoneessa huumeriippuvaiset voivat käyttää omia aineitaan puhtailla välineillä valvotussa tilassa. Pistämisen jälkeen käyttäjä siirtyy tarkkailtavaksi toiseen huoneeseen, jossa huumausaineen vaikutuksia ja tilaa seurataan mahdollisen yliannostuksen varalta.

Uutisessa tuodaan esiin huumeiden käyttöhuoneita olevan maailmalla noin sata ja niistä seitsemisenkymmenen sijaitsevan Euroopassa. Uutisessa kerrotaan, että Helsinkiin ollaan perustamassa Suomen ensimmäistä valvottua tilaa suonensisäisten huumeiden käytölle ja viitataan Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan kannatukseen koskien tilojen kokeilemistä. Toimittaja kuitenkin jatkaa toteamuksella, että lopullinen päätös asiasta tehdään valtuustossa syksyllä. Esiin tuodaan myös poliisin näkökulma siitä, ettei esitys ole toteuttamiskelpoinen nykylainsäädännön mukaan.

Aloite saa uutisen mukaan D-aseman ja neulanvaihtopisteen työntekijöiden sekä asiakkaiden kannatuksen. Huumeita käyttävän ”Henkan” mukaan käyttöhuone olisi hyvä siksi, että yliannostustilanteessa apu olisi lähellä ja pistäminen olisi turvallisempaa. ”Jan” arvioi tilojen hyödyttävän etenkin asunnottomia, jotka muutoin käyttävät huumeita julkisilla paikoilla. Hän pohtii sitä, että huoneiden käyttöä saattaa rajoittaa pelko poliisien läsnäolosta. Uutisen mukaan Helsingin tavoitteena on huumeiden käyttöhuoneiden perustamisella parantaa ympäristön siisteyttä ja vähentää huumeisiin liittyviä häiriöitä. Käyttöhuoneilla pyritään myös parantamaan kaikkein huonoimmassa kunnossa olevien suonensisäisten huumeiden käyttäjien terveyttä.

Tammi kertoo haastattelussa, että tiloissa olisi tärkeää saada opastusta huumeiden pistämisessä ja filttareiden käytössä, sillä Suomessa paljon käytetty buprenorfiini on tablettimuodossa. Tammea on haastateltu koskien huumeiden käyttöhuoneiden sijaintia ja hän kertoo ulkomailla ongelmia syntyneen, jos tilat ovat olleet liian pieniä ja väärissä paikoissa. Suurin osa käyttöhuoneista on Tammen mukaan alueilla, joissa käytetään paljon päihteitä. Tiloihin on päästävä myös sisään riittävän nopeasti. D-aseman työntekijä, joka on itse käyttänyt aikaisemmin huumeita, toteaa haastattelussa huumeiden käyttöhuoneen perustamisen olevan osoitus huumeriippuvaisten inhimillisestä kohtelusta. Uutisen lopussa on fakta-laatikko, jossa viitataan THL:n sivuilla olevaan tietoon koskien huumeiden käytön ongelmista pääkaupunkiseudulla.

3.4.3 Kaupunginvaltuuston erimielisyys pilotointiselvityksen aloittamisesta

”Helsinki päätti selvittää huumeidenkäyttöhuoneen perustamista – Valtuusto kävi aiheesta pitkän keskustelun” HS 11.4.2018, Lari Malmberg

Kolmas uutinen on kirjoitettu samana päivänä kuin Helsingin kaupunginvaltuuston kokouksessa päätettiin aloittaa huumeiden käyttöhuoneista pilotointiselvitys. Selvityksen pohjalta asia käsitellään uudestaan valtuustossa myöhemmin. Uutinen alkaa toteamuksella: ”Helsinki selvittää, voidaanko kaupunkiin perustaa valvottu tila suonensisäisten huumeiden käytölle”. Uutisessa käydään läpi käyttöhuoneiden tavoitteet, joita ovat kaikkein huonoimmin voivien suonensisäisiä huumeita käyttävien terveyden edistäminen, huumekuolemien ehkäisy ja huumeiden käyttöön liittyvien rikosten sekä muiden häiriöiden vähentäminen. Uutisessa kerrotaan vastaavien palveluiden auttaneen muualla maailmassa HIV-epidemian loppumisessa ja ehkäiseen myös muiden veren välityksellä tarttuvien tautien leviämistä.

Uutisessa tuodaan esiin aiheen jakaneen valtuuston ”kahteen eri leiriin”. Vastustamisen perusteluina käytettiin valtuustossa erityisesti huumeiden käytön lain vastaisuutta sekä huumeiden mukanaan tuomaa turvattomuutta käyttöhuoneiden läheisyydessä. Aloitteen puolesta puhuvat valtuustolaiset toivat esiin esimerkiksi sitä, miten huumeiden käyttö ja huumekauppa aiheuttavat jo turvattomuutta ja käyttötilat voisivat lisätä turvallisuutta. Keskustelussa nostettiin esiin neulanvaihtopisteiden perustamisen aiheuttaneen aikoinaan hyvin saman tyyppistä keskustelua valtuustossa.

Uutisessa mainitaan muualla maailmassa olevan pistotiloja noin sata. Helsingin kokeilu tulisi olemaan Suomessa ensimmäinen. Uutinen jatkuu viittauksella Helsingin virkamiesten kertomaan koskien muualta maailmalta käyttöhuoneista saaduista hyvistä tutkimustuloksista. Käyttöhuoneet ovat esimerkiksi tavoittaneet kaikkein marginalisoituneimmat suonensisäiset huumeiden käyttäjät, jotka ovat heikosti kiinnittyneet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Valtuuston päätöksen mukaan pilotointiselvityksessä tulee arvioida muun muassa päätöksen oikeudellinen perusta ja uutisessa viitataan poliisin kantaan pistotilojen ongelmallisuudesta lain näkökulmasta. Toimittaja mainitsee myös Helsingin Sanomien kesäkuun uutisen, jossa on haastateltu rikosoikeuden professoria. Hänen näkemyksensä erosi poliisin mielipiteestä. Uutisessa viitataan myös HS:ssa syksyllä kirjoitettuun uutiseen koskien huumeiden käytön haittavaikutuksista julkisissa vessoissa, kirjastoissa ja esimerkiksi Kelan toimipisteissä.

3.5 Tutkimuseettinen pohdinta

Tutkimuksen eettinen hyväksyntä, luotettavuus ja tulosten uskottavuus nojaavat hyvän tieteellisen käytännön periaatteisiin. Tieteellisessä tutkimuksessa on tärkeää noudattaa tutkimuseettisiä lähtökohtia, jotka on määritelty tarkemmin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) ohjeessa. Olen pyrkinyt tutkimuksessani noudattamaan näitä ohjeita koko tutkimusprosessin ajan, sillä sosiaalityön tutkimuksessa tutkimuseettinen arviointi ja hyvien tutkimuskäytäntöjen huomioiminen tulee muistaa tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja valinnoissa (Pohjola, 2003, s. 59). Sosiaalityössä kohdataan hyvin sensitiivisissä elämäntilanteissa olevia asiakkaita, ja sosiaalityön tutkimus kohdistuu sensitiivisiin aiheisiin. Näitä aiheita usein tutkitaan marginaalissa olevien ihmisten kokemusten kautta, jolloin tutkittavien loukkaamattomuus ja koskemattomuus saattavat vaarantua. (Rauhala & Virokannas, 2011, s. 236.)

Pääsen valmiin aineiston kohdalla eettisten kysymysten pohdinnan suhteen hieman helpommalla, sillä sosiaalityön tutkimuksessa tutkittavien itsemääräämisoikeus ja vuorovaikutus tutkittavien kanssa esimerkiksi haastattelutilanteessa ovat hyvin keskeisessä asemassa (Rauhala & Virokannas, 2011, s. 240). Rauhala ja Virokannas (2011, s. 244) toteavat valmista aineistoa käytettäessä tutkimuseettisten kysymysten suuntautuvan aineiston käytettävyyteen, aineiston käyttämisen taitoihin ja ennen kaikkea aineiston valikointiin. Aineistoa valittaessa on tärkeää huomioida aineiston

toimivuus tutkimuskysymyksen kannalta. Verkkokeskusteluja tutkittaessa tulee pohtia esimerkiksi verkkoaineiston riippumattomuutta tutkijasta, keskustelijoiden anonyymiyttä ja ei-kasvokkaista viestintää sekä aineiston edustavuutta (Hakala & Vesa, 2013, s. 223).

Verkkokeskusteluiden tutkimisessa pätevät pitkälti samat tutkimuseettiset ohjeet kuin muussakin tutkimuksen teossa. Verkkoaineiston käyttöön liittyy kuitenkin joitakin erityispiirteitä esimerkiksi koskien sitä, saako julkisia verkkosisältöjä tutkia kuka vain ja miten haluaa sekä kenelle keskustelupalstojen viestit kuuluvat. (Turtiainen & Östman, 2013, s. 49.) Hakala ja Vesa (2013, s. 223) toteavat, että diskursseja tutkittaessa tutkijasta riippumaton, luonnollinen, aineisto saattaa parantaa tutkimuksen luotettavuutta. Toisaalta verkkoaineisto saattaa myös haastaa tutkijaa, sillä tutkija ei voi esittää keskusteluun osallistuville tarkentavia kysymyksiä. Verkkokeskusteluja analysoitaessa onkin tärkeää, että tutkija tulkitsee vain sitä mitä aineistosta on tulkittavissa, ja on hyvin varovainen sen tulkitsemisessa mikä ei tule keskusteluissa suoraan ilmi. (Mts. 223–224.)

Kuulan (2011, s. 185) mukaan lainsäädännöllisesti ei ole ongelmallista tallentaa nimimerkein käytyjä keskusteluja tutkimusta varten. Tutkimukseni ei ole vaatinut tutkimusluvan hakemista, sillä Helsingin Sanomien sivuilla mainitaan tietojen keräämisen kommenttiketjuista olevan sallittua ([hs.fi/kommentit](https://www.hs.fi/kommentit)). Nykyään verkkokeskusteluissa on yleistä käyttää omaa nimeä, jolloin keskustelijoiden identiteetti on näkyvillä (Laaksonen & Matikainen, 2013, 199). Aineistossani ihmiset kommentoivat uutisten alle mielipiteitään pääosin nimimerkillä, joka on tyypillistä verkkolehtien keskustelupalstoilla. Näin ollen tunnistetiedot rajautuvat useimmiten siihen, mitä ihmiset haluavat itsestään kertoa. (Kuula 2011, 158.) Olen pyrkinyt minimoimaan keskustelijoiden tunnistettavuuden jättämällä otteista nimimerkit pois, sillä nimimerkitkään eivät aina välttämättä ole anonyymejä virtuaaliyhteisöissä (Kuula, 2011, s. 185). Näin toimimalla olen tavoitellut mahdollisimman anonyymiä aineiston esittämisen tapaa, joka suojaa kirjoittajien henkilöllisyyttä.

Hakalan ja Vesan (2013, s. 224) mukaan verkkokeskusteluissa anonyymisyys ja ei-kasvokkaisuus saattavat vaikuttaa keskustelujen sisältöön. Ne voivat nostaa mielenkiintoisella tavalla esiin erilaista tietoa kuin muilla aineistoilla saataisiin. Myös Kuula (2011, s. 185) toteaa, että verkkokeskusteluissa nimettömyys voi tuntua joistakin

turvalliselta vaihtoehdolta ja saattaa madaltaa kynnystä keskusteluun osallistumiseen. Toisaalta se saattaa myös tuottaa tarkoituksenmukaista epärehellisyyttä tai liiallista avoimuutta arastakin aiheesta keskusteltaessa. Nimimerkeillä kommentointi voi tehdä keskustelusta heikompaa tai jopa aggressiivista verrattuna omilla nimillä kommentointiin (Watt ym., 2002).

Helsingin Sanomat on luonut rakentavan keskustelun periaatteet ja säännöt, joita tulee kommentoinnissa noudattaa. Säännöt ovat luettavissa HS:n nettisivuilla (Rakentavan keskustelun periaatteet ja säännöt Helsingin Sanomissa). Sääntöjen mukaan kaikki kommentit luetaan ennen julkaisemista ja valitaan niiden joukosta ne, jotka vievät keskustelua eteenpäin. Kommentointi edellyttää kirjautumista HS:n verkkopalveluun ja nimimerkkiä ei voi vaihtaa itse. Tällaiset säännöt mahdollisesti pitävät keskustelua asiallisempana verrattuna sellaisiin verkkokeskusteluihin, jotka eivät vaadi minkäänlaista rekisteröitymistä ja joissa kukaan ei tarkista kommentteja.

Säännöistä huolimatta aineistossa oli mukana asiattomia ja aggressiivisiakin kommentteja. Pohdinkin analyysia tehdessäni sitä, mikä tällaisten kommenttien tutkimuksellinen arvo on sekä sitä, miten pitkälti oma aiheeseen asemoitumiseni vaikuttaa asiattomien kommenttien määrittelyssä. Päädyin jättämään kaikkein asiattomimmat kommentit pois keskustelusta, mutta en kuitenkaan karsinut niitä kokonaan. Asiattomilla kommenteilla tarkoitan sellaisia kommentteja, joilla vietiin keskustelua pois sen varsinaisesta aiheesta ja kohdistettiin huumeita käyttäviin ihmisiin hyvin vahvoja ennakkoluuloja ja stereotypioita. Pyrin tuomaan keskustelussa kuitenkin tätä argumentaatiotapaa jossakin määrin esiin, sillä sitä ei voinut kokonaan jättää pois analyysista. Asiaton kommentointi vaikutti paikoitellen keskustelussa vastapuolen kommenttien sekä argumentaatiopositiodien muodostumiseen merkittävästi. Tämän kaltainen kommentointi näyttäytyi hyvin yleisenä vastustavissa kommenteissa ja se kertoo osaltaan huumeiden käyttäjiin kohdistuvista asenteista, ja aihetta koskevasta julkisesta keskustelusta.

Verkkoaineiston käyttöä koskevassa eettisessä pohdinnassa on tärkeää miettiä, onko kirjoittaja tarkoittanut tekstinsä julkiseksi. Mitä syvemmmälle tutkija menee keskustelijoiden henkilökohtaiseen elämään ja kokemuksiin, sitä tärkeämmäksi muuttuvat itsemääräämisoikeuteen liittyvät kysymykset. (Turtiainen & Östman, 2013, s. 56.) Aineistoni ei ole luokiteltavissa kovinkaan arkaluontoiseksi, sillä keskustelijat eivät

tuota esiin asioita omasta henkilökohtaisesta elämästään tai kokemuksistaan. Keskusteltava aihe ei myöskään ole arkaluontoinen, vaan huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen koskee pitkälti huumausainepolitiikkaa sekä huumeiden käyttäjille suunnattavien palveluiden järjestämistä. Kommentoidessaan uutisia Helsingin Sanomien keskustelupalstalle, voidaan pitkälti olettaa kirjoittajien olevan tietoisia siitä, että heidän kommenttinsa ovat julkisia ja laajan lukijakunnan saatavana. Aineiston sensitiivisyyttä koskevat kysymykset paikantuvatkin tutkimuksessani pitkälti siihen, miten huumeiden käyttäjistä keskustellaan.

Etenkin analyysia kirjoittaessani mietin, onko tutkimukseni tuloksilla huumeiden käyttäjiä leimaava vaikutus (ks. Rauhala & Virokannas, 2011, s. 236). Huumeita käyttävät ihmiset asettuvat ryhmänä hyvin marginaaliseen asemaan yhteiskunnassamme ja huumeiden käyttöön liitetään usein hyvin stigmatisoivia asenteita (esim. Savonen ym., 2018). Tutkimukseni kannalta tärkeä eettinen kysymys koskeekin sitä, millaista tietoa tutkimukseni tuottaa ja mikä sen tutkimuksellinen arvo on. Rauhalan ja Virokannaksen (2011, s.239) mukaan tutkija ei voi ottaa vastuuta työnsä ja sen tulosten käytöstä, mutta hän voi kuitenkin ennakoida niiden mahdollisia vaikutuksia. Sosiaalityöntekijällä on heidän mukaansa valmiudet arvioida tutkimuksensa asettumista yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja näin ollen tutkimuksessa tulisi tehdä tutkimuseettistä suunnittelua ja tulosten kriittistä ennakkointia.

Sosiaalityön tehtävänä on tunnistaa ja nostaa esiin ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita, jotka uhkaavat heikommassa asemassa olevien hyvinvointia. Lisääntyvän huumeiden käytön ongelmien aiheuttama huoli on määriteltävissä tällaiseksi asiaksi, ja huumeiden käyttäjien hyvinvointia voitaisiin parantaa käyttöhuoneiden perustamisella. Sosiaalityön keskiössä on ihmisoikeudellisuus ja sosiaalityöllä on erityinen eettinen velvollisuus hyvinvointityönä. (Pehkonen & Väänänen-Fomin, 2011, s 7.) Tästä johtuen minulle tuotti välillä haasteita suhtautua aineistoon täysin neutraalisti. Sosiaalityön etiikka vaikuttaa tutkimusaiheeni valinnassa ja tutkimusasetelmassani, joten en yritä väittää pystyneeni olemaan tutkimukseni suhteen täysin objektiivinen.

Sosiaalityön tutkimuksessa on keskeistä tiedon hyödyllisyys ja sen rakentava käyttäminen, johon olen tutkimuksellani pyrkinyt. Arvioin tutkimukseni olevan eettisesti kestävä, sillä aiheen ajankohtaisuudesta johtuen tutkimukseni tuottaa huumeiden käyttöhuoneiden perustamisesta hyödyllistä tietoa. Sosiaalityössä tutkittavat

ilmiöt liittyvät usein ihmiselämän haavoittuvuuteen sekä niitä tuottaviin ja ylläpitäviin ympäristöihin. (Rauhala & Virokannas, 2011, s. 246–247.) Sen sijaan, että tutkimukseni leimaisi huumeiden käyttäjiä, se nostaa näkyväksi yhteiskunnallisessa keskustelussa tuotettavia ja ylläpidettäviä käsityksiä huumeiden käytöstä ja huumeiden käyttäjistä.

4 Verkkokeskustelu huumeiden käyttöhuoneiden puolesta ja vastaan

Olen paikantanut verkkokeskustelusta kaksi vastakkaista argumentaatiopositiota, joista toisessa puolustetaan ja toisessa vastustetaan huumeiden käyttöhuoneiden perustamista. Puolustavissa kommentteissa keskeisin argumentaatiokeino on huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksiin vetoaminen. Vastustavassa puheessa huumeiden käyttö näyttäytyy moraalittomana ja laittomana asiana, minkä vuoksi käyttöhuoneiden perustamista vastustetaan. Keskustelijoiden tapa puolustaa tai vastustaa positioitaan vaihtelee eri diskurssien tuottamisen kautta ja omien argumentaatiopositioidensa vakuuttamiseksi keskustelijat käyttävät retorisia keinoja monipuolisesti.

Potter (1996, s. 106–107) kuvaa sodan metaforalla selontekojen olevan joko puolustavaa tai hyökkäävää retoriikkaa. Verkkokeskustelun kommentteissa korostuu hyökkäävä retoriikka, joka vahvistaa keskustelun kahtia jakautuneisuutta. Hyökkäävässä retoriikassa on keskeistä saada vastakkainen argumentti tai sen esittäjä näyttäytymään negatiivisessa valossa, minkä avulla keskustelija pyrkii heikentämään kilpailevaa vastaväitettä. Kommentteissa käytetään myös puolustavaa retoriikkaa, jossa Jokisen (2016b, s. 367–368) mukaan keskustelija pyrkii vahvistamaan omaa argumenttiaan ja saamaan sen näyttämään mahdollisimman vakuuttavalta. Näitä kahta retorista keinoa käytetään verkkokeskustelussa myös rinnakkain ja toisiaan täydentäen.

4.1 Keskustelun rakenne

Verkkokeskustelusta ilmenee selvästi kommentoijien argumentaatiopositiot koskien huumeiden käyttöhuoneiden puolustamista tai vastustamista. Paikoitellen keskustelu painottuu käyttöhuoneiden vastustamiseen, mutta aihetta myös puolustetaan aktiivisesti. Jokaisessa keskustelussa on enemmän käyttöhuoneita vastustavia argumentteja. Verkkokeskustelua käydään nimimerkeillä, joista pystyy seuraamaan keskustelun kulkua sekä tietyn kommentoijan aktiivisuutta keskustelussa. Huomion arvoista verkkokeskustelussa on samojen kommentoijien aktiivisuus. Muutamit samat nimimerkit kommentoivat useaan otteeseen samoja uutisia, mutta ovat aktiivisia myös

kaikkien kolmen eri uutisten keskusteluissa. Nämä nimimerkit edustavat useimmiten vahvinta asemoitumista joko käyttöhuoneiden perustamisen puolesta tai vastaan.

Keskustelut rakentuvat pääosin niin, että keskustelijat esittävät peräkkäin yksittäisiä kommentteja, joista on paikannettavissa heidän argumentaatiopositionsa ja nähtävissä positoiden suhde toisiinsa. Helsingin Sanomien kommenttipalsta mahdollistaa keskustelussa edellä olevaan kommenttiin vastaamisen, jolloin kommentissa näkyy ensin lainausmerkeissä alkuperäinen kommentti. Joissakin kommentteissa viitataan edellä kirjoitettuun yleisemmällä tasolla ja osassa kommentteissa esitetään selkeitä vasta-argumentteja sekä jatkokysymyksiä juuri tiettyyn kommenttiin, tietylle keskustelijalle. Harvoin kuitenkaan näihin kysymyksiin vastataan ja keskustelu muodostuu vain muutamassa kohtaa useamman kommentoijan väliseksi keskusteluksi. Dialogisuus jää siis keskustelussa vähäiseksi (ks. Billig 1987, s. 120–123).

Kukin uutinen vaikuttaa keskustelussa painottuviin aiheisiin. Esimerkiksi ensimmäisen (HS 11.4.2018) uutisen kohdalla keskustelu painottuu vihreiden ajamaan politiikkaan sekä huumeiden käytön terveysriskeihin ja siihen, onko huumeiden käyttö nähtävissä sairautena. Uutisessa tuodaan näitä asioita esiin ja esitellään Kati Juva vihreiden edustajana sekä lääkärinä, joka vertaa uutisen haastattelussa huumeiden käyttöä sairauteen. Toisessa uutisessa (HS 26.6.2018) on haastateltu huumeiden käyttäjiä ja kirjoitetaan käyttöhuoneiden sijainnista. Tätä uutista koskien keskustelu ajautuu kaikkein asiattomimmaksi ja keskustelussa otetaan paljon kantaa siihen, minne käyttöhuoneen voisi tai ei voisi perustaa. Kolmannessa uutisessa (HS 7.11.2018) on kirjoitettu kaupunginvaltuuston jakautuneen kahteen eri leiriin asian käsittelyn suhteen ja kerrottu, että käyttöhuoneita on valtuustokeskustelussa puolustettu kansainvälisillä tutkimustuloksilla ja vastustettu huumeiden käytön laittomuuden vuoksi. Verkkokeskustelussa nämä samat teemat nousevat esiin.

Osa kommentteista on niin pitkiä, että tuntui tarpeettomalta kopioida kommenttia kokonaisuudessaan analyysiin. Useassa kommentissa keskustellaan monesta muusta asiasta käyttöhuoneiden keskustelun rinnalla ja näitä kommentteja olen rajannut. Katkaistessani pitkän kommentin olen käyttänyt kolmea pistettä (...) katkaisemani kommentin edessä ja lopussa. Retoristen keinojen lisäksi myös verkkokeskustelusta paikantamani diskurssit ovat päällekkäisiä ja kietoutuvat toisiinsa. Tämän vuoksi olen käyttänyt otetta muutamasta pitkästä kommentista eri kohdissa analyysia.

Mainitsen kunkin verkkokeskustelusta lainaamani otteen perässä uutisen julkaisupäivän (esim. HS 11.4.2018), jotta se yhdistyy oikeaan uutiseen. Olen kopioinut otteet sellaisinaan verkkokeskustelusta korjaamatta kirjoitusvirheitä. Pääosin analyysi rakentuu yhteisesti kaikkien kolmen uutisen alla keskustellusta, sillä niissä toistuvat pitkälti samat asiat. Joissakin kohdin olen syventynyt tarkemmin samaa uutista koskevaan keskusteluun, kun jokin tietty asia tai tapa keskustella on noussut merkittäväksi. Ensimmäistä (HS 11.4.2018) ja toista (HS 26.6.2018) uutista koskevasta kommentoinnista on viimeistä uutista (HS 7.11.2018) enemmän otteita, sillä niitä koskevia kommentteja oli huomattavasti enemmän.

4.2 Huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustaminen

Haittoja vähentävään huumausainepolitiikkaan liitetyt humanistiset arvot ja ihmisoikeusnäkökulma muodostuvat hyvin keskeiseksi huumeiden käyttöhuoneita puolustavissa kommentteissa. Tämän vuoksi olen nimennyt puolustavan position ylätasolla huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustamisen argumentaatiopositioiksi. Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan kaikille kuuluvia perustavanlaatuisia oikeuksia ja niiden tavoitteena on turvata jokaiselle ihmisarvoinen elämä riippumatta henkilön yksilöllisistä tekijöistä (YK:n ihmisoikeuksien julistus, 1948). Ihmisoikeuksien argumentaatiopositioista käyttöhuoneita puolustaessaan keskustelijat korostavat huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksia, joiden ei nähdä toteutuvan nykyisessä huumausainepolitiikassa ja lainsäädännössä. Keskustelijat tuottavat positioistaan käsin erilaisia diskursseja, joilla he vahvistavat omaa positiotaan.

Yhteiskuntien eettisen kehityksen arvioinnin taustalla vaikuttaa usein se, miten niiden taloudellista ja yhteiskunnallista valtaa pitävät ryhmät kohtelevat kaikkein heikommassa asemassa olevia (Saari, 2015, s. 18). Huumeiden käyttöhuoneita puolustavissa kommentteissa puhutaan huumeiden käyttäjien oikeuksien puolesta ja nähdään, että yhteiskunnan hyväosaisten tehtävänä on auttaa huonompiosaisia. Ihmisoikeuspositio rakentuu huumeiden käyttäjien näkökulman ja hyvinvoinnin huomioimiselle yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, huolimatta siitä, että käyttöhuoneiden perustamisessa ei ole välitöntä hyötyä itselle. Keskeiseksi muodostuu ymmärrys huumeiden käyttäjien erilaisuudesta, mikä vähentää syrjintää. (Ks. Aaltola, 2018, s. 19.)

Ihmisoikeuksien argumentaatiopositiolle on keskeistä huumeiden käyttäjiin kohdistuva ymmärrys, jota keskustelijat yrittävät myös herätellä vastapuolella. Suositukseksi argumentiksi nousee tarve muuttaa lainsäädäntöä niin, että huumeiden käyttäjien asemaa yhteiskunnassa pystyttäisiin parantamaan. Keskustelun kahtiajakautunut luonne muodostaa vastakkaisen asettelun keskusteluun, ja ihmisoikeuksien argumentaatiopositio vahvistuu, kun vastustavissa kommentteissa korostuu stereotypioihin nojaava ennakoluuloisuus huumeiden käyttäjiä kohtaan.

Suositukseksi argumentaatiokeinoksi positiossa nousee pyrkimys herätellä vastapuolen empatiaa tuomalla esiin huumeiden käytön taustalla olevia moninaisia syitä. Huumeiden käyttäjät nähdään yhteiskunnan yhdenvertaisina jäseninä, joille tulisi taata perusoikeuksiin kuuluvat palvelut. Huumeiden käyttö muodostuu ihmisoikeuksia puolustettaessa riippuvuudesta johtuvaksi sairaudeksi ja huumeiden käyttäjät nähdään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarvitsevinä ihmisinä rikolliseksi leimaamisen sijasta.

...Jos huumeiden käyttäjiä kohdeltaisiin avun tarvitsijoina eikä rikollisina, jo tällä tapaa yhteiskunta ja me yhteiskunnan jäsenet hyötyisimme. Kuten lähes kaikessa muussakin kaikista heikoimmassa asemassa olevien tukemisessa: jos se tehdään asiallisesti, säästytään niiltä menoilta mitä poliisi ja vankeinhoito aiheuttaisivat myöhemmin, puhumattakaan säästyneestä inhimillisestä kärsimyksestä... (HS 11.4.2018)

Käyttöhuoneita puolustavissa kommentteissa argumentoidaan edellä olevan kommentin tapaan sen puolesta, että huumeiden käyttäjiä tulisi kohdella avun tarvitsijoina. Nykyinen lainsäädäntö muodostuu tekijäksi, joka mahdollistaa huumeiden käyttäjien leimaamisen ja yhteiskunnasta syrjäyttämisen. Lain muuttaminen arvioidaan keskustelussa mahdollisuudeksi saavuttaa parempi yhteiskunta kaikille sen jäsenille. Keskustelussa rakennetaan mielikuvaa ”me”-puheella kaikista keskustelijoista koostuvasta yhtenäisestä ryhmästä, jonka etua käyttöhuoneet ajaisivat. Tämä on tyypillinen retorinen keino kommentoijien yrittäessä saada vastapuolta vakuuttumaan käyttöhuoneiden kannattavuudesta.

Olen paikantanut ihmisoikeuksien argumentaatiopositiosta kolme diskurssia, joita tuottamalla huumeiden käyttöhuoneita puolustetaan. Ensimmäisen diskurssin olen nimennyt ymmärrykseksi huumeiden käytön moninaisista taustasyistä. Tässä

diskurssissa keskeiseksi nousee pyrkimys herätellä vastapuolen empatiaa ja ymmärrystä huumeiden käyttäjiä kohtaan. Puolustavassa positiossa keskustelijat argumentoivat myös hyväosaisten vastuusta kantaa huolta heikompiosaisistaan, jolloin tuodaan esiin huumeiden käyttöhuoneen myötä saavutettavaa etua koko yhteiskunnalle.

Ihmisoikeuksien argumentaatioposition suositummaksi diskurssiksi määrittyy näkemys huumausainepolitiikan ja lain muutoksen tarpeesta, minkä olen nimennyt lain muutoksen välttämättömyydeksi. Huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseksi tulee keskustelijoiden mukaan ensin muuttaa lainsäädäntöä, mikä myös muuttaisi huumeiden käyttäjiin asemoitumista parempaan suuntaan.

4.2.1 Ymmärrys huumeiden käytön moninaisista taustasyistä

Huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksia puolustetaan keskustelussa, kun vastapuoli pyrkii syrjäyttämään heitä ulos yhteiskunnan ”normaalista”. Syrjäyttämisen taustalla vaikuttaa huumeiden käyttäjiin kohdistuva kulttuurinen stigma, joka kategorisoi huumeiden käyttäjät tietynlaisiksi (Savonen, 2017, s. 190–192). Ihmisoikeuksien argumentaatiopositiossa korostuu huumeiden käytön moninaisten syiden ymmärtämisen myötä muodostuva empatia huumeiden käyttäjiä kohtaan. Empatian avulla pystytään hahmottamaan muiden näkökulmaa ja kokemusta, mikä auttaa muiden hyvinvoinnista välittämisessä.

Empatia on yhteiskunnassa tärkeää, sillä se auttaa kyvyssä rakentaa siltoja erilleen ajautuneiden yksilöiden ja ryhmien välille ja tätä kautta mahdollistaa yhteenkuuluvuuden tunteen laajentamisen oman lähipiirin ulkopuolelle (Aaltola & Keto, 2018, s. 7–8). Puolustavassa positiossa on keskeistä empatian avulla kyky asettua huumeiden käyttäjien asemaan, jolloin käyttöhuoneet määrittyvät kannatettavaksi asiaksi. Suosituksi retoriseksi keinoksi tässä diskurssissa nousee keskustelijoiden pyrkimys herätellä vastapuolen empatiaa ja saada tätä kautta heidät muuttamaan käyttöhuoneisiin vastustavasti asemoitumistaan ja asenteitaan.

Etenkin toiseen uutiseen (HS 26.6.2018) liittyvässä verkkokeskustelussa käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa korostuu hyvinkin ennakkoluuloinen ja stereotyyppinen asemoituminen huumeiden käyttäjiä kohtaan. Tässä keskustelussa käyttöhuoneita vastustavia kommentteja on melkein puolet enemmän verrattuna puolustaviin kommentteihin. Käyttöhuoneita puolustavat asemoituvat tällöin keskustelussa

puolustamaan huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksia ja tuomitsevat vastapuolen sarkastisen kommentoinnin. Huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustamisen argumentaatiopositio ja diskurssi koskien ymmärrystä huumeiden käytön moninaisista taustasyistä vahvistuu vastapuolen asemoituessa huumeiden käyttäjiin ennakkoluuloisesti.

Diskurssissa korostuu muita diskursseja enemmän muutaman keskustelijan aktiivinen kommentointi. Keskustelijat nostavat kriittisesti esiin aiheeseen liittyviä ja huumeiden käyttäjiin kohdistuvia ennakkoluuloja sekä keskustelun kahtia jakautuneisuutta. Puolustavissa kommenteissa huumeiden käytön taustalla nähdään vaikuttavan monet tekijät, joiden myötä ymmärrys huumeiden käyttäjiä kohtaan rakentuu ja tuen tarvetta selitetään sekä perustellaan. Hyväosaiset muodostuvat keskustelussa paremmista lähtökohdista tuleviksi ihmisiksi ja tämän vuoksi heidän pitäisi itsestään selvästi kannattaa heikompiosaisia tukevien palveluiden perustamista.

... Kaikki eivät lähde samoista lähtökohdista ja synny kultalusikka suussa. Moni narkkari kääntäisi elämänsä suunnan, jos voisi. Se ei kuitenkaan välttämättä ole oma valinta. Monet huumeiden käyttäjät varmasti haluaisivat lopettaa... (HS 26.6.2018)

Ihmisten eri lähtökohdat muodostuvat kommentissa asiaksi, joka selittää huumeiden käytön aloittamista. ”Kultalusikat suussa” syntyneet edustavat kommentissa yhteiskunnan hyväosaisia, ei huumeita käyttäviä ihmisiä, jotka ovat saaneet paremmat lähtökohdat elämään. Elämälle määrittäyty otteessa monia eri suuntia, joita pitkin tai kohti ihmiset kulkevat. Huumeiden käyttäjät ovat ikään kuin ajautuneet väärään suuntaan, jonka he mielellään vaihtaisivat parempaan, jos voisivat. Tämä kuitenkin ei ole helppoa, sillä huumeiden käyttö tai sen lopettaminen ei ole yksilön oma valinta. Huumeiden käytön lopettaminen muodostuu kommentissa tavoitteeksi, johon *moni* huumeiden käyttäjä *varmasti* haluaisi pyrkiä, mikäli heille avautuisi siihen mahdollisuus.

Ihmisoikeuksien puolustamisen positiossa rakennetaan ymmärrystä huumeiden käyttäjiä kohtaan määrittämällä huumeiden käyttö sairaudeksi. Huumeiden käyttöhuoneet ovat tällöin keskeisessä roolissa hoitoon pääsemiseksi. Käyttöhuoneet nähdään mahdollisuutena tarjota huumeiden käyttäjille apua huumeista eroon pääsemiseen tai

käytön vähentämiseen. Seuraavassa kommentissa keskustelija kuvaa huumeita käyttävät ihmiset riippuvuutta sairastaviksi ja vahvistaa positiotaan tuomalla esiin nykyisen lainsäädännön vaikutusta huumeiden käyttäjien yhteiskunnasta syrjäyttämisen taustalla.

...En mieluusti maksaisi riippuvuudesta sairastavien ihmisten ajolahdistusta ja heidän rekisteröimisestä ja syrjäyttämistä yhteiskunnasta.
En saa siitä mitään ja haluaisin auttaa ja saada takaisin jotain. Jos yksikin saadaan takaisin työelämään ja käyttö hallintaan tai loppumaan kokonaan niin hyvä. Viha saisi loppua jo ja pelko, josta viha kumpuaa.
Ei sairaita ihmisiä tarvitse pelätä. Unohtakaa huumevalistuksen peloittelut. Eletään jo uutta vuosituhatta. (HS 26.6.2018)

Nykyinen lainsäädäntö määrittänyt otteessa syyksi huumeiden käyttäjien huonoon kohteluun, joka aiheuttaa yhteiskunnasta syrjäyttämistä. Keskustelija vahvistaa kielikuvien kautta omaa positiotaan luodessaan huumeiden käyttäjistä kuvaa nykyisen lainsäädännön uhrina. Ihmisoikeuksien näkökulmasta keskeiseksi kommentissa nousee argumentti koskien sitä, miten käyttöhuoneet mahdollistaisivat huumeiden käyttäjille avun tarjoamisen. Verorahojen käyttö huumeiden käyttöhuoneisiin muodostuu otteessa vastikkeelliseksi. Huumeiden käyttöhuoneiden tarjoama tuki huumeiden käytön hallintaan saamiseen tai lopettamiseen nähdään tällöin paremmaksi hyödyksi, kun nykyinen tilanne, joka syrjäyttää huumeiden käyttäjiä pois yhteiskunnasta. Huumevalistuksen aiheuttama pelko tarjoutuu kommentissa selitykseksi vastapuolen asemoitumiselle huumeiden käyttöä kohtaan määrittäen vastaposition irrationaaliseksi. Tällaista asenteiden, joukkoviestinnän ja yhteiskunnan toimien rakentamaa pelkoa voidaan kutsua myös narkofobiaksi (Partanen, 2002, s. 18).

Diskurssin kommentteissa korostuu hyökkäävä retoriikka sekä vastapuolen mollaaminen. Vastustavissa kommentteissa leimataan huumeiden käyttäjiä, ja puolustavissa kommentteissa puolestaan käyttöhuoneita vastustavia. Huumeiden käyttöhuoneita puolustavissa kommentteissa muodostuu keskeiseksi näkemys yhteiskunnan hyväosaisten velvollisuudesta huolehtia heikompiosaisista. Seuraavassa kommentissa keskustelija tuomitsee vastaposition tavan leimata huumeiden käyttäjät ”ihmisjätteeksi”.

...Empatiakyvyttömyys tai ihmisten leimaaminen ”jätteeksi” ongelmansa takia ei auta yhtään! Yhteiskunnan

mitta on, miten se kantaa huolen heikompiosaisistaan. Korostan, kukaan ei päästä ryhtyä narkomaaniksi, tms. Ja kuilusta ylöspääsyä ei auta tuomitseminen. Usein nämä ko."ihmisjätteet" ovat keskimääräistä herkempiä, tuntevampia, eivätkä siksi kestä maailman julmuuksia selvin päin. Auttakaa, älkää tuomitko. Se on aina jonkun rakas lapsi, äiti, sisko..voi olla sinunkin. (HS 26.6.2018)

Vastapuolen kommentointi sekä käyttöhuoneiden vastustaminen muodostuvat otteessa empatian puutteeksi eli välinpitämättömyydeksi muita ihmisiä kohtaan. Keskustelija pyrkii herättelemään käyttöhuoneiden vastustajien empatiakykyä tuomalla esiin sitä, miten ihmisten leimaaminen ei auta *yhtään*. Leimaamisen sijasta kommentoija pyrkii saamaan vastapuolta ymmärtämään, ettei huumeiden käytön aloittaminen ole päätös, joka tehdään. Kirjoittaja rakentaa kuvaa omasta ymmärryksestään huumeiden käyttäjiä kohtaan kuvatessaan huumeiden käyttäjiä keskimääräistä herkemmiiksi ja tuntevammiksi. Aistiessaan ”maailman julmuudet” vahvemmin, muodostuu huumeiden käyttö mahdollisuudeksi julmuuksien kestämiseen. Huumeiden käyttäjät määrittyvät kommentissa kuiluun pudonneiksi ihmisiksi, jotka tarvitsevat muun yhteiskunnan tukea päästäkseen sieltä ylös.

Käyttöhuoneita puolustavissa kommenteissa ”auttakaa, älkää tuomitko” – tyyppiset lausahdukset ovat yleisiä keinoja oman argumentin vahvistamiseksi silloin kun vastapuolta yritetään saada muuttaman asemoitumistaan huumeiden käyttäjiä kohtaan. Vastapuolen empatiaa huumeiden käyttäjiä kohtaan pyritään herättelemään esimerkiksi edellä olevan otteen tapaan kuvaamalla käyttäjien olevan *aina* jollekin rakas ihminen. Huumeiden käyttäjiin asemoitumisen toivotaan tällöin muuttuvan empaattisemmaksi, jos huoneita vastustavat pystyisivät kuvittelemaan oman perheenjäsenensä heidän tilanteeseensa. Vastapuolen tunteisiin vetoaminen muodostuu puolustavissa kommenteissa keskeiseksi argumentaation vahvistamisen keinoksi. Tunteet ovat tärkeitä moraalisen päätöksenteon taustalla, sillä niiden kautta ymmärrys toisten, erilaisten, ihmisten asemasta vahvistuu (Aaltola, 2018, s. 17–19).

4.2.2 Heikompiosaisista huolehtiminen hyödyttää koko yhteiskuntaa

Käyttöhuoneita puolustavat tuovat verkkokeskustelussa esiin sitä, miten käyttöhuoneet parantaisivat kaikkien yhteiskunnan jäsenten asemaa. Käyttöhuoneet nähdään mahdollisuutena julkisen turvallisuuden kohentamiseen, sillä niiden arvioidaan vähentävän julkisilla paikoilla huumeiden piikittämistä. Käyttöhuoneiden

argumentoidaan myös olevan kansantaloudellisesti kannattavia. Ihmisoikeuksien puolustamisen argumentaatiopositiossa nousee keskeiseksi se, miten käyttöhuoneiden kaltaisilla ratkaisuilla yhteiskunta pystyisi yhdessä vähentämään huumeiden käyttäjien ongelmia, mikä korostaa huumeiden käyttäjien yhdenvertaista asemaa.

Diskurssiin liittyy keskeisesti käyttöhuoneiden myötä saavutettava etu kaikille yhteiskunnan jäsenille, minkä varaan argumentointia rakennetaan. Keskustelijat näkevät käyttöhuoneet kannatettavina yleisen edun lisäksi myös siksi, että ne pienentäisivät huumeiden käyttäjien terveysriskejä ja parantaisivat heidän perusoikeuksiensa toteutumista. Huumeiden käyttöhuoneiden puolesta argumentointi terveysnäkökulmasta on linjassa perustuslain (1999) 19 §:n kanssa, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvelut sekä edistettävä väestön terveyttä.

Yhteisen intressin ajamisella keskustelijat pyrkivät vakuuttamaan käyttöhuoneita vastustavia käyttöhuoneiden kannattavuudesta. Oman argumentaatiopositionsa vahvistamiseksi keskustelijat nostavat kansainvälisesti saatuja positiivisia tuloksia käyttöhuoneista. Keskustelussa viitataan Tanskaan, Norjaan, Sveitsiin, Frankfurtiin ja Portugaliin, joissa on keskitytty huumeiden käytön haittoja vähentävään politiikkaan kieltopolitiikan sijasta. Kommenteissa todetaan, miten *”käyttöhuoneista on saatu hyviä kokemuksia maailmalta”* (HS 11.4.2018) ja tuodaan esiin haittojen vähentämiseen keskittyvän huumausainepolitiikan myötä saavutettuja hyötyjä, kuten hoitoon hakeutumisen kynnyksen madaltuminen, huumekuolemien väheneminen, julkisen turvallisuuden parantuminen sekä kansantaloudellinen hyöty.

Tällainen konsensukseen vetoaminen vahvistaa argumentointia, kun argumentit eivät muodostu vain henkilökohtaiseen mielipiteeseen perustuviksi (ks. Jokinen, 2016c, s. 350). Keskeiseksi argumentiksi diskurssissa nousee julkisten tilojen siisteyden ja turvallisuuden parantumisen mahdollistuminen, kun käyttöhuoneiden perustamisen myötä likaiset neulat vähenisivät julkisissa tiloissa.

Hyvä idea. Likaiset neulat vaihtoon ja puhtaita tilalle. Näin ne neulat eivät jää lojumaan kaduille ja puistoihin ja hepatiitin ja hivin tartuntoja voidaan estää. Toimi jo vuosia sitten mm. Frankfurtissa, jossa ennen näitä tiloja sai väistellä itseään piikittäviä narkomaaneja sekä heidän verisiä neulojaan maanalaisissa ja keskustan kaduilla. Samaan yhteyteen terveydenhoitajia antamaan akuuttia

hoitoa ja sosiaalityöntekijöitä tukemaan käytännön asioissa. Miksi heidän jo surkeaa elämäänsä ei saisi edes hieman kohentaa? (HS 11.4.2018)

Huumeiden käyttöhuone muodostuu kommentissa hyväksi ideaksi. Kirjoittaja puolustaa argumentaatiopositiotaan tuomalla esiin käyttöhuoneiden perustamisen mahdollisuutta pienentää käyttäjien terveysriskejä sekä yleistä turvallisuutta. Keskustelija tuo esiin *muun muassa* Frankfurtissa saatuja hyviä tuloksia huumeiden käyttöhuoneen avaamisen jälkeen, mikä antaa viitteitä siitä, että myös muissa maissa on saatu vastaavia onnistuneita tuloksia. Neulojen vaihtaminen puhtaisiin määrityy otteessa tärkeäksi, sillä se ehkäisee paitsi likaisten neulojen aiheuttamia tartuntoja, myös parantaa ympäristön turvallisuutta. Toteaminen siitä, miten käyttöhuoneet toimivat *jo* vuosia sitten Frankfurtissa tuo esiin aikaulottuvuuden. Tämän kautta keskustelija tuo näkyväksi käyttöhuoneiden ottamista osaksi huumausainepolitiikkaa muualla pidemmän aikaa sitten.

Kirjoittaja muodostaa yksityiskohtaisen kuvauksen myötä Frankfurtissa aiemmin vallinneesta tilanteesta uhkakuvaa. Kommentissa muodostuu vaikutelma massoitain kaduilla kulkeneista huumeiden käyttäjistä ja heidän neuloistaan, joita piti *väistellä*. Tämän turvallisuusuhkan ratkaisuksi tarjoutuvat käyttöhuoneet, joiden avulla Frankfurtissa kyseistä tilannetta on saatu parannettua. Tilanteen yksityiskohtaisella kuvaamisella kirjoittaja rakentaa käsitystä hänen argumentaationsa perustumisesta omakohtaiseen kokemukseen ikään kuin hän olisi ollut paikalla todistamassa ilmiötä. Tämän kaltaisessa itse todettuun vetoavassa argumentoinnissa kuvataan tietystä ajassa ja paikassa tapahtuneita asioita, jolloin vastapuolen on vaikeaa kyseenalaistaa kokemukseen perustuvaa totuusarvoa koska ei ole itse ollut paikalla (ks. Juhila, 2016, s. 151). Kommentin lopussa esitetty retorinen kysymys on tulkittavissa toteamukseksi ja sisältää viestin parempiosaisten vastuusta kohentaa huonompiosaisten elämää.

Huumeiden käyttöhuoneen perustamisesta saatavaa yhteiskunnan etua argumentoidaan myös kansantaloudellisen hyödyn saavuttamisen kautta, mikä nousee keskeiseksi argumentiksi diskurssissa. Käyttöhuoneita vastustavat perustelevat omaa positiotaan sillä, miten käyttöhuoneiden perustamiseen ei ole varaa käyttää verorahoja ja kyseenalaistavat huumeiden käyttäjille suunnattujen palveluiden kannattavuuden. Seuraavat kommentit muodostuvat näiden vastustavien kommenttien vasta-argumenteiksi. Diskurssissa tuodaan esiin koko yhteiskunnan etua kuvaamalla nykyisen

huumausainepolitiikan aiheuttamia turhia kuluja yhteiskunnalle ja käyttöhuoneiden mahdollisuuksia näiden kulujen pienentämiseen. Seuraavassa otteessa keskustelija kritisoi nykyisiä palveluja ja käyttöhuoneet muodostuvat mahdollisuudeksi säästää kuluja pitkällä aikavälillä.

Piikityshuone voisi olla vaihtoehto silmien ummistamiselle. Hyvienkin perheiden lapsia sortuu päihteisiin. Lopulta päihde-, mielenterveys- ja kehonongelmaisia pallotellaan, kun vastuu ei oikein ole kellään.

Vankeinhoito on muuten melkoinen päihdehoitolaitos, harmi vain kuntoutusresurssit ovat aika vähäiset. Päihteidenkäyttökin tulee maksamaan aika paljon. Haittojen minimointia voisi miettiä. Jos sillä vaikka jotain säästettäisiin. (HS 26.6.2018)

Käyttöhuoneen perustaminen muodostuu otteessa varteenotettavaksi ideaksi, sillä se *voisi* kommentoijan mukaan toimia keinona hyväksyä huumeongelma, jolle on tähän saakka ummistettu silmät. Kommentissa tulee esiin ihmisoikeusnäkökulmalle tyypillinen argumentti kirjoittajan kuvatessa sitä, miten hyvienkin perheiden lapset voivat päätyä käyttämään päihteitä. Keskustelija ottaa kantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden resurssiongelmien kuvaamalla asiakkaiden ”pallottelua” eri palveluiden välillä. Huumeiden käyttäjien palvelujen tarve rakentuu otteessa monitahoiseksi, ja useampia palveluja tarvitsevien tuen tarpeeseen vastaaminen heikoksi. Tulkitsen kommentoijan tarkoittavan kuvauksellaan eri ongelmien kanssa kamppailevien asiakkaiden pallottelun aiheuttavan ylimääräisiä kustannuksia, samoin kuin vankeinhoidon liian vähäiset kuntoutusresurssit. Haittoja vähentävään huumausainepolitiikkaan kuuluva huumeiden käyttöhuone muodostuu kommentissa varteen otettavaksi ideaksi siihen sisältyvän kustannusten säästämisen mahdollisuuden vuoksi.

Useammassa kommentissa tuodaan esiin edellä olevan kommentin tapaan laittomasta päihteiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle. Tällöin haittojen vähentämiseen panostamalla, johon käyttöhuoneiden perustaminen kuuluu, arvioidaan huumeiden käytöstä aiheutuvien kulujen pienenemisen olevan mahdollista. Keskustelussa nostetaan esiin näkökulma koskien sitä, miten nykyisen huumeiden kieltopolitiikan myötä yhteiskunnalle aiheutuu turhaan kuluja rikollisten hyötyessä ”huumebisneksestä”.

Olenkin ihmetellyt miksi vain vihreät ovat ajantasalla huumeasiassa. Ainoat joilla on järki päässä tässä asiassa. Myös piraatit tuntuisivat olevan kartalla. Kaikki muut "pappapuolueet" menevät uskon ja vanhoillisten arvojen mukaan, vaikka koko huumesota maksaa kalliisti ja lähinnä siihen että meillä kuolee huumeisiin ihmisiä enemmän kuin Portugalissa ja aiheuttaa vain syrjäytymistä. Sen lisäksi rikollisilla on suuret bisnekset. Miksi ihmeessä annetaan rikollisten olla ja tehdä bisnestä?

Sen takiako että se työllistää?
Koko ongelman voisi hoitaa terveydenhuollollisena tapauksena. Vaan tämä on uskonsota ja arvojen asia niin monille puupäille... (HS 11.4.2018)

Kommentti on vastaus keskustelussa edellä esitettyyn koskien vastapuolen vihreiden ajaman politiikan kyseenalaistamista. Keskustelija vastaa käyttöhuoneita vastustaville *vain* vihreiden olevan ajan tasalla huumeasiassa. Muut puolueet muodostuvat vahakantaisista arvoja kannattaviksi ”pappapuolueiksi”. Kommentoija tuo esiin huumesodan ja huumeiden käytöstä aiheutuvien kuolemien kustannuksia yhteiskunnalle. Huumesodan retoriikka yhdistää huumeet sotaan ja kuvaa huumeiden käytön ihmisissä nostamaa vastakkaisuutta ja vihamielisyyttä (ks. Manderson, 2001, s. 69–71). Argumenttiaan kommentoija vahvistaa vertaamalla *meitä* Portugaliin, joka Suomea suurempana maana tuo uskottavuutta kommentoijan esiin tuomaan nostoon koskien täällä huumekuolemien olevan Portugalia korkeammat. Huumeet määrittyvät otteessa *vain* yhteiskunnasta syrjäyttämistä aiheuttavaksi ja nykyinen huumausainepolitiikka rikollisten toteuttaman huumausainekaupan mahdollistajaksi.

Rikollisten toteuttama huumekauppa muodostuu kommentissa asiaksi, joka vie yhteiskunnan varoja. Huumeiden käyttäjät määrittyvät sairaisiksi, joita voisi auttaa terveydenhuollon palveluiden avulla. Puolustavissa kommentteissa nähdään kustannusten pienemisen olevan mahdollista, jos huumeongelma hoidettaisiin terveydenhuollollisena asiana. Tämä näkemys muodostuu edellä olevan kommentin tapaan ratkaisuksi nykyisen huumausainepolitiikan ongelmallisuuteen ja mahdollisuudeksi parantaa kansantaloutta. Asiasta eri tavalla ajattelevat määrittyvät useammassa kommentissa eri arvoja kannattavaksi joukoksi. Keskustelussa rakennetaan vahvoja ilmaisuja käyttämällä vastapuolesta homogeenista joukkoa, jonka jääräpäistä asemoitumista asiaan on vaikeaa muuttaa. ”Uskonsota”-tyyppisten kielikuvien käyttö sisältää vahvoja miellemerkityksiä muodostaen käsitystä vakavasti otettavasta asiasta ja tärkeisiin arvoihin perustuvien aatteiden puolustamisesta. Sota vaatii vastapuolensa,

joka puolustavissa kommenteissa muodostuu eri tavalla asiasta ajattelevista. Vastaposition asemoituminen nähdään esteeksi muuttaa huumausainepolitiikkaa parempaan suuntaan.

4.2.3 Lain muuttamisen välttämättömyys

Huumeiden käyttöhuoneita puolustavissa kommenteissa nostetaan esiin huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen ongelmallisuus lain näkökulmasta ja argumentoidaan tarpeesta huumausainepolitiikan uudistamiselle, johon kuuluu keskeisesti lain uudistamisen tarve. Nykyinen rikoslaki (1889) määrittää huumausaineen käytön rikokseksi. Huumausaineen käytön lisäksi huumausaineen valmistaminen, viljely, maahantuonti, maastavienti, myyminen, välittäminen, levittäminen sekä hallussapito ovat rikoksia. Puolustavassa positiossa huumeiden käytön rangaistavuuden nähdään olevan ristiriidassa jokaiselle kuuluvien perusoikeuksien kanssa ja nykyinen lainsäädäntö muodostuu huumeiden käyttäjiä rikolliseksi leimaavaksi. Lain nähdään vaikeuttavan avun piiriin hakeutumisessa sekä vaikuttavan huumeiden käyttäjien huonoon kohteluun, mikä korostaa ihmisoikeuksien näkökulmaa keskustelussa.

Vaihtoehtoisiksi huumausainepolitiikan nykyiselle linjalle keskustelussa ehdotetaan huumeiden laillistamista ja/tai dekriminialisointia. Laillistaminen tarkoittaa sitä, että huumeiden käyttö vapautetaan ja huumeiden saatavuus järjestetään samaan tapaan kuin esimerkiksi alkoholin. Dekriminalisoinnissa huumeiden käyttö ja pienten määrien hallussapito sallitaan niiden rangaistavuudesta luopumisella. (Tammi & Hakkarainen, 13.2.2018.) Verkkokeskustelussa nostetaan huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen kannalta keskeiseksi muutoksen tarpeeksi huumeiden käytön dekriminialisointi. Keskustelijat argumentoivat asian puolesta vedoten siihen, miten dekriminialisointi *”ylentäisi heidät ihmisiksi kuten mekin olemme”* (HS 26.6.2018).

Osa kommentoijista toteaa käyttöhuoneiden idean olevan hyvä, mutta ennen huumeiden käytön dekriminialisointia asiasta on heidän mukaansa turha keskustella (*”Aivan ensin pitäisi dekriminalisoida käyttö. Muuten tuosta ei ole mitään hyötyä.”* HS 11.4.2018). Huumeiden käyttöhuone muodostuu osassa kommenteista väyläksi keskustella huumausainepolitiikan muutoksen tarpeesta laajemminkin. Tällöin keskiöön nousee huumeiden käytön laillistamisen argumentit (*”Miksei suoraan laillisteta huumeita?”* HS 11.4.2018). Olen keskittynyt analyysissäni diskurssiin huumeiden käytön

dekriminalisoinnin tarpeesta, sillä se on keskeistä huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen kannalta ja on noussut esiin laajemmassa julkisessa keskustelussa. Osassa huumeiden laillistamista puolustavissa kommenteissa käyttöhuoneet ja muut haittoja vähentävät palvelut muodostuvat jopa tarpeettomiksi, sillä laillistamisen myötä puhdasta huumausainetta voisi ostaa esimerkiksi apteekista.

Huumeiden käyttöhuoneita puolustavat nostavat keskustelussa esiin huumeiden käytön laittomuuden myötä aiheutuvan negatiivisen suhtautumisen huumeita käyttäviin ihmisiin, sillä heidät leimataan lainsäädännön vuoksi rikollisiksi. Käytön dekriminalisoinnin nähdään parantavan huumeiden käyttäjien asemaa yhteiskunnassa, jolloin argumentilla puolustetaan huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksia. Keskustelijat tuovat esiin sitä, miten huumeita käyttäviin ihmisiin tulisi suhtautua avun tarvitsijoina sen sijaan, että heitä pidetään rikollisina. Keskustelussa argumentoidaan huumeiden käytön dekriminalisoinnin puolesta koska se asettaisi huumeiden käyttäjät yhteiskunnassa yhdenvertaiseen asemaan. Ihmisoikeuspositiossa nousee keskeiseksi kritisointi huumeiden käytön laittomuudesta johtuvaan hoitoon hakeutumisen vaikeuteen. Huumeiden käytön dekriminalisointi muodostuu tällöin mahdollisuudeksi madaltaa hoitoon hakeutumisen ja pääsemisen kynnystä.

...Ainut keino saada huumeiden ympärillä pyörivä rikollisuus ja huumesota kuriin on ainakin dekriminalisoida huumeet ja tästä on näyttöä useammassa maassa että dekriminalisointi vähentää huumeiden haittoja ja riippuvuutta kovempiin huumeisiin koska apua on tarjolla helpommin kun käyttö lipsuu. Mutta tätä ei Suomen konservatiivinen kansa halua sisäistää... (HS 11.4.2018)

Kommentissa korostuu koko verkkokeskustelulle tyypillinen vaihtoehdottomuus, jota vahvistetaan ääri-ilmaisuilla. Huumeiden dekriminalisointi esitetään *ainoana* keinona poistaa huumeisiin liittyvää rikollisuutta ja saada huumesota kuriin. Huumeiden dekriminalisointi ja huumeiden käyttöhuoneet muodostuvat mahdollisuudeksi vähentää huumeiden käytöstä aiheutuvia haittoja huumeiden käyttäjille sekä muulle yhteiskunnalle. Huumeiden käyttäjät eivät olisi dekriminalisoinnin myötä enää rikollisia. Myös muu yhteiskunta hyötyisi, kun huumeiden käytöstä aiheutuvaa rikollisuutta pystyttäisiin vähentämään.

Otteessa rakentuu keskeiseksi huumeiden käyttöhuoneiden kaltaisten palvelujen avulla mahdollistuva tuki huumeiden käyttäjille siinä kohtaa, kun huumeiden käyttö ei enää pysy hallinnassa. Keskustelija hakee vahvistusta väitteelleen konsensuksella kertomalla dekriminalisaation myötä muualla maailmalla saavutetuista hyvistä asioista, minkä varaan hän rakentaa argumentaationsa. Vastapuoli määrittyy otteessa konservatiiviseksi kansaksi, jonka on vaikeaa ymmärtää tietoon perustuvia faktoja käyttöhuoneiden kannattavuudesta. ”Mutta” muodostaa kommenttiin pettyneen sävyn vastapuolta kohtaan, joka ei halua muuttaa käsityksiään tietoon perustuvista tosiasioista huolimatta.

Huumeiden käyttöhuoneita kannattavat puolustavat argumentaatiopositiotaan ja huumeiden käytön dekriminalisoinnin tarvetta myös nykyisen lainsäädännön ristiriitaisuudella huumeiden käyttäjien perusoikeuksien toteutumisen kanssa. Seuraavissa kommentteissa otetaan kantaa rikoslain (1889) 2a pykälään, joka määrittää huumeiden käytön rikokseksi. Keskustelijat tuovat esiin sen ristiriitaisuuden perusoikeuksiin, jotka takaavat ihmisen oikeuden henkilökohtaiseen vapauteen, johon lukeutuu Suomen perustuslain (1999) 7§:n mukaan fyysisten vapauksien lisäksi tahdonvapaus ja itsemääräämisoikeus.

Itse en ole koskaan käyttänyt huumausaineita. Mielestäni lakia tulisi muuttaa siten että käyttö ei olisi enää rangaistavaa. Kyllä ihmisellä tulee olla oikeus käyttää mitä tahansa ainetta ja vaikka myrkyttää itseään. Ei se tietysti ole järkevää mutta ei se ole rikoskaan mielestäni. (HS 7.11.2018)

Kirjoittaja tuo otteessa esiin tarpeen muuttaa rikoslakia sen osalta, että käyttö ei olisi enää rangaistavaa. Hän etäännyttää itsensä keskustellusta asiasta kertomalla, ettei ole *koskaan* käyttänyt huumausaineita. Etäännyttämällä oman intressinsä käsiteltävästä asiasta keskustelija lisää kommenttinsa vakuuttavuutta argumentin pitävyydestä (Jokinen, 2016c, s. 345). Huumeiden käyttöhuoneiden kannattaminen siitä huolimatta, että kirjoittajalla ei ole omaa kokemusta huumeiden käytöstä näyttäytyy kykynä osoittaa empatiaa huumeiden käyttäjiä kohtaan (ks. Hume, 1969, s. 367). Huumeiden käyttö rinnastuu otteessa itsensä myrkyttämiseen. Kommentti edustaa huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustamista, sillä kirjoittaja ajaa tosiasiapuheen retoriikalla huumeiden käyttäjien oikeutta käyttää huumausaineita.

Huumeiden käyttöhuoneita puolustavat tuovat esiin huumeiden käytön olevan ongelma, johon ei ole nykyisellä huumausainepolitiikalla ja lailla löydetty ratkaisua. Lain muuttaminen muodostuu ihmisoikeuksien argumentaatiopositioista välttämättömäksi, kun taas vastapositiona lain muuttamista ei kannateta. Samankaltaista keskustelua on uutisen mukaan käyty kaupunginvaltuustossa Juvan aloitetta käsiteltäessä. Seuraavassa otteessa kommentoija ihmettelee sitä, miten laki määrittelee sen, onko jokin asia, kuten huumeongelma, olemassa.

”Aihe jakoi valtuuston keskiviikkona kahteen leiriin. Selvitystä vastustettiin erityisesti sen vuoksi, että huumeidenkäyttö on lainvastaista.”

On hyvin outoa, että asioistamme on päättämässä ihmisiä, joiden mielestä asian laillisuus ratkaisee sen, onko asia tai ongelma ylipäätään olemassa. Ja jos kaikesta laittomuudesta huolimatta ongelma ehkä on olemassa, niin se on torjuttava tajunnasta ja suljettava silmät.

Vaarallinen tapa suhtautua todellisuuteen. Vaarallinen siis meille hallintoalamaisille. (HS 7.11.2018)

Kommentoija on liittänyt alkuun suoran lainauksen keskustelua koskevasta uutisesta, jossa todetaan valtuuston ajautuneen kahteen leiriin keskustellessaan huumeiden käyttöhuonetta koskevasta aloitteesta. Keskustelija nostaa ihmetyksen kohteeksi sen, miten asian laittomuus voi toimia sen määrittäjänä, onko jokin asia tai ongelma ylipäätään olemassa. Tällainen päättäjien argumentointikeino huumeiden käyttöhuoneiden vastustamiseksi määrittyy kyseenalaiseksi. Kun päättäjät määrittelevät todellisuutta ja tekevät päätöksiä asioiden laittomuuden näkökulmasta, muodostuu ”meidän hallintoalamaisten” asema yhteiskunnassa vaaralliseksi ja päättäjien tapa toimia moraalittomaksi. Otteessa rakentuukin vahva kahtiajako päättäjien ja kansalaisten välille päättäjien tehdessä kyseenalaisia päätöksiä asioista, joihin kansalaiset eivät pysty vaikuttamaan.

Ihmisoikeusnäkökulma nousee esiin verkkokeskustelussa ymmärrettäessä huumeiden käytön olevan olemassa oleva ongelma huolimatta siitä, onko huumeiden käyttö laitonta vai ei. Huumeiden käytön ongelmat määrittelevät huumeiden käyttöhuoneita puolustavissa kommenteissa asian todellisuutta, kun taas nykyinen lainsäädäntö

muodostuu huumeiden käyttöhuoneita vastustavissa kommenteissa todellisuuden määrittäjäksi. Puolustavissa kommenteissa hyväksytään huumeongelma ja kohdataan ongelma etsimällä siihen toimivaa ratkaisua, jonka teossa huomioidaan huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien toteutuminen. Nykyisen lain muuttamien rakentuu puolustavissa kommenteissa välttämättömäksi tosiasiaksi. Lain muuttaminen mahdollistaisi huumeiden käyttöhuoneen perustamisen sekä huumeiden käyttäjien aseman parantamisen.

4.3 Käyttöhuoneiden leimaaminen moraalittomiksi

Vastustavissa kommenteissa muodostuu hyvin keskeiseksi käyttöhuoneiden perustamisen ongelmallisuus lain näkökulmasta ja argumentoinnissa korostuu moraalittomuuden diskurssit. Käyttöhuoneita vastustavissa kommenteissa moraalirakentuu pääosin hierarkioiden ja auktoriteettien varaan, kuten lainsäädäntöön ja poliisiin, jotka muodostuvat kyseenalaistamattomiksi oikeudenmukaisuuden määrittäjiksi. Keskustelijoiden moraalikäsitys perustuu pitkälti rationaaliseen ajatteluun, jossa ei ole tilaa empaattisuudelle ja moraaliset periaatteet jäävät näin ollen etäisiksi. Huumeiden käyttäjät nähdään keskustelussa ikään kuin kasvottomana joukkona eli objekteina. Keskustelijat saattavat kuitenkin tuntea empatiaa toista ryhmää, kuten vanhuksia, kohtaan, jolloin empatiavaje kohdistuu huumeiden käyttäjiin korostaen heidän eriarvoista asemaansa yhteiskunnassa. (Ks. Aaltola, 2018, s. 21–22).

Positiota vahvistetaan tuomalla esiin käyttöhuoneiden uhkaa muiden yhteiskunnan jäsenten turvallisuudelle, jolloin argumentoidaan muiden yhteiskunnan heikompiensaisten tarvitsevan tukea enemmän. Huumeiden käyttöhuoneita vastustavissa kommenteissa nousee esiin ikään kuin samat argumentit kuin niitä puolustavissakin. Keskustelijat vahvistavat omaa positiotaan myös puolustavissa kommenteissa esiin nousseiden käyttöhuoneiden laittomuuden, kansantalouden, heikompiensaisten tukemisen ja turvallisuuden argumenteilla. Asiaan kuitenkin asemoidutaan vastakkaisesta näkökulmasta ja argumentit muodostuvat näin ollen täysin päinvastaisiksi kuin käyttöhuoneita puolustavissa kommenteissa, joissa huumeiden käyttäjien edun ajaminen korostuu. Käyttöhuoneita vastustavaa positiota vahvistetaan sosiaalisiin normeihin perustuvalla retoriikalla, jonka myötä muiden heikompiensaisten ryhmien tuen tarpeen priorisointia perustellaan. Sosiaaliset normit, kuten lapsista ja

vanhuksista huolehtiminen, ovat vakiintuneisiin tapoihin ja käsityksiin perustuvia periaatteita, joita on vaikea kumota. (Ks. Juhila, 2016, s. 165.)

Verkkokeskustelussa korostetaan omaan argumentaatiopositioon kuuluvan ryhmän samankaltaisuutta ja vastustavan erilaisuutta, jolloin eri kategorioista muodostuu toisilleen kontrastipareja (ks. Jokinen, 2016c, s. 365). Käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa korostuu kontrastiparien käyttö keskustelijoiden kirjoittaessa ”meistä”, ’normaaleista’ kansalaisista, ja ”heistä”, huumeiden käyttäjistä. Huumeiden käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa huumeiden käyttäjien kontrastipariksi muodostuu puolustavia kommentteja vahvemmin yhteiskunnan hyväosaiset, työssä käyvät, ihmiset. Tällöin keskeistä on huumeiden käyttäjien oma vastuu valintojensa takana ja huumeiden käyttäjät määrittyvät yhteiskunnan ”toisiksi”, jotka ovat itse vastuussa valintojensa seurauksina aiheutuneista haitoista.

Vastustavassa positiossa vastapuolen huumeiden käyttöhuoneisiin ja huumeiden käyttäjiin puolustavasti asemoituminen muodostuu vaikeaksi ymmärtää. Tämän seurauksena hyökkäävä retoriikka korostuu keskustelussa. Huumeiden käytön määrittäessä yksilön heikkouksista ja omista valinnoista johtuvaksi nähdään, ettei yhteiskunnan tehtävänä ole auttaa huumeiden käyttäjiä. Huumeiden käytön laittomuus rakentuu tosiasiaksi, joka määrittää huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen järjettömäksi ja moraalittomaksi ajatukseksi.

Argumentaatiopositiossa rakentuu kuva huumeita käyttävistä ihmisistä yhteiskunnan eriarvoisina jäseninä ja hyvin suosituksi argumentiksi nousee huumeiden käyttöhuoneiden ristiriitaisuus voimassaolevan huumausainepolitiikan kanssa. Osassa vastustavissa kommentteissa nykyistä huumausainepolitiikkaa pidetään ”lepusena” ja alla olevan kommentin tapaan sen nähdään lisäävän, tai yllyttävän, huumeiden käyttöä. Samoin kuin käyttöhuoneita puolustavissa kommentteissa, myöskin vastustavissa kommentteissa verorahojen käyttö nousee keskustelussa yleiseksi argumentiksi.

Mielummin rahat huumeiden käyttäjien pakkohoitoon.
Nykyinen lepsu politiikka vain yllyttää käyttöön.
(HS 11.4.2018)

Kommentoija ehdottaa (vero)rahojen kohdistamista käyttöhuoneita mieluummin huumeiden käyttäjien pakkohoitoon. Päihdehuoltolain (1986) mukaan henkilön voi

määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon, mikäli ilman päihteiden käytön keskeyttämistä ja hoitoa hän on itselleen tai muille vaaraksi. Vahvistettaessa pakkohoidon kaltaisilla argumenteilla omaa positiotaan keskustelussa, määritty vastapuolen asemoituminen vastakkaiseksi verrattaessa käyttöhuoneita puolustavaan ihmisoikeuspositioon. Pakkohoidolla puututaan ihmisen perusoikeuksiin rajoittamalla itsemääräämisoikeutta. Resurssien lisäämistä pakkohoitoon ei nähdä ihmisoikeuksien toteutumisen kanssa ristiriitaiseksi, vaan se tarjoutuu viimesijaisen hoitokeinon sijaan ratkaisuksi huumeongelmaan.

Olen paikantanut vastustavista kommentteista kolme diskurssia, joilla keskustelijat vahvistavat argumentaatiopositiotaan sekä tuottavat käsitystä käyttöhuoneiden moraalittomuudesta. Ensimmäiseksi käyttöhuoneiden moraalittomuuden diskurssiksi olen nostanut käyttöhuoneiden laittomuuden, joka nousee esiin myös muissa diskursseissa. Toiseksi diskurssiksi olen paikantanut avun tarpeen priorisoinnin, jossa keskeiseksi argumentiksi muodostuu käyttöhuoneiden verorahoilla perustamisen ongelmallisuus. Huumeiden käytön tukeminen yhteisestä varallisuudesta nähdään moraalittomaksi, etenkin kun monet muut yhteiskunnan heikompiosaiset tarvitsisivat tukea enemmän. Käyttöhuoneiden perustaminen muodostuu tällöin yhteiskunnan verorahojen kohdentamisena väärään paikkaan. Kolmannen diskurssin olen nimennyt turvattomuuden lisääntymisen uhkaksi. Tässä diskurssissa perustellaan käyttöhuoneiden vastustamista uhkalla huumeiden käytön lisääntymisestä ja julkisen tilojen turvattomammiksi muuttumisella.

4.3.1 Käyttöhuoneiden laittomuus

Laittomuuden diskurssissa korostuu vaihtoehdottomuusstrategia. Faktuaalista vaikutelmaa synnytetään keskustelussa käyttämällä paljon ääri-ilmaisuja (esim. *koskaan, kaikki, aina*) sekä ehdottomuutta ilmaisevia sanoja (esim. *luonnollisesti, tottakai, tosiasia*) (Juhila, 2016, s. 151). Suosittuna retoriikan keinona näyttäytyy myös ironian käyttö, joka pyrkii esittämään kilpailevan väitteen vääristyneenä, ei vakavasti otettavana (Jokinen, 2016c, s. 367). Huumeiden käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa nähdään puolustavien kommenttien tapaan käyttöhuoneiden perustaminen lainsäädännön näkökulmasta ongelmalliseksi, mutta lain muuttamista ei pidetä varteenotettavana vaihtoehtona. Keskustelijat näkevät lain moraalia määrittäväksi asiaksi, jolloin käyttöhuoneet määrittyvät moraalittomiksi huumeiden käytön ollessa

laitonta. Käyttöhuoneiden perustaminen muodostuu tällöin vaikeaksi ymmärtää koska se on ristiriidassa lainsäädännön kanssa.

Järjetön esitys. Vihervasemmisto jälleen yllyttää laittomuuksiin. Huumeiden käyttö on rikos, ja nyt minun ja muiden kaupunkilaisten rahoilla halutaan edistää rikollisuutta.

”Huumausaineen käyttörikos Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava huumausaineen käyttörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.”
(HS 11.4.2018)

Ajatus käyttöhuoneen perustamisesta määrittänyt otteessa järjettömäksi eli asiaksi, jota ei pysty järjellä ymmärtämään. Vastustavissa kommentteissa tämän tyyppinen aloitteen järjettömyyteen vetoava argumentointi on yleistä. Laki muodostuu vastustavissa kommentteissa edellä olevan otteen tapaan tosiasiaksi, jota ei tule kyseenalaistaa ja käyttöhuoneiden perustamista ajavat poliitikot nähdään sen myötä pahantekoon yllyttäjinä. Huumeiden käyttöhuone rakentuu kommentissa väyläksi, jonka myötä myös muut yhteiskunnan jäsenet osallistetaan rikolliseen toimintaan, sillä käyttöhuoneiden perustaminen vaatii yhteisten verorahojen käyttöä. Argumentaatiopositionsa vahvistamiseksi kirjoittaja on lisännyt kommenttinsa loppuun suoran lainauksen rikoslaista, jolla hän vahvistaa kommentin konsensusta sekä vetoaa asiantuntijuuteen (ks. Jokinen, 2016c, s. 351).

Keskusteltaessa huumeiden käyttöhuoneen perustamisen ristiriitaisuudesta nykyisen lainsäädännön kanssa korostuu keskustelussa tosiasioihin vetoava retoriikka. Vastustavissa kommentteissa laki määrittänyt tosiasiaksi, jolle ei yksinkertaisesti voi mitään. Huumeiden käytön laittomuus nähdään tällöin asiana, joka kansalaisten tulee hyväksyä ja tätä kautta osoittaa rationaalisuutensa taju. (Ks. Jokinen, 2016c, s. 352.) Seuraavassa kommentissa poliisin sekä poliitikkojen tehtäväksi muodostuu lain noudattamisen tukeminen, jota huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen kannattaminen ei edusta.

Ei missään nimessä piikityshuoneita Helsinkiin. Huumeiden käyttö on Suomessa laitonta. Sitä ei pidä mitenkään tukea - päinvastoin! Pisteet Poliisille, joka muistuttaa ja kuuluukin muistuttaa tästä. Myös Helsingin

kaupungin päättäjien pitäisi tukea Suomen lain noudattamista! (HS 26.6.2018)

Huumeiden käyttöhuoneet määrittyvät otteessa asiaksi, joita ei huumeiden käytön laittomuuden takia tule *missään nimessä* perustaa Helsinkiin. Huumeiden käytön laittomuus on argumentti, jolla vastustamista perustellaan ja se rakentuu ehdottomaksi tosiasiaksi. Huumeiden käyttöhuoneiden perustamisella laitonta huumeiden käyttöä tuettaisiin, vaikka sitä *päinvastoin* tulisi vastustaa. Kommentissa viitataan keskustelua koskevaan uutiseen, jossa kerrotaan poliisin tuovan esiin käyttöhuoneiden ongelmallisuutta lain näkökulmasta. Poliisi määrittyy otteessa asiantuntijaksi, jonka tehtävänä on muistuttaa huumeiden käytön laittomuudesta. Poliisin kirjoittaminen isolla alkukirjaimella korostaa poliisin arvovaltaa, joka rakentuu kommentissa lain tavoin tosiasiaksi, johon ei ole vastaan sanomista.

Seuraavassa kommentissa tuodaan esiin lain muuttamisen vaihtoehto, mutta se muodostuu ”nurinkuriseksi” ajatukseksi. Käyttöhuoneiden laittomuuden diskurssissa ei ole tilaa puolustavissa kommentteissa esiin nousevalle eettiselle argumentoinnille, sillä vaihtoehdottomuuspuheen seurauksena näiden pohtiminen on turhaa tai jopa naurettavaa (ks. Jokinen, 2016c, s. 353).

Tämähän on aivan käsittämättömän typerä ajatus. Huumeidin käyttö suomessa on laitonta. Onko samalla ajatuksena laillistaa huumeiden käyttö näissä piikityspaikoissa.

Näinhän huumeidenkäyttö laillistettaisiin.

Ajatus on jotenkin nurinkurinen. Huumeiden käyttö on kiellettyä, mutta yhteiskuntaa järjestää vielä paikan huumeiden pistämistä varten. Jatkossa varmaan aineet saa ostettuakin sieltä, jos kaupunki ei tarjoa kaikkein huonoimmassa asemassa oleville. Poliisin työtä tämä helpottaa kun aineiden käyttäjät löytävät tietystä paikasta.

Mitenkäs rattijuoppojen kanssa meneteltäisiin. Olisiko pikku kännissä ajaminen sallittua valvottuna, kun vieressä istuu henkilö joka on selvinpäin.

(HS 26.6.2018)

Edellä esitettyjen otteiden kaltaisesti kommentti alkaa selvällä toteamuksella käyttöhuoneiden ajatuksen kannattamattomuudesta. Keskustelija vahvistaa argumentaatiopositiotaan käyttämällä ääri-ilmaisuja, joilla hän vahvistaa käyttöhuoneen

perustamisen idean naurettavuutta. Huumeiden käytön laittomuudelle ja käyttöhuoneiden vastustamiselle muodostuu otteessa selkeä syy-seuraussuhde. Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen määrittyy huonoksi ideaksi koska huumeiden käyttö on Suomessa laitonta. Kirjoittaja tuo kommentissaan esiin ajatuksen huumeiden käytön laillistamisesta käyttöhuoneissa, mutta se jää pikemminkin ironiseksi toteamukseksi. Huumeiden käytön ollessa kiellettyä rakentuvat huumeiden käyttöhuoneet otteessa mahdottomaksi ajatukseksi, jota yhteiskunnan ei tulisi tukea. Vastustavissa kommentteissa korostuu edellä olevan otteen tapainen hyökkäävälle retoriikalle yleinen ironian käyttö, joka pyrkii esittämään sarkastisten vitsien kautta kilpailevan väitteen vääristyneenä, ei vakavasti otettavana (Jokinen, 2016c, s. 367; Potter, 1996, s. 112).

Sarkastinen kommentointi nousee keskiöön etenkin 26.6.2018 julkaistun uutisen verkkokeskustelussa. Keskustelijat vahvistavat tässä keskustelussa argumentaatiopositiotaan kirjoittamalla erilaisia ehdotuksia koskien sitä, miten myös muuta laitonta toimintaa tulisi yhteiskunnassa tukea, jos laiton käyttöhuone perustetaan. Tästä esimerkkeinä annetaan väkivalta, seksuaalirikokset ja ryöstöt. Useissa käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa pohditaan myös alkoholistien oikeuksia omiin vastaaviin tiloihin. Seuraavassa otteessa on kaksi peräkkäistä vastustavaa kommenttia, jotka liittyvät keskustelussa pohdittuun siitä, mihin huumeiden käyttöhuone voitaisiin perustaa

”Huumeiden käyttäjille voisi olla jokin oma esim saari, jossa tarjoiltaisiin huumeita ilmaiseksi. Saarelta pääsisi pois vain selvinpään.”

Hmm eli jonkin tyyppinen final solution? (HS 26.6.2018)

Sarkastisilla vitseillä heitetään keskustelussa ilmoille ajatuksia siitä, miten huumeiden käyttäjät tulisi eristää muusta yhteiskunnasta ”esim. saarelle”. Kommentteissa toteutetaan tämän kaltaisen retoriikan avulla huumeiden käyttäjien yhteiskunnasta syrjäyttämistä ja muodostetaan käsitystä huumeiden käyttäjistä yhteiskunnan eriarvoisina jäseninä. Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen saarelle muodostuu sarkastisen vitsin kautta ”lopulliseksi ratkaisuksi”, jolla huumeiden käytöstä aiheutuvat ongelmat saataisiin poistettua yhteiskunnasta pysyvästi. Lain määrittäessä ehdottomaksi tosiasiaksi, muodostuvat huumeiden käyttöhuoneet rikollista toimintaa tukeviksi ja näin

ollen aloitteen ajatus rakentuu järjettömäksi ymmärtää. Ironinen kommentointi linkittyy vahvasti huumeiden käytön laittomuuden diskurssiin; kun asiaan ei riitä ymmärrys, madaltuu kynnyks sarkastiseen vitsailuun ja sen myötä asiattomaan kommentointiin.

4.4.2 Avun tarpeen priorisointi

Tässä diskurssissa argumentaatiopositiota vahvistetaan korostamalla muiden yhteiskunnan apua tarvitsevien ihmisten tuen tarpeen priorisoimista huumeiden käyttäjien tuen tarpeen edelle. Keskeiseksi nousee ihmisten tuen ja palveluiden saamisen arvottaminen. Yhteiskunnan jäsenet asetetaan eriarvoiseen asemaan arvioitaessa tuen jakamista sen perusteella, kuka on sen ansainnut. Huumeiden käyttö rakentuu diskurssissa yksilöiden omaksi valinnaksi ja sen vuoksi yhteiskunnan ei nähdä olevan velvollinen tarjoamaan huumeiden käyttäjille palveluja.

”Lähtökohta on se, että jos ihminen on päättänyt vetää huumeita, niin hän vetää. Puhdas pistohuone on parempi kuin vessa tai katu, jossa värkkejä jää pitkin poikin.”

Nimen omaan päättänyt, eikä yhteiskunnan todellakaan tarvitse todellakaan tajoilla neuloja eikä piikityshuoneita. Jotkut päättävät elää kunnolla käydä töissä jne. kohdistetaan palvelut niille jotka elävät ihmisiksi eikä palkita hampuuseja.” (HS 26.6.2018)

Kommentti alkaa suoralla lainauksella uutisesta, jota keskustelu koskee. Suoralla lainauksella kirjoittaja vahvistaa omaa argumenttiaan tuomalla uutiseen haastatellun Kati Juvan äänen esiin. Sen sijaan, että hän olisi samaa mieltä Juvan kanssa, ja hakisi konsensusta argumenttilleen, hän ikään kuin kääntää Juvan kommentin sanoman Juvaa itseään vastaan (vrt. Jokinen, 2016c, s. 350–351). Huumeiden käyttö muodostuu otteessa asiaksi, jota ihmiset ovat itse *nimenomaan* päättäneet tehdä. Kommentissa korostuu yksilön oma vastuu huumeiden käytöstä ja ajatus yhteiskunnan ”tarjoamista” käyttöhuoneista määrittänyt asiaksi, jota ei *todellakaan* tule perustaa.

Otteessa rakentuu selkeä kahtiajako huumeita käyttävien ja yhteiskunnan muiden jäsenten välille. Huumeiden käyttäjät muodostuvat kommentissa ”hampuuseiksi”, joiden kontrastiparina ovat työssä käyvät ihmiset. Työssä käynti määrittää kunnolla elämistä ja on asia, jonka ihmiset ovat valinneet. Keskeiseksi nousee tällöin ihmisten kyky tehdä elämässään oikeita päätöksiä. Yhteiskunnan tuen tarpeen saamisen

perusteeksi rakentuu kunnolla eläminen, joka ei ole mahdollista huumeita käyttäessä. Huumeiden käyttöhuoneet muodostuvat otteessa palkinnoksi ja huumeita käyttävien ihmisten ei nähdä ansaitsevan tällaista palkintoa.

Vastustavissa kommentteissa suosituksi argumentaatiokeinoksi nousee käyttöhuoneiden ajatuksen kyseenalaistaminen tuomalla esiin, miten lasten, vanhusten ja sairaiden hoito on huonolla mallilla, mutta huumeiden käytön rahoittamiseen löytyy yhteiskunnasta varoja. Tällöin nojaututaan *common sense*-näkemysiin, jotka ovat tietyssä kulttuurissa itsestäänselvyyksinä pidettyjä asioita (Billig, 1991, s. 20, 72). Vanhukset, lapset ja sairaat määrittävät vastustavissa kommentteissa ryhmiksi, joiden tukeminen on itsestäänselvyys, eikä sitä ole sen vuoksi tarpeen selittää sen enempää.

Usein valtaa pitäviä diskursseja on kulttuurin sisällä useampia, jolloin muodostuu *common sense*n ristiriitaisuus. (Jokinen, 2016a, s. 183). Verkkokeskustelussa ristiriitaisuus tulee esiin siinä, miten puolustavissa kommentteissa huumeiden käyttäjien tukeminen muodostuu itsestään selväksi, mutta vastustavissa kommentteissa se kyseenalaistetaan. Käyttöhuoneita vastustavissa kommentteissa vanhukset, lapset ja sairaat määrittävät enemmän apua tarvitseviksi ryhmiksi huumeiden käyttäjien määrittäessä vähemmistöksi, jonka tukeminen ei nojaa *common sense*-näkemykseen. Tällöin omaa positiota vahvistetaan yhteiskunnan enemmistön edun priorisoinnilla vähemmistön edun edelle. Suositukseksi argumentiksi nousee verorahojen rajallisuus, jolloin niiden käyttö tulisi kohdistaa oikein enemmän tukea tarvitseville.

Asiallinen juttu, mutta silti: Entä vanhukset? Lapset? Heidän hoito? Eikö näihin ole ensin panostettava rahallisesti kun itsevalittun itsetuhoon?!? En enää ymmärrä mitään Kaupungin tai päätäjien prioriteeteista! Muistuu taas mieleen vertailu vankeinhoidosta versus vanhusten säilönnästä sekä toisesta uutisesta päiväkotien arjesta haastellisten lasten hoidosta (joista usea päihdekodista), ja joista ilman hoitoa ja kasvatusta päivähoidossa tulee myöhemmin itse syrjäytyneitä päihteiden käyttäjiä. Aloitettaisiin sieltä se huolenpito! (HS 26.6.2018)

Ote edustaa vastustavan position neutraalimpia kommentteja käyttöhuoneiden perustamisen määrittäessä asialliseksi. ”Mutta silti” kuitenkin muuttaa kommentin suuntaa muodostaen lapset ja vanhukset ryhmiksi, joiden hoitoon tulisi panostaa huumeiden käyttäjien hoidon sijaan. Keskustelija tuo esiin ihmetystään asiaa kohtaan

useilla kysymys- ja huutomerkeillä. Huumeiden käyttäjien palveluihin panostaminen rakentuu otteessa ”itsevalitun itsetuhon” tukemiseksi. Huumeiden käyttäjien tukeminen on tällöin turhaa, sillä he ovat jo valinneet tuhon tien elämässään. Lasten ja vanhusten hoitoon panostaminen muodostuu puolestaan itsestään selväksi asiaksi, johon päättäjien tulisi priorisoida verorahojen käyttöä. Itsestäänselvyys perustuu vanhusten ja lasten tuen tarpeen johtumisesta heistä itsestään riippumattomista syistä.

Lapset ja vanhukset määrittävät otteessa huumeiden käyttäjien kontrastipariksi ja verorahojen käyttö heihin huumeiden käyttöhuoneiden sijaan järkeväksi. Kirjoittaja vahvistaa argumenttiaan nostamalla esiin vanhustenhoidon ja päiväkotien resurssipulan. Vanhusten ”säilöntä” ja päiväkotien arki haasteellisten lasten kanssa luovat mielikuvaa todellisista ongelmista, jota huumeiden käyttö ei ole. Panostaminen lasten hoitoon muodostuu kommentissa järkeväksi valinnaksi koska sen myötä pystyttäisiin mahdollisesti ennaltaehkäisemään lasten syrjäytymistä myöhemmin, ja heidän päätymistään päihteiden käyttäjiksi.

Vastustavissa kommentteissa omaa positiota vahvistetaan myös tuomalla esiin sairaanhoidon puutteita. Sairaiden ja sairaanhoidon priorisointi verorahojen käytössä muodostuu lasten ja vanhusten tapaan *common sense*-näkemykseksi, jota ei tarvitse sen kummemmin selittää. Pääosin vastustavissa kommentteissa ei määritellä huumeiden käyttöä sairaudeksi, vaikka Juva tuokin keskustelua koskevan uutisen haastattelussa tätä näkökulmaa esiin. Seuraavassa kommentissa kirjoittaja ottaa kantaa uutisessa ja puolustavissa kommentteissa esiin tuotuun näkemykseen huumeiden käytön rinnastettavuudesta sairaudeksi.

...Huumeiden käytön pitäminen "sairautena" on oikein kunnan keskisormen näyttö oikeasti sairaille. Jos itse sitä neulaa suoneen lykkää, niin silloin on valinnut myös seuraukset... (HS 11.4.2018)

Keskisormen näyttämisen kielikuvalla huumeiden käytön vertaus sairauteen määrittyy loukkaukseksi niitä kohtaan, jotka ovat *oikeasti* sairaita. Tämä on selkeä vasta-argumentti vastaposition huumeiden käytön sairauteen rinnastamiselle, josta keskustelija muodostaa eriävän mielipiteen. Huumeiden käyttö muodostuu otteessa valinnaksi, jonka myötä huumeiden käyttäjät ovat valinneet myös siitä aiheutuvat seuraukset. Ihmisten elämässään tekemät valinnat ja päätökset määrittävät näin ollen perusteita avun saamiselle.

Perusteita hoidon saamiselle arvioidaan vastustavissa kommentteissa sen mukaan, kuka ansaitsee hoitoa ja tukea. Huumeiden käyttöhuoneet määrittävät asiaksi, joiden perustaminen on pois joltakin muulta verovaroin tuettavalta ryhmältä. Vanhusten ja lasten tuen tarpeen priorisoinnin lisäksi argumentaatiota vahvistetaan sairaanhoidon resurssipula esiin nostamisella. Seuraavassa kommentissa sairaiden ihmisten tukeminen rakentuu edellisten kommenttien tapaan itsestäänselvyydeksi.

Herranisä sentään. Eihän meillä valvota sairaaloissa potilaitakaan tarpeeksi. Potkitaan puolikuntoisina kotiin makoilemaan, vaikka apukäsistä ei olisi tietoaakaan. Nyt sitten pitäisi narkomaaneille järjestää kaiken kattavat palveluhuoneet?

onko maailma mennyt ihan päästänsä sekaisin, kun kaikenlaiset sairaat ideat alkavat jyllätä täälläkin. Pakkohoito narkomaaneille ja alkoholisteille mieluummin, vaikka sekin on ihan turhaa rahanhaaskausta. Joka haluaa irti huumeista taikka alkoholista, saa kyllä tarvittavan avun siihen, uskoisin niin.

Sorry vaan vihreät, ei taida narkkarit herätä kuitenkaan teitäkään äänestämään, vaikka hommaisitte sinne huoneisiin vielä pehvanpyyhkiätkin.

Narkomaanit ovat jo menetetty ihmisryhmä.
(HS 26.6.2018)

Keskustelija rakentaa otteessa kuvaa huumeiden käyttöhuoneista sairaanhoidon resurssien uhkana. Kaiken kattava palveluhuone luo mielikuvan ”all inclusive” hotellista, johon liittyy lupaus luksuksesta, kun taas sairaiden ihmisten potkiminen luo hyvin vastakkaisen kuvan ja pyrkii herättelemään empatiaa sairaita ihmisiä kohtaan. Keskustelija parantaa argumenttinsa vastaanotettavuutta kontrastiparien luomisen kautta havainnollistaessaan asiaa näiden rinnakkaisten esimerkkien kautta (ks. Jokinen, 2016c, s. 365). Ajatus käyttöhuoneiden perustamisesta muodostuu otteessa ”sairaaksi” ideaksi, ja vaihtoehtoisesti huumeiden käyttäjien pakkohoito järkevämmäksi vaihtoehdoksi.

Kommentin lopussa keskustelija nostaa politiikan osaksi käyttöhuoneista käytävää keskustelua. Vastaavaa oman argumentaatioposition vahvistamista käytetään muissakin vastustavissa kommentteissa, jolloin aloite käyttöhuoneista muodostuu moraalittomaksi huumeiden käyttäjien äänien kalasteluksi tulevilla eduskuntavaaleilla. Kirjoittaja kuvaa

huumeiden käyttäjiä menetetyksi ihmisryhmäksi, joka ei tule politiikkojen yrityksestä huolimatta äänestämään eduskuntavaaleissa.

Huumeiden käyttäjät syrjäytetään ulos yhteiskunnan tukiverkosta, kun palveluiden saamista määrittää vastikkeellisuus. Vastustavissa kommentteissa työssä käymisellä arvotetaan ihmisisten työn teon myötä antama hyöty yhteiskunnalle. Työssä käyvät ja muut yhteiskunnan vallitsevien normien mukaisesti elävien nähdään ansaitsevan tukea ja palveluita esimerkiksi vanhuuden myötä tai sairastuessaan itsestään riippumattomista syistä. Huumeiden käyttäjät luokitellaan vastustavissa kommentteissa stereotypioihin nojaten yhteiskunnan pohjasakaksi, jotka eivät ansaitse tukea koska he eivät osallistu yhteiskunnan verorahojen kartuttamiseen työn teolla. Näin ollen huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen määrittyy yhteisten verorahojen haaskaukseksi. Vastustavien kommenttien kohdalla voidaan puhua empatiakuilusta, kun avun tarpeessa olevien elämäntavan nähdään vaikuttavan koettuun myötätuntoon. Vastavuoroisuus huumeiden käyttäjiä kohtaan puuttuu koska heidän koetaan elävän yhteiskunnan normien vastaisesti. (Ks. Saari, 2015, s. 97.)

4.4.3 Turvattomuuden lisääntymisen uhka

Vastustavissa kommentteissa käyttöhuoneet leimataan moraalittomiksi koska niiden perustamisen arvioidaan aiheuttavan turvattomuuden lisääntymistä lähiympäristössä. Keskustelijat kyseenalaistavat puolustavissa kommentteissa esiin nostetun argumentin julkisten tilojen siisteyden parantumisesta. Vastustavassa positiossa käyttöhuoneet muodostuvat turvattomuuden lisääntymisen uhaksi, sillä niiden nähdään lisäävän huumeiden käytön haittoja julkisissa tiloissa. Käyttöhuoneista muodostuu riski ympäristön turvallisuudelle, sillä ne väistämättä lisäävät huumeiden käyttöä ja huumaruiskuja lähiympäristössä. Keskustelijat arvioivat myös rikollisuuden ja häiriökäyttäytymisen käyttöhuoneiden lähettyvillä kasvavan sekä käyttöhuoneiden aiheuttavan kustannusten kasvua.

Käyttö lisääntyisi, samoin haitat ja kustannukset. Annas kun arvaan, valtion pitäisi ryhtyä huumekauppiaaksi jotta se voisi niitä verottaa ja saada tuloja? Silloin käyttö ja haitat vain entisestään lisääntyisivät. (HS 7.11.2018)

Kommentti on vastaus puolustavissa kommentteissa esiin nostettuun huumeiden käytön dekrimalisoinnin mukanaan tuomista hyödyistä. Huumeiden käyttöhuoneet

muodostuvat otteessa uhkaksi koska ne lisääisivät huumeiden käyttöä, haittoja ja kustannuksia. Käyttöhuoneista koskevaan julkiseen keskusteluun liittyy keskustelu huumeiden laillistamisesta ja sen myötä saavutettavista verohyödyistä. Keskustelija olettaa tällaisen vasta-argumentin olevan tulossa ja varautuu siihen suojaamalla omaa argumenttiaan. Näin ollen hän ikään kuin vie vastapuolelta mahdollisuuden tämän argumentin käyttöön. (Ks. Jokinen, 2016c, s. 366). Keskustelija vahvistaa positiotaan rakentamalla kuvaa käyttöhuoneista taloudellisesti kannattamattomina ja argumentoi lain muuttamista vastaan, sillä sen myötä huumeiden käyttö ja siitä aiheutuvat haitat *vain entisestään* lisääntyisivät.

Turvattomuuden lisääntymisen uhkan diskurssissa käyttöhuoneen perustamista ei vastusteta niin jyrkästi kuin edellisissä diskursseissa, vaan sen vastustaminen perustuu pääosin kyseenalaistamiseen huumeiden käyttöhuoneiden tarpeellisuudesta. Vastustavissa kommentteissa arvioidaan tällöin huumeiden käyttöhuoneen osoittautuvan turhaksi koska huumeiden käyttäjät eivät tulisi huonetta käyttämään.

Ei kaikki huumeiden käyttäjät siirry poliitikkojen päätöksellä Helsingin kaupungin ylläpitämiin huumeidenkäyttö tiloihin. Edelleen tullaan näkemään ruiskuja päiväkotien pihoihin, metrossa yms. julkisissa tiloissa... (HS 7.11.2018)

Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen rakentuu otteessa kannattamattomaksi, sillä kaikki huumeiden käyttäjät eivät tulisi niitä käyttämään. Tosiasiana esittämänsä väitteen avulla keskustelija pyrkii kumoamaan vastapuolen argumentin koskien käyttöhuoneiden tavoitetta julkisten tilojen turvallisuuden parantamisesta. Käyttöhuoneiden perustaminen nähdään turhana koska huumeiden käytöstä aiheutuvat haitat ympäristölle eivät poistuisi. Se, että osa huumeiden käyttäjistä saattaisi näistä tiloista hyötyä ja ympäristö muuttua siistimmäksi, on irrelevanttia.

Käyttöhuoneita kannattavien poliitikkojen kyky arvioida päätöstensä seurauksia ja kannattavuutta myös kyseenalaistetaan vastustavissa kommentteissa. Poliitikoista rakentuu kuva asiasta ja huumeiden käyttäjien todellisuudesta tietämättöminä.

Kaunis ajatus mutta narkomaanit jotka tällaisesta palvelusta hyötyisivät eivät annoksen ollessa tarjolla tai

sitä tarvitessaan lähde tiettyyn paikkaan piikittämään, se annos otetaan heti ja nyt, yleensä hankintapaikan lähistöllä eli jossain katseilta suojassa, puistossa/vessassa jne. Näitä aloitteita suunnittelevat tahot ovat aika tietämättömiä narkomaanin todellisuudesta. (HS 26.6.2018)

Huumeiden käyttöhuoneet muodostuvat kommentissa kauniiksi ajatukseksi, mikä ei kuitenkaan ole realistinen. Keskustelija rakentaa faktuaalista kuvaa itsensä mieltämästä huumeiden käyttäjän todellisuudesta kuvaamalla huumeiden käyttäjien arkea. Tosiasiapuheen kautta kirjoittaja muodostaa kuvaa itsestään asiasta tietävänä osapuolena, toisin kuin aloitetta suunnittelevat ja kannattavat tahot. Kirjoittaja ottaakin kommentissa vastapuolta ja päättäjiä opettavan roolin. Käyttöhuone ei suoranaisesti määrity kommentissa huonoksi asiaksi, sillä huumeiden käyttöhuoneen hyöty käyttäjille tunnistetaan. Sen vastustaminen perustuu tosiasiaan siitä, etteivät huumeiden käyttäjät tulisi käyttämään huonetta ja muodostuu sen myötä vastustettavaksi. Myös seuraavassa kommentissa kyseenalaistetaan käyttöhuoneiden tavoite parantaa julkista turvallisuutta ja kuvataan käyttöhuoneita kannattavia ”vaaleanpunaiseen uskoviksi utopisteiksi”.

On taas vaaleanpunaiseen uskovat utopistit asialla! Tämänkaltainen "huone" ei välttämättä vähennä piikittelijöiden määrää puistoissa, porraskäytävissä jne. Väistämättä tila kasaisi kuitenkin huumeiden käyttöön liittyvät ikävät lieveilmiöt ympäristöönsä, vaikka vain osa käyttäjistä enemmän tai vähemmän aktiivisesti/satunnaisesti käyttäisi tilaa piikittelyynsä. Piikittäjille itselleen järjestetty "turvallinen" ja kotoisa tila ei sinänsä vähennä huumeiden käyttöön liittyvää rikollisuutta ja käytösongelmia. Keskitetty päihteidenkäyttäjien tukiasuminen (pitäisi käyttää lainausmerkkejä) Ruusulankadulla on hyvä esimerkki tästä. KUKA tällaisen huoneen haluaisi kotiympäristöönsä? Ei varmasti kukaan. Tyypillistä aloitteen tekijöiltä on ehdottaa ensimmäisenä vaihtoehtona tilaa tänne idän suuntaan metron varrelle. Mukavaa ja rauhallista metromatkaa vaan kaikille työssäkäyville ja lastensa kanssa liikkuville! (HS 11.4.2018)

Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen ja niiden tavoitteet muodostuvat kommentissa epärealistisiksi. Otteessa kyseenalaistetaan edellisen kommentin tapaan se, ettei käyttöhuone *välttämättä* vähentäisi huumeiden käyttöä julkisissa tiloissa. Se kuitenkin tulisi *väistämättä* aiheuttamaan huumeiden käytöstä ympäristölle aiheutuvien haittojen lisääntymistä. Muun yhteiskunnan etu muodostuu kommentissa huumeiden

käyttäjien etua tärkeämmäksi. Käyttöhuoneiden perustaminen muodostuu riskiksi ympäristölle ja muun yhteiskunnan turvallisuudelle, jota ei kannata ottaa. Puolustavassa positiossa esiin nostettu ymmärrys ja empatia, jonka kautta yritetään saada vastapuoltaan muuttamaan asemoitumistaan, muodostuu edellä olevan otteen tapaan vastustavassa positiossa vähäpätöiseksi. Empatian muodostuessa vaaleanpunaiseksi: söpöksi, muttei kovin vakavasti otettavaksi, on sitä vaikea verrata yhteiskunnassa yleisemmin arvostettuun kilpailukykyyn (ks. Keto, 2018, s. 147–148).

Kirjoittaja käyttää päihteidenkäyttäjille suunnattua asumispalveluyksikkö Ruusulankatua esimerkkinä argumentoidessaan käyttöhuoneiden olevan vaarana muulle ympäristölle. Yksikkö on saanut perustamisestaan asti paljon mediahuomiota ja naapurusto on asettunut äänekkäästi vastustamaan sen toimintaa (esim. IS 12.11.2013; IS 10.8.2017; HS 31.7.2018). Ruusulankatu muodostuu kommentissa varoittavaksi esimerkiksi ja käyttöhuone asiaksi, jota *varmasti kukaan* ei halua omaan kotiympäristöönsä. Juva mainitsee uutisessa yhdeksi mahdolliseksi paikaksi käyttöhuoneelle olevan Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus, joka sijaitsee itäisessä kantakaupungissa metron varrella. Käyttöhuoneen perustaminen terveys- ja hyvinvointikeskuksen yhteyteen muodostuu kommentissa uhkaksi lähiympäristölle sekä *kaikille* työssäkäyville ja lastensa kanssa metrolla liikkuville. Tämän tyyppinen argumentointi on hyvin tyypillistä keskusteltaessa sosiaalipalveluiden perustamisesta, jolloin NIMBY-kampanjoilla pyritään alleviivaamaan alueelle aiheutuvaa potentiaalista uhkaa (Davison & Howe, 2014).

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut huumeiden käyttöhuoneiden perustamista koskevaa verkkokeskustelua Helsingin Sanomissa. Retorisen diskurssianalyysin avulla kiinnitin huomioni erityisesti diskurssien tuottamisen tapoihin sekä siihen, miten keskustelijat pyrkivät vahvistamaan omaa positiotaan tai vaihtoehtoisesti heikentämään vastapositiota. Tutkimukseni perusteella huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen herättää laajasti keskustelua ja vahvoja mielipiteitä. Keskustelu on polarisoitunutta, minkä myötä neutraaleille kommentteille ei ole keskustelussa juurikaan sijaa. Verkkokeskustelu muodostuu merkitykselliseksi vasta tarkasteltaessa sitä osana laajempaa yhteiskunnallista keskustelua sekä keskustelun suhdetta aiheesta aikaisemmin tehtyyn tutkimukseen ja huumausainepolitiikan historiaan.

Aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, ettei huumausainepolitiikka ole yksin poliittisten tahojen päätettävissä, vaan sitä tuottavat myös paikalliset neuvottelut eri toimijoiden kesken (Stevens, 2011). Tutkimukseni alussa totesin, että yhteiskunnallisessa keskustelussa on kuultavissa vahvasti eri viranomaisten, asiantuntijoiden sekä poliitikkojen ääni kansalaisten äänen jäädessä paitsioon. Huumeiden käyttöhuoneita koskevassa tutkimuksessa (esim. Kolla ym., 2017) on nostettu esiin kansalaisten ja paikallisten yhteisöjen näkökulmien tutkimisen vähäisyys sekä korostettu huumeiden käyttäjien näkökulmien selvittämisen tärkeyttä käyttöhuoneita perustettaessa (esim. Jauffret-Roustide & Gailbault, 2018).

Valvotun huumeidenkäyttötilan selvitysryhmän raportti (1.2.2019) valmistui alkuvuodesta. Raportissa on arvioitu käyttöhuoneiden perustamista monesta eri näkökulmasta. Selvitystyöryhmä nostaa huumeiden käyttäjien äänen mukaan julkiseen keskusteluun, sillä selvitystyön yhteydessä on kartoitettu huumeiden käyttäjien näkemyksiä käyttöhuoneen perustamisesta kyselylomakkeen ja haastattelujen avulla. Kyselylomakkeeseen on vastannut 365 huumeiden käyttäjää, joista 88 prosenttia arvioi huumeiden käyttöhuoneen perustamisen tärkeäksi. Olen pyrkinyt tuomaan tutkimuksellani julkiseen keskusteluun mukaan kansalaisten näkökulmia huumeiden käyttöhuoneen perustamisesta. Tulkitsen keskustelun pitkälti paikalliseksi, sillä Suomen ensimmäistä huumeiden käyttöhuonetta ollaan perustamassa Helsinkiin.

5.1 Johtopäätöksiä: Kaksijakoinen huumausainepolitiikka polarisoituneen keskustelun taustavaikuttajana

Käyttöhuoneiden perustamista koskevassa verkkokeskustelussa on mielenkiintoista molempien vastapuolien kommenteissa korostuva vaihtoehdottomuuteen vetoava strategia (ks. Juhila, 2016, s. 157). Huumeiden käyttö ja siihen liittyvät haitat tunnustetaan pääsääntöisesti yleiseksi ongelmaksi, joka vaatii toimenpiteitä. Näkemys siitä millaisilla toimenpiteillä asiaa tulisi lähteä ratkaisemaan kuitenkin vaihtelee. Sekä käyttöhuoneita puolustavissa että vastustavissa kommenteissa argumentoidaan vahvasti sen puolesta, että huumeongelma on mahdollista ja järkevää ratkaista vain tietyllä tavalla. Keskustelussa ei ole tilaa niin ikään pohdiskelulle eri vaihtoehtojen välillä vaan omaa positiota argumentoidaan faktuaalisuuteen perustuvalla strategialla. (Ks. Juhila, 2016, s. 151.) Tällöin keskustelussa otettu argumentaatiopositio on varma, eikä se juurikaan jätä tilaa pohdintaan tai todellisuuden luonteesta neuvottelulle (Billig, 1987, s. 156; Juhila, 2016, s. 182).

Verkkokeskustelussa rakennetaan sosiaalista todellisuutta tosiasioiden esittämisen lisäksi moraalisten hyveiden kautta, joista käydään retorista kamppailua (ks. Jokinen, 2016c, s. 344). Yleisösuhte muodostuu keskustelussa tärkeäksi. Huumeiden käyttäjien ihmisoikeuksien puolustamisen diskurssi vahvistuu, kun vastapuolen huumeiden käyttäjiä leimaava kommentointi yleistyy. Vastustavissa kommenteissa puolustavan position empaattisuus huumeiden käyttäjiä kohtaan sekä huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen muodostuvat järjettömiksi, mikä puolestaan yllyttää käyttöhuoneita vastustavaa kommentointia. Molemmissa positioissa nousee esiin ikään kuin samoja argumentteja, mutta asiaan asemoituminen muodostaa diskurssit vastakkaisiksi ja keskustelun kahtia jakautuneeksi.

Huoli yhteiskunnan polarisoitumisesta on nostettu esiin useissa eri yhteyksissä (esim. Forma, 1999; Kauppinen ym., 2016; Saari, 2015). Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen nousivatkin yhdeksi viime hallituksen kärkihankkeeksi (Valtioneuvosto, 2015). Yhteisöllisyyden ja solidaarisuuden ylläpito ovat tärkeitä toimivan yhteiskunnan perusedellytyksiä ja tavoitteita (Pessi & Saari, 2011, s. 27). Eriarvoisemmaksi muuttuva yhteiskunta tarkoittaa siirtymistä pois tasa-arvoisesta yhteiskunnasta. Hyvinvointivaltion solidaarisuutta voidaan mitata kansalaisten mielipiteillä hyvinvointivaltiota ja sosiaaliturvaa kohtaan.

Hyvinvointivaltion ylläpito vaatii kansalaisten sitoutumista kollektiiviseen solidaarisuuteen, sillä se rahoitetaan veroja maksamalla. Hyvinvointivaltion rapautumiseen voi vaikuttaa esimerkiksi elintason ja koulutuksen myötä yksilöllisten arvojen korostamisen lisääntyminen. (Forma, 1999.)

Allportin (1954) mukaan toisiin ryhmiin kohdistuva ennakkoluuloisuus kasvaa yhteiskunnan taloudellisen tilanteen kiristyessä. Hän on ottanut teoksessaan kantaa natsismin edellytyksiin, mutta etnosentrismin näkemykset ovat sovellettavissa laajemmin yhteiskunnan eri ryhmiin. Sisäryhmä-ulkoryhmä-erottelu on ihmisille ominaista, ja se muodostaa eri ryhmistä toisilleen vastakkaisia. ”Muukalaisten” voidaan nähdä olevan uhka esimerkiksi yhteiskunnan tiukkeneville resursseille. Verkkokeskustelussa erottelu näkyy vahvasti huumeiden käyttäjien leimautuessa yhteiskunnan ”toisiksi”, jotka määrittyvät uhkaksi muiden ryhmien palveluiden saamiselle.

Suomen perustuslain (1999) mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja ketään ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eriarvoiseen asemaan. Perustuslaissa säädetään myös julkisen vallan tehtävänä olevan turvata kaikille yhteiskunnan jäsenille riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Ihmisoikeussopimuksissa määritellyt oikeudet velvoittavat yhteiskunnan huono-osaisuuden lieventämistä. Yhteiskunnan laadukkuutta ja sivistyneisyyttä voidaan mitata sen kautta, miten hyvin huono-osaisia kohdellaan poliittisissa prosesseissa ja päätöksenteossa. Esimerkiksi lapset, vanhukset, vammaiset ja työttömät ovat yhteiskunnan heikompiosaisia ryhmiä, jotka määritellään useasti niin sanotusti tuen ansaitseviksi tai ”kunniallisiksi köyhiksi”. Huumeiden käyttäjät edustavat yhteiskunnan kaikkein heikompiosaisia, joista politiikassa harvemmin keskustellaan ja heidät määritellään moraalisten luokitusten myötä useimmiten tukea ei-ansaitseviin, ei-kunniallisiin huono-osaisiin. (Saari, 2015, s. 20–21.)

Huumeiden käyttöhuoneiden kannatettavuutta määrittää keskustelussa empatiakyky tai empatiavaje huumeiden käyttäjiä kohtaan. Puolustavissa kommenteissa korostuu huumeiden käyttäjien intressien ajaminen ja vastustavissa kommenteissa argumentointi oman intressin näkökulmasta. Puolustavissa kommenteissa empatia rakentuu asemoitumisena huumeiden käyttäjiin subjekteina, kun taas vastustavissa kommenteissa empatiavaje muodostuu heidän näkemisestään objekteina. Objekteiksi määrittäminen

muodostaa huumeiden käyttäjistä homogeenisen joukon, johon kohdistuu vahvoja stereotypioita. Vastustavissa kommenteissa moraali nojaa hierarkioihin, auktoriteetteihin ja näitä ylläpitäviin tunteisiin. Ihmisten arvo sitoutuu heidän taustoihinsa ja tuttuja kategorioita sekoittavat asiat, kuten huumeiden käyttö, muodostuvat epänormaaleiksi. Näihin epänormaaleihin asioihin liittyy paljon tunteita häpeästä halveksuntaan ja pelkoon. (Ks. Aaltola, 2018, s. 21–22.)

Huumeiden käyttäjiin ja huumeiden käyttöön liittyviä pelkoja on nimitetty narkofobiaksi (esim. Partanen, 2002; Kainulainen, 2009). Narkofobian synnyttää huumeiden käytöstä aiheutuvien ongelmien paisuttaminen julkisuudessa, mikä johtaa helposti ”moraalipaniikkiin”. Pahimpien tapausten nostaminen uutisiin ja niiden esittäminen totuuksina on ollut politiikkojen suosiossa tarjotessaan mahdollisuuden moralisoivaan retoriikkaan. Tiukka huumausainepolitiikka voi saada laajaa kannatusta, kun joukkoviestimissä korostetaan huumeiden käytön riskejä ja yhteyttä rikollisuuteen. (Partanen, 2002, s. 16–18.) Mediassa päihteiden käytöstä tuotetut sosiaaliset representaatiot vaikuttavat siihen, miten päihteitä käyttävät henkilöt kohdataan ja miten heihin suhtaudutaan (Savonen ym., 2018). Huumeiden käyttäjiin nurjamielisesti suhtautumisella on käyttäjiä leimaava vaikutus, ja se hidastaa heidän tarpeistaan lähtevien palvelujen suunnittelua (Kainulainen ym., 2017, s. 29).

Allportin (1954) kontaktihypoteesi perustuu siihen, että omakohtaisen kokemuksen myötä ihmiset pystyisivät muuttamaan asenteitaan kohderyhmää kohtaan. Kun ennakkoluuloisuus perustuu tiedon puutteeseen ja uuden tiedon vastustamiseen, pitäisi ihmisten kohtaamisen edistää asenteiden muuttumista. Puolustavissa kommenteissa vastapuolen empatiakyvyn herättely muodostuu keskeiseksi argumentoinnin päämääräksi. Puolustavassa positiossa tuodaan esiin uskoa siitä, että vastapuolen asenteet muuttuisivat asioista selvää ottamisen tai huumeiden käyttäjien kohtaamisen myötä. Moraali asettuu keskeiseksi yhteiskunnassa vaikuttavaksi tekijäksi, kun kyse on eri ryhmien eriarvoistumisesta. Moraalin kehittäminen voisi vähentää vastakkainasettelua, ja suunnata yhteiskunnan jäseniä vallan ja vihan ideologioista kohti rakentavampaa, avoimempaa tapaa elää suhteessa muihin. (Aaltola, 2018, s. 23.)

Verkkokeskustelussa huumeiden käyttöhuoneita asemoidutaan puolustamaann ennen kaikkea huumeiden käyttäjien terveyden ja yhteiskunnallisen aseman parantumisen toivon vuoksi. Käyttöhuoneiden nähdään myös ajavan koko yhteiskunnan etua koska

niillä pystyttäisiin muuttamaan ympäristöä turvallisemmaksi. Puolustavassa positiossa suositukseksi argumentiksi nousee käyttöhuoneiden myötä julkisten tilojen turvallisuuden parantuminen, kun huumeiden käyttö ja likaiset neulat vähenisivät julkisissa tiloissa. Vastustavassa positiossa tämän väitteen vasta-argumentiksi muodostuu turvattomuuden lisääntymisen uhkan diskurssi. Vastustavissa kommentteissa käyttöhuoneiden perustamisen myötä aiheutuvat haitat lähiympäristölle esitetään kyseenalaistamattomina tosiasioina.

Haittoja vähentävien palveluiden perustamisen taustalla vaikuttaa useasti huumeiden käytön näkyväksi tuleminen yhteiskunnassa. Kansainvälisessä tutkimuksessa ilmiötä kutsutaan nimellä *open drug scene*, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa avointa huumeiden näyttämöä. Tällöin puhutaan huumeiden käytön ongelmien keskittymisestä tietylle alueelle. Huumeiden käyttöhuoneiden perustamista on lähdetty pohtimaan useammissa maissa juuri huumeiden käytön ongelmien keskittyessä suurkaupunkien eri alueille. (Waal ym., 2014.) Myös Helsingissä huumeiden käyttöhuoneiden perustamisen aloitteen taustalla vaikutti huumeiden käytön haittojen lisääntyminen julkisissa tiloissa.

Käyttöhuoneen perustamisella ei kuitenkaan ole lähdetty ratkaisemaan tietyn alueen ongelmia, ja keskustelussa on pohdittu eri vaihtoehtoja käyttöhuoneen perustamisen sijainnille. Esimerkiksi Juva tuo Helsingin Sanomien haastattelussa (11.4.2018) yhdeksi vaihtoehdoksi Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen, kun taas selvitystyöryhmä (1.2.2019) ehdottaa huumeiden käyttöhuoneen perustamista jo olemassa olevien sosiaali- ja terveysneuvontayksiköiden yhteyteen, jolloin myös kustannukset jäisivät raportin mukaan vähäisemmiksi. Raportissa pohditaan kyselylomakkeiden ja haastattelujen pohjalta sitä, olisiko tarpeellista pilotoida kaksi erilaista valvottua huumeiden käyttötilaa eri puolille kaupunkia. Toisessa voisi olla laajemmin tarjolla monipuolisia palveluja ja toinen olisi käyttöhuoneen niin kutsuttu ”riisutumpi versio”, jossa painottuisi käyttö- ja lepotilat.

Verkkokeskustelussa nousee myös esiin pohdinta käyttöhuoneen sijainnista. Tämä keskustelu painottuu vastustaviin kommentteihin, joissa pikemminkin esitetään, ettei käyttöhuonetta haluta perustettavaksi mihinkään. Vastustavissa kommentteissa esiin nouseva NIMBY-ilmiö on tyypillinen paikallisen yhteisön reaktio, kun suunnitellaan huumeiden käyttäjille suunnattuja palveluita (Davidson & Howe, 2014). Kielteisen leiman saaneiden ryhmien, kuten huumeiden käyttäjien, pelätään vaikuttavan

negatiivisesti alueen imagoon (Kopomaa, 2008, s. 155). Huumeiden käyttöhuoneiden perustamista koskeva tutkimus onkin osoittanut käyttöhuoneiden aiheuttamien ympäristöhaittojen olevan keskeinen huolenaihe paikallisille yhteisöille ja yrityksille. Kuitenkin useiden tutkimusten mukaan käyttöhuoneet eivät ole aiheuttaneet lähiympäristölle lisääntyvää turvallisuuden uhkaa. (Kolla ym., 2017). Mielenterveysbarometrin (2015) NIMBY-kyselyn perusteella huumeiden väärinkäyttäjät ovat ryhmä, joka haluttaisiin kaikkein vähiten asumaan omaan naapuriin. Tämä mahdollisesti ennakoi naapuruston asenteita, mikäli käyttöhuonepilotti päätetään perustaa Helsinkiin.

Selvitystyöryhmä (1.2.2019) toteaa huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen liittyvän oleellisesti tavoite parantaa julkista turvallisuutta, mutta ne voivat olla myös haitallisia lähiympäristölle. Raportissa nostetaan esiin käyttöhuoneen voivan muuttaa jo valmiiksi järjestysongelmien kanssa kamppailevien asuinalueiden imagoa haitallisemmaksi ja peräänkuulutetaan varhaiskasvatuksen ja koulujen huomioimista alueen valinnan yhteydessä. Selvitystyöryhmä korostaa oikeanlaisen ja oikea-aikaisen viestinnän tärkeyttä. Viestinnän tulisi selvitystyöryhmän mukaan korostaa käyttöhuoneen toiminnan tavoitteita, jotka ovat terveyden parantaminen ja haittojen vähentäminen. Raportissa korostetaan ympäristön haittojen minimoimiseksi yhteistyön tärkeyttä alueen muiden toimijoiden ja poliisin kanssa.

Verkkokeskustelun kahtia jakautuneisuus nousee vahvimmin esiin lakiin liittyvissä diskursseissa. Ihmisoikeusnäkökulmalle nousee keskeiseksi argumentointi huumeiden käyttäjien oikeudesta käyttää huumeita, minkä seurauksena huumeiden käytön rikokseksi määrittäminen muodostuu ristiriitaiseksi perusoikeuksien kanssa. Puolustavissa kommentteissa hyväksytään se, etteivät kaikki halua lopettaa huumeiden käyttöä. Tällöin huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen nähdään kannattavana koska sen avulla voitaisiin parantaa niiden ihmisten asemaa, jotka ovat päätyneet käyttämään huumeita. Tämä edustaa haittojen vähentämisen näkökulman painottamista keskustelussa, kun keskiössä ei ole huumeiden käytön lopettaminen. Vastustavissa kommentteissa laki nähdään todellisuutta määrittäväksi tekijäksi ja ehdottomaksi tosiasiaksi, jonka muuttaminen ei ole neuvoteltavissa oleva asia. Vastustavan position näkemys edustaa keskustelussa kokonaiskieltopolitiikan näkökulmaa keskustelijoiden

arvioidessa laittomuuden vähentävän huumeiden käyttöä ja takaavan huumeiden vastaisten asenteiden ylläpitämisen.

Selvitystyöryhmän (1.2.2019) mukaan huumeiden käyttöhuoneen perustaminen edellyttää lainsäädännön muuttamista, sillä nykyisellään laki ei mahdollista edes pilotoinnin kokeilua. Oikeudellisessa arviossa nostetaan keskeiseksi nykyinen lainsäädäntö, jonka mukaan huumeiden käyttö on rangaistavaa. Raportissa ehdotetaan lainsäädäntöön muutoksia, jotta huumeiden käyttöhuone voitaisiin perustaa.

Valtakunnansyyttäjänviraston selvitystyölle antaman lausunnon mukaan käyttöhuonepilotin perustaminen olisi mahdollista esimerkiksi erillisen määräaikaisen pilottilain säätämällä. Helsingin kaupunginhallitus teki huhtikuun 2019 alussa ehdotuksen valtioneuvostolle lainsäädäntöaloitteesta, joka mahdollistaisi huumeiden käyttöhuoneen pilotoinnin erillislain säätämisen kautta.

Suonensisäisiä huumeita käyttäville suunnattujen neulanvaihtopisteiden perustaminen aiheutti 2000-luvun alussa pitkälti saman tyyppistä julkista keskustelua huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen verrattuna. Esimerkiksi neulanvaihtopisteiden laillisuus kyseenalaistettiin poliisin, politiikkojen ja asiantuntijoiden toimesta (Tammi, 2002). Kriitikki kohdistui erityisesti siihen, miten neulanvaihtopisteiden myötä hyväksyttäisiin rikokseksi määritelty huumeiden käyttö (Tammi, 2007). Uutisissa neulanvaihtopisteitä puolestaan puolustettiin yhteiskuntaan kiinnittymisen argumenteilla. Huumeiden käyttäjien stereotypioihin perustuva leimaaminen kyseenalaistettiin ja heidän ihmisarvoaan puolustettiin. Uutisissa tuotiin esiin myös huolta hoitamattomien huumeiden käytön ongelmien seurauksista muulle yhteiskunnalle. (Törrönen, 2002.)

Historian näkökulmasta on mielenkiintoista nykyisen huumeiden käyttöä koskevan yhteiskunnallisen huolen ja sen seurauksena nousseen julkisen keskustelun samankaltaisuus ensimmäisen ja toisen huumausaineaallon taustatekijöihin liittyen. Huumausaineaaltojen syntymiseen ovat vaikuttaneet kansainväliset suuntaukset ja yhteiskunnallisen huolen lisääntyminen huumeiden käytön kasvusta, uudenaikaisista huumausaineista, markkinoista ja käyttötavoista sekä käytön riskeistä. Tämän huolen myötä on alkanut laaja yhteiskunnallinen keskustelu huumausainepolitiikan muutoksen tarpeesta, minkä seurauksena on tarkasteltu huumausainelakia ja pohdittu toisen aallon kohdalla uudenlaisten huumeiden käyttäjille perustettavien palveluiden tarvetta. (Hakkarainen, 1992; Kainulainen ym., 2017; Tammi, 2007.)

Toisen huumausaineaallon myötä huumausainepolitiikka lähti kehittymään kahteen eri suuntaan, ja tutkijat puhuvatkin kaksiraiteisesta politiikasta (esim. Tammi, 2007). Toinen raide edustaa kieltopolitiikkaa ja toinen korostaa haittojen vähentämisen tärkeyttä. Haittoja vähentävän huumausainepolitiikan kohteina olevien huumeiden käyttäjien eri subjektiasemat ja politiikan kohteena olevat haitat ymmärretään näissä näkökulmissa eri tavoin. Kun haitat ymmärretään eri tavoin, niiden vähentämiseksi esitetyt toimenpiteet määrittyvät myös erilaisiksi. (Hurme, 2002.)

Tammi (2002, s. 266) on pohtinut reilu kymmenen vuotta sitten sitä, miten pitkään vahvat kriminaali-, terveys- ja sosiaalipoliittiset intressit voivat jatkaa rinnakkain huumausainepolitiikassa. Tammi on jakanut Suomen huumausainepolitiikan tulevaisuuden kolmeen skenaarioon. Ensimmäisen skenaarion mukaan sama rajoittava kontrollipainotteinen huumausainepolitiikan linja jatkuu, eikä merkittäviä muutoksia tapahdu. Toisen skenaarion mukaan hajautuminen jatkuu ja syntyy entistä selvemmin rinnakkaisia politiikan linjoja, jotka eivät kuitenkaan näyttäydy ristisriitaisina keskenään. Kolmannessa skenaariossa aletaan toteuttaa laajemmin haittojen vähentämisen politiikkaa.

Vaikuttaa siltä, että kriminaali-, terveys- ja sosiaalipoliittiset intressit ovat jatkaneet rinnakkain. Kuitenkin lähivuosina julkisessa keskustelussa ollaan alettu painottamaan haittojen vähentämisen näkökulman tärkeyttä. Tammen (2002, s. 268) mukaan haittojen vähentämiseen siirtymisen skenaarioon liittyy huumausainepolitiikan hajanaisuuden ja huumetilanteen vaikeutumisen aiheuttama poliittisen keskustelun avautuminen. Skenaarioon johtavia tekijöitä ovat esimerkiksi huumeiden käytön ja haittojen sekä niistä aiheutuvien kustannusten kasvaminen. Myös kansainväliset linjaukset, kuten EU:n huumausainepoliittinen kehitys vaikuttaa skenaarion toteutumisen taustalla.

Tammi (2002, s. 269) nostaa haittojen vähentämispolitiikan skenaarioon kuuluvaksi dekriminialisointia koskevan keskustelun käynnistymisen sekä huumeiden käyttäjille suunnatut uudenlaiset palvelut, kuten huumausaineiden ennakkotestauspisteet ja valvotut huumeiden käyttöhuoneet. Historiallisen tarkastelun pohjalta voitaneen todeta meneillään olevan ainakin jonkin asteinen yhteiskunnallinen murros. Meneillään olevan julkisen keskustelun mahdollinen vaikutus huumausainepolitiikan suunnan muutokseen pysytään kuitenkin arvioimaan vasta myöhemmin.

5.2 Pohdintaa tutkimusprosessista

Tutkimusprosessi oli kokonaisuudessaan hyvin opettavainen. Pääsin tutustumaan tutkimusaiheeseen syvällisesti aineiston keruun ja analyysin sekä teoreettisen viitekehyksen rakentamisen myötä. Huumausainepolitiikan historiaan tutustuminen syvensi ymmärrystäni huumeiden käyttöhuoneista käytävän keskustelun suhteen, sillä aihe oli entuudestaan minulle melko vieras. Erityisen mielenkiintoisen tutkimuksen teosta teki aihevalintani ajankohtaisuus. Tutkimusprosessin edetessä seurasin mielenkiinnolla, ja välillä vähän kärsimättömänäkin, kaupunginvaltuuston aloitteen käsittelyä sekä asiasta uutisointia. Juvan maaliskuussa jättämä valtuustoaloite käsiteltiin valtuustossa vasta marraskuussa. Tämän jälkeen asiasta uutisointi hiljeni useammaksi kuukaudeksi, kunnes taas helmikuussa uutisointi sai uutta tuulta purjeisiin selvitystyöryhmän raportin valmistuttua. Toisaalta aiheen ajankohtaisuus myös haastoi tutkimustehtävän rajauksessa. Välillä oli vaikeaa pysytellä alkuperäisessä suunnitelmassa esimerkiksi aineiston suhteen aiheesta tullessa koko ajan lisää uutta mielenkiintoista tietoa.

Tutkimuksen edetessä pohdin välillä aineiston valintaani sekä sen edustavuutta. Palasin näinä hetkinä kuitenkin mielessäni syksyyn 2018, jolloin olen tehnyt päätöksen tutkimuksellisista valinnoista. Silloin aiheesta ei ollut juuri muuta tietoa kuin aloitteen materiaalit ja aiheesta paljon keskustelua herättänyt uutisointi. Valmis aineisto tuntui turvalliselta valinnalta pro gradu-tutkielmaan, sillä aloitteen ollessa niin varhaisessa ja epävarmassa vaiheessa, olisi voinut esimerkiksi huumeiden käyttäjien haastatteleminen olla tutkimuseettisesti ongelmallista. Pohdin myös sitä, olisiko minun pitänyt tutkia kansalaisten näkemyksiä esimerkiksi kyselylomakkeella tai haastatteluilla. Arvioin tämän vaihtoehdon saattavan tuottaa ongelmia esimerkiksi haastatteluun osallistujien saamisessa.

Uskon pystyneeni tuomaan verkkokeskustelusta tekemälläni retorisisella diskurssianalyysillä esiin piirteitä huumeiden käyttöhuoneen perustamista koskevasta kansalaisten keskustelusta. En kuitenkaan ajattele voivani yleistää tutkimukseni tuloksia koko kansan, tai edes kaikkien helsinkiläisten, edustamiksi näkemyksiksi. Tuloksista on löydettävissä samoja piirteitä kuin neulanvaihtopisteiden perustamisesta aikoinaan käydyssä keskustelussa sekä aloitetta koskevien kaupunginvaltuuston politiikkojen pitämiin puheenvuoroihin verrattuna. Tutkimuksen tulokset saavat vahvistusta myös aiemmasta tutkimuksesta, jossa on todettu median (esim. Kolla ym., 2017) ja vallitsevan

politiikan (esim. Hakkarainen & Metso, 2004) vaikuttavan kansalaisten mielipiteiden muodostamiseen.

Olen keskustellut aiheestani useiden ihmisten kanssa tutkimusprosessini aikana. Keskustelukumppanini ovat olleet pääosin tietämättömiä käynnissä olevasta huumeiden käyttöhuoneen perustamista koskevasta keskustelusta. Avattuani aihetta enemmän se on useimmiten arvioitu mielenkiintoiseksi ja ajankohtaiseksi. Keskustelukumppaneillani on hyvin usein ollut tarjota oma mielipiteensä ajankohtaisiin kysymyksiin koskien huumausainepolitiikkaa. Huumeiden käyttöhuoneiden kohdalla mielipiteen esittämisen suhteen ollaan oltu kuitenkin varovaisempia. Aihevalintani onkin nostanut monessa kohtaa jatkokysymyksen koskien mitä mieltä itse olen asiasta tai miten minun mielestäni huumeongelma tulisi ratkaista. Tämä on kuitenkin irrelevanttia sosiaalisen konstruktionismin ja diskurssianalyysin viitekehyksestä, sillä niillä ei pyritä etsimään konkreettisia ratkaisuja tai vastaamaan kysymyksiin koskien ihmisten tai asiantilojen olemusta vaan mielenkiinnon kohteena ovat erilaisissa sosiaalisissa konteksteissa rakentuvien merkitysten ja todellisuuden tutkiminen. (Burr, 2003; Wood & Kroger, 2000.)

Tutkimusprosessi on antanut minulle kattavasti uutta tietoa kansainvälisestä ja suomalaisesta huumetutkimuksesta. Useampi kollegani töissä tai yliopistolla ovat todenneet aiheeni olevan tärkeä sosiaalityön kannalta koska huumetutkimus jää monen muun aiheen varjoon sosiaalityön opinnoissa. Huono-osaisuus, johon huumeiden ongelmakäyttö lukeutuu, on sosiaalityön yksi keskeinen kohdeongelma ja sen kautta avautuu erilaisia näkökulmia esimerkiksi rakenteellisiin kysymyksiin. Huumeiden käyttöhuoneiden perustaminen aiheena koskettaa käytännön sosiaalityötä, jossa usein työskennellään marginaalissa olevien ihmisryhmien parissa. Yksilötason työskentelyn lisäksi sosiaalityössä on oleellista yhteiskunnallinen vaikuttamistyö yksilöiden elämäntilanteiden, yhteiskunnallisen aseman sekä elinolojen parantamiseksi (Lähteinen ym. 2017, s. 13). On siis tärkeää, että sosiaalityöntekijät ovat tietoisia ajankohtaisista huumeekysymyksistä ja sosiaalityön keskeistä asiakasryhmää koskevien palveluiden suunnitteluun liittyvästä keskustelusta.

Tutkimukseni valmistuessa huumeiden käyttöhuoneen perustamisen prosessi on vielä kesken. Nähtäväksi jää hyväksyykö valtioneuvosto lainsäädäntöaloitteen ja pääseekö huumeiden käyttöhuonepilotti alkamaan. Toistaiseksi Suomessa ei ole vielä tehty

huumeiden käyttöhuoneita koskevaa tutkimusta. Arvioin työni tutkimuksellisen arvon syntyvän yhteiskunnallisesti merkittävän aiheen nostamisesta tutkimuksen kohteeksi ja huumeiden käyttöhuoneita koskevan tutkimuksen avauksen tekemisestä.

Kansainvälinen käyttöhuonetutkimus sekä kansallinen huumetutkimus enteilevät aiheen herättävän laajasti tutkijoiden mielenkiintoa tulevaisuudessa. Selvitystyöryhmä korostaakin huumeiden käyttöhuoneiden monipuolisen seurannan ja arvioinnin tärkeyttä mahdollisimman toimivan toimintamallin löytämiseksi, mikäli huumeiden käyttöhuone perustetaan Helsinkiin.

Lähteet

- Aaltola, E. (2018). Miksi empatia (s. 13–26). Teoksessa Aaltola, E. & Keto, S. (toim.) *Empatia. Myötäelämisen tiede*. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Aaltola, E. & Keto, S. (2018). *Empatia. Myötäelämisen tiede*. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Allport, G. (1954). *The nature of prejudice*. Reading: Addison-Wesley.
- Antaki, C. (1994). *Explaining and arguing: The social organization of accounts*. London: Sage.
- A-studio. Talk (15.11.2018). Estetäänkö piikityshuoneilla huumekuolemia? <https://areena.yle.fi/1-4233699>
- Belackova, V., Salmon, A. M., Schatz, E. Jauncey, M. (2017). *Online census of Drug Consumption Rooms (DCRs) as a setting to address HCV: current practice and future capacity*. Amsterdam, Sydney: International Network of Drug Consumption Rooms, Correlation Network, Uniting Medically Supervised Injecting Centre.
- Benfer, I., Zahnow, R., Barratt, M. J., Maier, L., Winstock, A., & Ferris, J. (2018). The impact of drug policy liberalisation on willingness to seek help for problem drug use: A comparison of 20 countries. *International Journal of Drug Policy*, 56, 162–175.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1994). Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: Tiedonsosiologinen tutkielma (Suom. V. Raiskila). Helsinki: Gaudeamus. (Alkuperäinen teos julkaistu 1966).
- Billig, M. (1987). *Arguing and thinking. A rhetorical approach to social psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Billig, M. (1991). *Ideology and opinions: Studies in rhetorical psychology*. London: Sage.
- Burr, V. (2003). *Social Constructionism*. Second edition. London and New York: Routledge.
- City (10.9.2018). Rautatieaseman yleiset vessat ovat pullollaan huumeruiskuja – Mistä löytyisi parempi paikka piikittäjälle? Paraatipaikalla sijaitsevien vessojen päätyminen törkykuntoon kertoo piikityspaikkojen puutteesta. Haettu osoitteesta <https://www.city.fi/ilmiot/rautatieaseman+yleiset+vessat+ovat+pullollaan+huumeruiskuja+mista+loytyisi+parempi+paikka+piikittajalle/12022>

- Cruz, M. F., Patra, J., Fischer, B., Rehm, J., & Kalousek, K. (2007). Public opinion towards supervised injection facilities and heroin-assisted treatment in Ontario, Canada. *International Journal of Drug Policy*, 18, 54-61.
- Davidson, P. J., & Howe, M. (2014b). Beyond NIMBYism: Understanding community antipathy toward needle distribution services. *International Journal of Drug Policy*, 25, 624–632.
- Eskola, J. (12.6.2018). Huumepolitiikkaa uudistettava vastaamaan ajan tarpeita. THL-blogi. Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta <https://blogi.thl.fi/huumepolitiikka-uudistettava-vastaamaan-ajan-tarpeita/>
- Euroopan huumeraportti (2018). Suuntauksia ja muutoksia. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto.
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA (2017). *Health and social responses to drug problems: a European guide*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Fairlough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fischer, B. Keates, A. Burhringer, G. Reimer, J. & Rehm, J. (2014). Non-medical use of prescription opioids and prescription opion-related harms: Why so markedly higher in North America compared to the rest of the world? *Addiction*, 109, 177–181.
- Forma, P. (1999). Mureneeko solidaarisuus – polarisoituuko yhteiskunta? Hyvä- ja huono-osaisten hyvinvointivaltiomielipiteet 1990-luvun Suomessa. *Yhteiskunta-politiikka* 64, 3–19.
- Freeman, K, Jones, C. G A., Weatherburn, D. J., Rutter, S, Spooner, C. J., & Donnelly. N. (2005). The impact of the Sydney Medically Supervised Injecting Centre (MSIC) on crime. *Drug and Alcohol Review*, 24, 173–184.
- Fry, C. L. (2002). Injecting drug user attitudes towards rules for supervised injecting rooms: Implications for uptake. *International Journal of Drug Policy*, 13, 471–476.
- Gsete, J., Karulzaman, A., Kazatchine, M. Altice, F., Balicki, M., Buxton, J...Beyrer, C. (2016) Public health and international drug policy: Report of the Hopkins-Lancet commission drug policy and health. *Lancet (London, England)* 387(10026), 1427.
- Gunnar, T., & Vuori, E. (2017). Huumausaineet Suomessa - jäteveden rooli käytön osoittajana. *Duodecim*, 133, 1243–1245.

- Gunnar, T. & Kankaanpää, A. (14.3.2019). Jätevesitutkimus: Amfetamiinia käytetään ennätyskellisen paljon, myös kokaiinin käyttö lisääntynyt edelleen. Tiedote. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta <https://thl.fi/fi/-/jatevesitutkimus-amfetamiinia-kaytetaan-ennatyskellisen-paljon-myo-kokaiinin-kaytto-lisaantynyt-edelleen>
- Hacking, I. (2009). Mitä sosiaalinen konstruktionismi on? (Suom. Koskinen, I.) Tampere: Vastapaino. (Alkuperäinen teos julkaistu 1999.)
- Hakala, S. & Vesa, J. (2013). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely (s. 216–244). Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.) *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Hakkarainen, P. & Tammi, T. (13.2.2018). Huumeiden käytön rangaistavuudesta tulisi luopua. THL-blogi. Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu osoitteesta <https://blogi.thl.fi/huumeiden-kayton-rangaistavuudesta-tulisi-luopua/>
- Hakkarainen, P. (1992). *Suomalainen huumeekysymys: Huumausaineiden yhteiskunnallinen paikka Suomessa toisen maailmansodan jälkeen*. Helsinki: Alkoholisäätiön julkaisuja 42.
- Hakkarainen, P., & Törrönen, J. (2002). Huumeet ja hyvinvointivalttiollisen kehityksen muutos lehtien pääkirjoituksissa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 67, 539–551.
- Hakkarainen, P., & Metso, L. (2004). Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin ja huumeepolitiikkaan: Mielipiteet ja asenteet väestössä 2002. *Yhteiskuntapolitiikka*, 69, 39–53.
- Hakkarainen, P., & Tigerstedt, C. (2005). Korvaushoidon läpimurto suomessa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 70, 143–154.
- Harris, R. E., Richardson, J., Frasso, R., & Anderson, E. D. (2018). Perceptions about supervised injection facilities among people who inject drugs in Philadelphia. *International Journal of Drug Policy*, 52, 56–61.
- Hayle, S. (2015). Comparing drug policy windows internationally: Drug consumption room policy making in Canada and England and Wales. *Contemporary Drug Problems*, 42, 20–37.
- Helsingin Sanomat (11.4.2018). Helsinkiin halutaan huone, jossa saa piikittää rauhassa huumeita – ”Ei huumeiden käyttö sillä lopu, että ihmiset pannaan johonkin puistoon piikittämään” Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005637119.html>
- Helsingin Sanomat (26.6.2016). Kun narkomaaneja alkoi kuolla kadulle, Frankfurtissa luotiin piikityshuoneet – nyt mallia tuodaan Helsinkiin: ”Tällaista olisi kaivattu jo

- vuosia”, sanoo huumeita käyttävä Henkka. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005732773.html>
- Helsingin Sanomat (7.11.2018). Helsinki päätti selvittää huumeidenkäyttöhuoneen perustamista – Valtuusto kävi aiheesta pitkän keskustelun. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005892026.html>
- Helsingin Sanomat (3.6.2018). Helsingin virkamiehet esittävät suonensisäisten huumeiden käyttäjille valvottuja pistotiloja – Poliisi: Ei toteuttamiskelpoinen ajatus. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005705374.html>
- Helsingin Sanomat (31.7.2018) Ruusulankadun päihdeasuntolan ”laajentaminen” nosti tyhjistä turhan nettiraivon – Töölössä sijaitsevaa asuntolaa ei olla laajentamassa. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005775647.html>
- Helsingin Uutiset (4.5.2011). Huumeseminaarissa pohdittiin käyttäjähuoneita. Haettu osoitteesta <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/43442-huumeseminaarissa-pohdittiin-kayttajahuoneita>
- Helsingin Uutiset (21.2.2017). Malmin Kela kielsi asiakkailta vessojen käytön – vasta sinnikäs palaute muutti tilanteen. Haettu osoitteesta <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/488744-malmin-kela-kielsi-asiakkailta-vessojen-kayton-vasta-sinnikas-palaute-muutti>
- Heritage, J. (1996). Harold Garfinkel ja etnometodologia (Suom. Arminen I. ym.). Helsinki: Gaudeamus. (Alkuperäinen teos julkaistu 1984.)
- Hirschovits-Gerz, T. (2014). Suomalaisten riippuvuuksia koskevat mielikuvat. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Houborg, E., & Frank, V. A. (2014). Drug consumption rooms and the role of politics and governance in policy processes. *International Journal of Drug Policy*, 25, 972–977.
- Hume, D. (1969). *A Treatise of Human Nature*. Oxford: Oxford University Press.
- Hurme, T. (2002). Harmin paikka? Haittojen vähentämisen käsitteellinen ongelmallisuus huumeapolitiikassa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 67, 415–422.
- Huumausainelaki, Suomen säädöskokoelma, § 34 (2008)
- Ilta Sanomat (12.11.2013). Jari ja Jore kertovat: Tällaista on elämä Helsingin kohutuimmassa talossa. Haettu osoitteesta <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000680537.html>

Ilta Sanomat (10.8.2017). Tässä talossa on tarvittu poliisia 246 kertaa seitsemässä kuukaudessa – katso koko tehtävälista. Haettu osoitteesta <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005320519.html>

International Drug Policy Consortium (IDPC, 2018). *Taking Stock: A Decade of Drug Policy. A Civil Society Shadow Report*. International Drug Policy Consortium Publication 2018.

International Network of Drug Consumption Rooms (2018) Haettu osoitteesta <http://www.drugconsumptionroom-international.org/#>

Jaakkola, R. (1970). Huumausaineiden käyttö Suomessa (s. 91–117). Teoksessa I. Taipale (toim.) *Huumausainekysymys*. Helsinki: Werner Söderström.

Jauffret-Roustide, M., & Cailbault, I. (2018). Drug consumption rooms: Comparing times, spaces and actors in issues of social acceptability in French public debate. *International Journal of Drug Policy*, 56, 208–217.

Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, A. (2016a). Poliitikkojen puheet puntarissa: Kaupunginvaltuutettujen asunnottomuuspuheiden retoriikka (s. 179–212) Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, A. (2016b). Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin (s. 250–265). Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, A. (2016c). Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen (s. 337–368). Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, A. & Juhila, K. (2016). Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta (s. 267–310). Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Juhila, K. (2016). Miten tarinasta tulee tosi? Faktuaalistamisstrategiat viranomaispuheessa. (s.145–178). Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin (s. 250–265). Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Kymmenen kysymystä diskurssianalyysistä (s. 445–443). Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

- Juva, K. (14.3.2018). Huumeidenkäyttäjille turvallisia käyttötiloja. Helsingin kaupunginvaltuusto. Aloite.
- Juva, Kati (7.11.2018). Helsingin kaupunginvaltuuston puhe.
- Kainulainen, H. (2009). *Huumeidenkäyttäjien rikosoikeudellinen kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 245.
- Kainulainen, H., Pihlainen, K., & Kotovirta, E. (2014). Muuntohuumeiden valvonta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 79, 424–434.
- Kainulainen, H., Kekki, T., Kinnunen, A., Rönkä, S., Savonen, J. & Perälä, J. (2017) Huumeiden käyttäjät silmätikkuina (s. 11–33). Teoksessa H. Kainulainen, J. Savonen & S. Rönkä (toim.) *Vanha liitto: Kovien huumeiden käyttäjät 1960 - 1970 -lukujen Helsingistä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kajava, M. (19.6.2018) Huumepolitiikan on suojeltava ihmisoikeuksia. Etusivu > Lukujuttu. Haettu osoitteesta <https://www.amnesty.fi/huumepolitiikan-on-suojeltava-ihmisoikeuksia/>
- Kankaanpää, A., Ariniemi, K., Heinonen, M., Kuoppasalmi, K., & Gunnar, T. (2016). Current trends in Finnish drug abuse: Wastewater based epidemiology combined with other national indicators. *Science of the Total Environment*, 568, 864–874.
- Kappel, N., Toth, E., Tegner, J., & Lauridsen, S. (2016). A qualitative study of how danish drug consumption rooms influence health and well-being among people who use drugs. *Harm Reduction Journal*, 13, 1–12.
- Karjalainen, K., Savonen, J. & Hakkarainen, P. (2016). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet. Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 2 /2016. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Karjalainen, K., Hakkarainen, P. & Salasuo, M. (2019). *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018*. Tilastoraportti 2/2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kauppinen T., Rorki, T. & Palokangas, E. (2016). Tulevaisuuden hyvinvointihaasteille pitää etsiä yhdessä ratkaisuja. *Yhteiskuntapolitiikka*, 81, 97–102.
- Keto, S. Empatia yhteiskunnassa. Teoksessa Aaltola, E. & Keto, S. (toim.) *Empatia. Myönteellisen tiede*. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Kerr, T., Mitra, S., Kennedy, M. C., & McNeil, R. (2017). Supervised injection facilities in Canada: Past, present, and future. *Harm Reduction Journal*, 14, 1–9.

- Kolla, G., Strike, C., Watson, T. M., Jairam, J., Fischer, B., & Bayoumi, A. M. (2017). Risk creating and risk reducing: Community perceptions of supervised consumption facilities for illicit drug use. *Health, Risk & Society*, 19(1), 91–111.
- Kopomaa, T. (2008). Naapuruussuvaitsevaisuus. Tuetun asumisen ja palvelutoiminnan yhteys lähiympäristöön ja kaupunkisuunnitteluun (s. 153–185). Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) *Ei meidän pihallemme!* Helsinki. Gaudeamus.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys* (2. uudistettu painos). Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, S. & Matikainen, M. (2013). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa (s. 193–215). Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.) *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Lietsala, K & Sirkkunen, E. (2008). *Social Media. Introduction to the Tools and Process of Participatory Economy*. Tampere: Tampere University Press.
- Liitsola, K. & Brummer-Korvenkontio, H. (13.6.2018). *Huumeita käyttävien valvotut pistotilat vähentävät tartuntatautien riskiä*. THL-blogi. Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet. Haettu osoitteesta <https://blogi.thl.fi/huumeita-kayttavien-valvotut-pistotilat-vahentavat-tartuntatautien-riskia/>
- Lähteinen, S; Raitakari, S.; Hänninen, K.; Kaittila, A.; Kekoni, T.; Krok, S. & Skaffari, P. (2017). *Sosiaalityön koulutuksen tuottama osaaminen*. SOSNET julkaisuja 7. Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet. Verkkojulkaisu.
- Malin, K., Holopainen, A., & Tourunen, J. (2006). "Mä käytän subua, että mä pysyn terveenä ja pystyn toimimaan": Käyttäjän kokemuksia ja näkemyksiä buprenorfiinin käytöstä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 71, 297–306.
- Manderson, D. (2001). Muodonmuutoksia – Ristiriitaiset symbolit huumeiden sosiaalisessa rakentumisessa (s. 69–96). Teoksessa T. Onnela (toim.) *Pyhä huumesota. Huumepolitiikan pelkoja ja utopioita*. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry.
- Mielenterveysbarometri (2015). *Nimby-mittari eli keitä suomalaiset eivät haluaisi naapureikseen*. Mielenterveyden keskusliitto.
- Onnela, T. (2001) Johdanto – Pelon politiikasta haittojen vähentämiseen (s. 9–18). Teoksessa T. Onnela (toim.) *Pyhä huumesota. Huumepolitiikan pelkoja ja utopioita*. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry.
- Palonen, K. & Summa, H. (1996). *Pelkkää retoriikkaa: tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino.

- Partanen, J. (2002) Huumeet maailmalla ja Suomessa (s. 13–37). Teoksessa P. Hakkarainen & O. Kaukonen (toim.) *Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa* Helsinki: Gaudeamus.
- Pehkonen, A. & Väänänen-Fomin, M. (2011). Arvojen ja etiikan dilemma sosiaalityössä (s. 7–10) Teoksessa A. Pehkonen & M. Väänänen-Fomin. (toim.) *Sosiaalityön arvot ja etiikka*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Perelmann, C. (1996). *Retoriikan valtakunta* (Suom. Lehto, L.). Tampere: Vastapaino. (Alkuperäinen teos julkaistu 1977.)
- Perälä, R., Hellman, M. & Leppo, A. (2013). Behind the Scenes: The Justifications for Opioid Maintenance Treatment in Finland. *Substance Use & Misuse*, 48, 954–965.
- Pessi, A. & Saari, J. (2011). *Hyvien ihmisten maa. Auttaminen kilpailukyky-yhteiskunnassa*. Tutkimuksia 31. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Petrar, S., Kerr, T., Tyndall, M. W., Zhang, R., Montaner, J. S. G., & Wood, E. (2007). Injection drug users' perceptions regarding use of a medically supervised safer injecting facility. *Addictive Behaviors*, 32, 1088–1093.
- Pohjola, A. (2003). Tutkijan eettiset sitoumukset (s. 25–67). Teoksessa A. Pohjola (toim.) *Eettisesti kestävä sosiaalitytö*. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 47. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Potier, C., Laprèvote, V., Dubois-Arber, F., Cottencin, O., & Rolland, B. (2014). Supervised injection services: What has been demonstrated? A systematic literature review. *Drug and Alcohol Dependence*, 145, 48–68.
- Potter, J. (1996). *Representing Reality. Discourse, Rhetoric and Social Construction*. London: Sage.
- Potter, J. & Wetherell, M. (1987). *Discourse and Social Psychology: Beyond Attitudes and Behavior*. London: Sage.
- Päihdehuoltolaki, Suomen säädöskokoelma, § 10 (1986)
- Päihdehuollon huumeasiakkaat (2017). Tilastoraportti 31/2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Päihdetilastollinen vuosikirja (2018). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Alkoholi ja huumeet. ISSN 1796-7465 (Päihdetilastollinen vuosikirja, verkko).
- Rakentavan keskustelun periaatteet ja säännöt Helsingin Sanomissa. Helsingin Sanomat. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/kommentit/>

- Rantanen, T. (1997). Lehtien huumekirjoittelu. Mihin on unohtunut sosiaalinen ja psykologinen näkökulma? *Alkoholipolitiikka*, 62, 201–215.
- Rauhala, P.-L. & Virokannas, E. (2011). Sosiaalityön tutkimuksen etiikka, opettaminen ja tietoarvo (s. 235-255). Teoksessa A. Pehkonen & M. Väänänen-Fomin (toim.) *Sosiaalityön arvot ja etiikka. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Rhodes, T., Kimber, J., Small, W., Fitzgerald, J., Kerr, T., Hickman, M., & Holloway, G. (2006). Public injecting and the need for 'safer environment interventions' in the reduction of drug-related harm. *Addiction*, 101(10), 1384–1393.
- Rikoslaki, Suomen säädöskokoelma, § 1, 2 (1889)
- Rönkä, S. & Virtanen, A. (2009). *Finland Drug Situation 2009*. Report 45. Helsinki: National Institutional for Health and Welfare.
- Rönkä, S. (2018). *Huumeiden käyttäjien kuolemat Suomessa: Monimenetelmäinen tutkimus lääkkeellistymisen, sosiaalisen huono-osaisuuden ja huumeiden käyttökotekstien näkökulmasta*. (Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja 107). Helsingin yliopisto, Sosiologia.
- Saari, J. (2015). *Huono-osaiset. Elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Salmon, A. M., Thein, H., Kimber, J., Kaldor, J. M., & Maher, L. (2007). Five years on: What are the community perceptions of drug-related public amenity following the establishment of the sydney medically supervised injecting centre? *International Journal of Drug Policy*, 18, 46–53.
- Savonen, J. (2017). Marginaaliset identiteetit – Puhetta leimoista ja niitä vastaan (s. 179–196). Teoksessa H. Kainulainen, J. Savonen ja S. Rönkä. *Vanha liitto. Kovien huumeiden käyttäjät 1960–1970-lukujen Helsingistä*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Savonen, J., Hakkarainen, P., Kataja, K., Sakki, I., & Tigerstedt, C. (2018) Päihteiden sekakäytön sosiaaliset representaatiot Helsingin Sanomissa 1990–2016. *Yhteiskuntapolitiikka*, 83, 387–398.
- Seppälä, P., & Salasuo, M. (2001). Aaltoja vai vedenpinnan pysyvää nousua? *Yhteiskuntapolitiikka*, 66, 71–75.
- Skretting, A. (2006). The Nordic countries and public drug-injection facilities. *Drugs: Education, Prevention & Policy*, 13, 5–16.

- Sosiaali- ja terveysministeriö (2018) Huumausainepolitiikka. Haettu osoitteesta <https://stm.fi/huumausainepolitiikka>
- Strike, C., Jairam, J. A., Kolla, G., Millson, P., Shepherd, S., Fischer, B.,... Bayoumi, A. M. (2014). Increasing public support for supervised injection facilities in Ontario, Canada. *Addiction*, 109, 946–953.
- Stevens, A. (2011). Sociological approaches to the study of drug use and drug policy. *International Journal of Drug Policy*, 22, 399–403.
- Sulkunen, P. (1997). Todellisuuden ymmärrettävyys ja diskurssianalyttiset rajat. Teoksessa P. Sulkunen & J. Törrönen (toim.) *Semioottisen sosiologian näkökulmia. Sosiaalisen todellisuuden rakentuminen ja ymmärrettävyys*. Helsinki: Gaudeamus.
- Sulkunen, P. (2013). Geographies of addiction. Introduction. *Nordic studies on alcohol and drugs*, 30, 7–12.
- Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoraportti 2/2019. 25.2.2019.
- Suomen perustuslaki, Suomen säädöskokoelma, § 7, 19 (1999).
- Suoninen, E. (2001). Harold Garfinkel. Etnometodologia ja sosiaaliset järkeilytavat (s. 365–382). Teoksessa V. Hänninen, J. Partanen & O-H. Ylijoki (toim.) *Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjiä*. Tampere: Vastapaino.
- Suoninen, E. (2016). Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen (s. 229–248). Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Tammi, T. (2002). Onko Suomen huumeipolitiikka muuttunut? (s. 252–271). Teoksessa O. Kaukonen & P. Hakkarainen (toim.) *Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Tammi, T. (2004). The harm-reduction school of thought: Three fractions. *Contemporary Drug Problems*, 31(3), 381–399.
- Tammi, T. (2007). *Medicalising prohibition: Harm reduction in Finnish and international drug policy*. Research reports, National Research and Development Centre for Welfare and Health: 161.
- Tempalski, B. (2007). Placing the dynamics of syringe exchange programs in the United States. *Health Place*, 13, 417–431.

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017). Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet > Huumeet > Huumausainepolitiikka. Haettu osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumausainepolitiikka>
- Thein, H., Kimber, J., Maher, L., MacDonald, M., & Kaldor, J. M. (2005). Public opinion towards supervised injecting centres and the Sydney medically supervised injecting centre. *International Journal of Drug Policy*, 16, 275–280.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Helsinki 2013.
- Turtiainen, R. & Östman, S. (2013). Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia (s. 49–67). Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.) *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Turun Sanomat (25.7.2013). Muuntohuumeiden yleistymiseen voitaisiin varautua käyttöhuoneilla. Haettu osoitteesta <https://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/514736/Muuntohuumeiden+yleistymiseen+voitaisiin+varautua+kayttohuoneilla>
- Törrönen, J. (2002). Lehdistön huumeepoliittinen asemoituminen vuosina 1993–2000. *Yhteiskuntapolitiikka*, 67, 532–538.
- Valkendorff, T. (2014). *Ruoan ja ruumiin rajat. Syömishäiriöt ja syömisestä ongelmaksi internetkeskusteluissa*. (Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 12). Helsingin yliopisto, yhteiskuntapolitiikka.
- Valtioneuvosto (2015). Hallitusohjelman toteutus. Hyvinvointi ja Terveys. Haettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/hyvinvointi>
- Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista, Suomen säädöskokoelma § 2 (2008)
- Valvotun huumeidenkäyttötilan selvitysryhmän raportti (1.2.2019) Helsingin kaupunki, Sosiaali- ja terveystoimiala, Terveys- ja päihdepalvelut, Psykiatria- ja päihdepalvelut.
- Van Beek, I & Gilmour, S. (2000). Preference to have used a medically supervised injecting centre among injecting drug users in King Cross, Sydney, Australia. *N.Z.J. Public Health* 24, 540–542.
- Watt, S., Lea, M. & Spears, R. (2002). How Social is Internet Communication? A Reappraisal of Bandwidth and Anonymity Effects (s. 61-77). Teoksessa Woolgar, S. (toim.) *Virtual Society?: Technology, Cyberbole, Reality*. Oxford University Press. E-kirja.

Wood, L. & Kroger, R. (2000). *Doing Discourse Analysis. Methods for Studying Action in Talk and Text*. London: Sage.

World Drug Report 2018. Executive Summary. Conclusions and Policy Implications. UNODC, United Nations Office on Drugs and Crime. United Nations publication, Sales No.E.18.XI.9.

Waal, H., Clausen, T., Gjersing, L. & Gossop, M. (2014). Open drug scenes: responses of five European cities. *Public Health*, 853, 1–12.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (1948).

YLE (15.6.2018). "Ei alle 18-vuotiaalle myydä, sille tarjotaan" – Nuoret saavat aineita entistä helpommin, mutta ammattilaisten päihdetieto laahaa jälkijunassa. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-10339719>

Zurhold, H., Degkwitz, P., Verthein, U., & Haasen, C. (2003). Drug consumption rooms in Hamburg, Germany: Evaluation of the effects on harm reduction and the reduction of public nuisance. *Journal of Drug Issues*, 33, 663–688.

Liite 1

Kaupunki

Helsinkiin halutaan huone, jossa saa piikittää rauhassa huumeita – ”Ei huumeiden käyttö sillä loppu, että ihmiset pannaan johonkin puistoon piikittämään”

Tähän mennessä vihreiden valtuutettu Kati Juva maailmalta mallia hakeneen aloitteen on allekirjoittanut 20 kaupunginvaltuutettua.

Käytetty huumeruisku kadulla Helsingin keskustassa lokakuussa 2011. (KUVA: SARI GUSTAFSSON / LEHTIKUVA)

Elisa Rimaila HS
Julkaistu: 11.4.2018 8:19 , Päivitetty: 11.4.2018 8:41

VIHREIDEN valtuutettu, neurologian erikoislääkäri **Kati Juva** kertoi maaliskuussa jättäneensä valtuustoaloitteen siitä, että suonsensisäisten huumeiden käyttäjille järjestettäisiin Helsinkiin turvallinen tila, jossa he voisivat käyttää ja annostella huumeita. Aloitteen mukaan samassa tilassa olisi tarjolla puhtaita neuloja ja ruiskuja sekä tarvittaessa terveydenhuollon ammattilaisten tukea.

Ajatus saattaa äkkiseltään kuulostaa hurjalta: siis kaupungin pitäisi rakentaa tila, jossa huumeidenkäyttäjät saavat vapaasti tykittää kamaa suoneen?

Kyllä vain, Juva toteaa. Tarkoitto ei ole rohkaista ketään aloittamaan huumeiden käyttämistä eikä jakaa kenellekään huumeita vaan yrittää pitää huolta ja parantaa niiden ihmisten asemaa, jotka huumeiden pariin ovat päätyneet. Tukea, ei torjuntaa, on hänen valtuustoaloitteensa ydinviesti.

”Ei huumeiden käyttö sillä loppu, että ihmiset pannaan johonkin puistoon piikittämään”, Juva sanoo.

HUUMEADDIKTIO on sairaus siinä missä alkoholismikin ja sen takia sitä pitäisi hoitaa eikä vain ajaa käyttäjiä ahtaalle.

Kaupunginvaltuutettu Kati Juva. (KUVA: JUSSI NUKARI / LEHTIKUVA)

Erityisesti suonsensisäisiin huumeisiin sisältyy lisäksi lukuisia terveysriskejä, joita voidaan vähentää huolehtimalla välineiden puhtaudesta ja tarjoamalla käyttölle turvallinen ja hygieeninen tila. Likaisten ja muiden kanssa jaettujen neulojen kautta käyttäjältä toiselle leviävät muun muassa hiv ja hepatiitti-tartunnat sekä muut infektiot. Tartuntojen vähentämiseksi Helsingissäkin huumeidenkäyttäjille jaetaan puhtaita neuloja useissa paikoissa vuorokauden ympäri.

MAIHOS (TEKSTI JATKUU ALLA)

ESPA 50 vuotta

HALONEN ESPA 50-VUOTTA

Fashion Card

HALONEN ESPA 50-VUOTTA

KAUKA-NAISTEN MEKOT, MIESTEN PUVUT JA JUHLAKENGÄT

-20%

HALONEN

JUHAN KUNNIAKSI ESPAN MYYMÄLÄSSÄ SYNTTÄRITARJOILUA, SOC-N LAHJA-KORTTIN ARVONTA JA STYLISTI ERIKA PELTONIEMEN STILAUSSYNTYISKÄÄ.

Kanta-asiauskortti voimassa vuoteen 2018 asti.

KAUPUNKI OULU

LAUANTAINA 4.5.

TERVETULOA!

Luetuimmat

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIKKO
1.	Kommentti: Miksi perussuomalaiset ei halua istua eduskunnassa oikealla? Yksinkertainen kysymys kertoo politiikasta paljon enemmän kuin arvaisi	
2.	Tuntematon nainen löi 3-vuotiaista poikaa jumbon parkkiallissa	
3.	Tässä ovat Suomen kalleimmat myynnissä olevat asunnot: Seitsemän miljoonan euron kotia Helsingin Lauttasaarella on vritetty myydä vuosia	
4.	Vihreiden Aino Pennaselle sakkoja lentokoneprotestista	
5.	Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä myös oppositioon, jos hallitusohjelma ei miellytä – Sdp:n Rinne aloittaa kahdenkeskiset neuvottelut puolueiden kanssa	
6.	Vantaalaismies eleli lähes kuukauden kartanossa ja jätti laskun maksamatta – Toimi myös valemekaanikkona ja ajoi huijaamallaan autolla Itävaltaan	
7.	Kukaan ei halua julkaista Woody Allenin muistelmia	
8.	Eduskunta siirsi päätöksen istumajärjestyksestään tiistaille – ”Tällaisesta asiasta tämän talon ei pitäisi ruveta riitelemään”	
9.	Lemmenjoen harjoituksen johtaja kuvailee alkoholin käyttöä: ”Jos ihmisellä oli jano, ihminen joi”, HS:n seuranta perjantailta luettavissa tästä	
10.	HS Vantaa: Tämä vilkas autoväylä keskellä Vantaata tekee yhä kiihtymättömän, vaarallisen mutkan – Mistä on kyse?	

Näytä lisää

HANKI PAREMPAA KATSOTTAVAA.

KATSO LISÄÄ

Luetuimmat Kaupunki

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIKKO
1.	Tuntematon nainen löi 3-vuotiaista poikaa jumbon parkkiallissa	
2.	Vantaalaismies eleli lähes kuukauden kartanossa ja jätti laskun maksamatta – Toimi myös valemekaanikkona ja ajoi huijaamallaan autolla Itävaltaan	
3.	HS Vantaa: Tämä vilkas autoväylä keskellä Vantaata tekee yhä kiihtymättömän, vaarallisen mutkan – Mistä on kyse?	
4.	HS Kerava: 13-vuotias poikaa puukotettiin selkään kadulla Keravalla – Poliisi: Uhri ei osaa kertoa tekijästä mitään	
5.	Rosa Xabur asuu Suomen maahanmuuttajavalvomisman kaupungin maahanmuuttajavaltaisimassa lähiössä – ja haluaa poliisiksi	

Näytä lisää

Uusimmat

14:33	Vihreiden Aino Pennaselle sakkoja lentokoneprotestista
14:46	Lemmenjoen harjoituksen johtaja kuvailee alkoholin käyttöä: ”Jos ihmisellä oli jano, ihminen joi”, HS:n seuranta perjantailta luettavissa tästä
14:45	Puhe ruskeista paperipusseista liikkui kuubalaisen kynnelin ja sai paljautt suomalaisistaiteilijat tekemään teoksen, jossa on 100 000 Lempäälässä valmistettua pussia
14:45	Nyt.fi-kommentti: Temptation Island osoittaa sen, miten ”törky-tyt”-katsominen on kasvanut pois televisioista ja tehnyt meistä kamalia juoruajia
14:39	Kolumni: Älä tee suurta virhettä, Antti Rinne
14:39	Teatteriarvostelu: Näyttelijä Jari Virmanin kuukauden kestäneestä vaelluksesta Turkin vuoristoon syntyi upeasti äänisuunniteltu esitys
14:38	Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä myös oppositioon, jos hallitusohjelma ei miellytä – Sdp:n Rinne aloittaa kahdenkeskiset neuvottelut puolueiden kanssa

Juua kaavailee, että huumeidenkäyttäjien tilassa olisi mahdollisuuksien mukaan paikalla myös terveydenhuollon henkilökuntaa, jolta käyttäjät voisivat saada tukea käytön lopettamiselle.

"Yksi, mitä huumeystöntekijät ovat ehdottaneet, on se, että tilassa voisi olla mahdollista testata, että mitä mömmöjä siellä oikein on", Juva kertoo.

Huumekuolemista monet liittyvät yliannostuksiin. Juvan mukaan usein kuolemaan johtaneissa tilanteissa ”mömmö” onkin yllättäen ollut moninkertaisesti niin vahvaa kuin minkälaisena se on käyttäjälle myyty.

juva uskoo, että se on tila vähentäisi myös humeiden käyttöön liittyviä järjestyshäiriöitä ja piikittämisiä muissa julkisissa tiloissa kuten yleisissä käymälöissä. Hän ottaa esimerkiksi Mallilla sijaitsevan Kelan toimiston, jonka yleisö-wc on ajoittain jouduttu sulkemaan piikittäjien takia. Huumeenuloja löytyy kovan ajan myös puistoista, joissa ne saattavat aiheuttaa vaaratilanteita etenkin lapsille.

"Kaikki, joilla on ollut pieniä lapsia, tietävät, kuinka varhain lapsille pitää opettaa, että tällaisiin ei sitten kosketa", Juva sanoo ja viittaa puistoista löytyviin huumeneuloihin.

TÄHÄN mennessä Juvan maaliskuun puolivälissä jättämän aloitteen on allekirjoittanut 20 valtuutettua viidestä eri puolueesta. Heidän joukossaan ovat muun muassa vihreän valtuustoryhmän puheenjohtaja **Otso Kivekäs** ja varapuheenjohtaja **Jasmin Hamid**, köyhyystutkija **Maria Ohisalo** (vihr.), lääkäri **Sirpa Asko-Seljavaara** (kok.), nuorisotutkija **Veronika Honkasalo** (vas.), kansalaisaktivisti **Mai Kivelä** (vas.), **Thomas Wallgren** (sdp) ja piraahtipuolueen **Petrus Pennanen**.

— MAINOS (TEKSTI JATKUU ALLA) —

— MAINOS PÄÄTTYÄÄ

Juvan mukaan hän on saanut aloitteestaan pelkästään positiivista palautetta.

"Kaikki sanovat, että jees, tärkeää ja lopultakin inhimillistä kohtelua!"

Maailmalla on juvan mukaan hyviä kokemuksia turvallisista huumeiden käyttöpisteistä. Hän on itse käynyt vastaavanlaisessa paikassa Espanjan Barcelonassa, jossa käyttöhuoneista on saatu hyviä tuloksia.

MUTTA mistä huumeidenkäyttäjille löydetään sopivat tilat? Se on Juvan mielestä miettimisen arvoisin kysymys.

"Pitää tutkia, tulisiko kyseeseen täysin erillinen tila vai jonkin isomman yksikön yhteydessä oleva tila", Juva sanoo.

Yksi mahdollinen paikka voisi hänen mukaansa olla jossakin Kalasataman uuden terveys- ja hyvinvointikeskuksen yhteydessä. Tilan pitää olla sellainen, ettei siitä tule huumeluola-aikeita, jonka vuoksi muut saman rakennuksen palveluita tarvitsevat alkavat tuntea olonsa turvattomiksi.

Mutta ennen kuin sijaintikysymyksiin asti päästään, asia pitää saada käsittelyyn Helsingin valtuustossa.

"Sitä odotellessa voi vielä mennä tovi", Juva sanoo.

Valtuustoaloitteesta kertoi ensimmäisenä MTV:n uutiset.

kanssa

14:36 Eduskunta siirsi päätöksen istumajärjestyksestään tiistaille – "Tällaisesta asiasta tämän talon ei pitäisi ruveta riitelemään"

14:31 Myös Puolustusvoimain komentajaa epäillään rikoksesta Lemmenjokita-
tapauksessa

14:30 Kaleva: Kiekkohuuma valtasi Oulun, ensimmäiset jonottajat saapuivat yöllä – seitsemäs finaali myytiin hetkessä loppuun

Näytä lisää

Kaupunki

Valvottuja tiloja suomensisaisten huumeiden käytölle on maailmalla noin sata. Niitä käyttävät lähinnä kaikkein syrjäytyneimmät narkomaanit, sanoo THL:n asiantuntija.

Pistämisen jälkeen käyttäjä siirtyy toiseen huoneeseen, jossa huumausaineen vaikutuksia ja käyttäjän tilaa seurataan yliannostuksen varalta ennen kuin hänen annetaan poistua.

— MAINOS (TEKSTI JATKUU ALLA)

On synttärät
lauantaista sunnuntaihin
kaikki tuotteet
alennettuun hintaan

KAIKKI SOHVAT

-50%

KAUKOKÄSÄLÄ

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
579,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
79,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
299,-
C001 / 1400 kpl

KAUKOKÄSÄLÄ

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
579,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
79,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
299,-
C001 / 1400 kpl

KAUKOKÄSÄLÄ

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
579,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
79,-
C001 / 1400 kpl

MAKROHÖLÖ

1500 x 1000 x 1100 mm
299,-
C001 / 1400 kpl

— MAINOS PÄÄTTYÄ

KURVIN D-asetamalla ajatus valvotuista pistotiloista saa vahvan kannatuksen. Asemalla toimii päihdepalveluyksikkö ja Drop In -neulanvaihtopiste. Päiväsaikaan paikalla on useita ihmisiä, jotka ovat tulleet vaihtamaan käytettyjä neuloja ja ruiskuja puhtaisiin.

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIIKKO
-----------	-------	--------

1. Kommentti: Miksi perussomalaisuuden ei haluta istua eduskunnassa oikealla?
Yksinkertainen kysymys kertoo poliittisesta painon enemmän kuin arvasta
2. Tuntumaton nainen loi 3-vuotista potkua Juntion parkkialueella
3. Vihreiden Aino Pennaselle sakkoja leikkauksista
4. Tässä ovat Suomen kalleimmat nimismiehet: Ovat asunnat: Seitsemän miljoonan euron Helsingin Lauttasaarassa on yrittetty myydä vuosia
5. Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä oppositioon, jos hallitusohjelma ei toteutu
- Sdp:n Rintne ja Keskustan Keskikangas neuvottelut puolueiden kanssa
6. Vantaalaisissa elää lähes kuukauden kartanossa ja jätti laskun maksamatta
- Keskustan valokuvien mukaan ja sijoittajamaailman laatu tällaisesta
7. Kukaan ei halua julkaista Woody Allenin muistelmia
8. Eduskunta siirsi päätöksen istutustajaryhkeistä tiistaille
- Tällaisesta asiasta tämän talon ei pitäis ruueta riitelemään
9. Lemmenjoon harjoituksien johtaja
- Poliisihenkilökunta: "Jos ihmisellä oli jono, hänen jono". HS:n seuranta perhealtaville luovuttavista tilasta
10. HS Vantaa: Tämä vilkas autoväylä keskellä Vantaata tekee yhtäkkiä sellaisen, vaarallisen mutkan - Mistä on kyse?

[Näytä lisää](#)

HS LIVE

**HANKI
PAREMPAA
KATSOTTAVAA.**

KATSO LISÄÄ

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIIKKO
-----------	-------	--------

1. Tuntumaton nainen löi 13-vuotiaista poikaa jumbon parkkialueella.
  2. Vantaalaisiesi ei lähes kuukauden kartoittoa ja jätti lisen maksamatta – Toi myös valerekanimikona ja Ajoi ylämaallaan autolla itävaltaan
  3. **HS Vantaa:** Tämä vilkas autovalia keskele Vantaata tekee yhtäkkiä seiltämättömän, vaarallisen mutkan – Mistä on kyse?
  4. **HS Kerava:** 13-vuotiaista poikaa puukkohtiin keskellä kadulla Keravalla – Pelinä ei oiaa kertoa tekijästä mitään
  5. Suomalaisen suhde hiuksien on syvä ja epätoivoinen, mutta tiede kertoo monta yllätyksellistä faktaa suomalaisten hiuksista
- Tilastile**

Näytä lisää

14:55 Vihreiden Aino Pennaselle sakkoja

- 14:55 Vihreiden Aino Pennaselle sakkaja lentokoneprotestista
- 14:46 Lemmenjoen harjoituksen johtaja kuvailee alkoholinkäyttöä: "Jos ihmisellä oli jano, ihmisen joi. H:n seuranta periantailta luottavista tästä
- 14:45 Puhe ruskeista paperipusseista liukutti kuubalaisen kynniin ja sai palikit suomalaisistaiteilijat tekemään teoksen, jossa on 100 000 Lempäälässä valmistettua pussia

Piikitystilaa todella tarvitaan Helsinkiin, sanovat niin työntekijät kuin asiakkaatkin. Yksi suurimmista hyödyistä olisi se, että apu olisi lähellä, sanoo **Henkaksi** esittyttyvä nelikymppinen mies. Yliannostustapauksissa apua ei aina saada paikalle, sillä hätänumeroon ei välttämättä **uskalleta tai ymmärretä soittaa**.

"Valvottua tilaa tarvitaan turvallisuussyistä. Jos joku vetää liikaa, voi saada heti apua eikä tarvitse jäädä rappaun ihmettelemään", Henkka sanoo.

Puhtaassa tilassa pistäminen olisi myös paljon turvallisempaa.

"Jos kolme ihmistä on jossain rapussa pistämässä ja vaikka kaikilla olisi puhtaat neulat, ainoa vesipiste saattaa olla pullo, josta joku on juonut", Henkka huomauttaa.

29-vuotias **Jan** arvelee, että pistotilasta hyötyisivät erityisesti asunnottomat, jotka muuten päätyvät käyttämään huumeita julkisilla paikoilla. Toisaalta häntä mietityttää myös poliisin suhtautuminen.

"Kuka sinne sitten uskaltaa mennä? Siinä on kuitenkin kynns, kun ei tiedä, kuinka nopeasti on kytät perässä."

ENSIMMÄISET valvotut tilat huumeiden käyttöön perustettiin 1980-luvulla. Kuuluisimmat tapaukset Zürichissä ja Frankfurtissa lähtivät kaoottiseksi menneestä avoimesta huumeiden käytöstä, Tuukka Tammi kertoo.

"Tietäillä alueilla pyöri satamäärin käyttäjiä, ambulanssi oli jatkuvasti paikalla ja kuolemia sekä yliannostuksia sattui paljon. Se oli niin karmean näköistä, että kaupunkilaisetkin halusivat asialle tehtävän jotain."

Yksi Helsingin tavoitteista on ympäristön siistiminen ja huumeisiin liittyvien häiriöiden vähentäminen. Huumeiden käyttö halutaan pois rappukäytävistä ja julkisista wc-tiloista sekä käytetyt ruiskut ja neulat pois julkisilta paikoilta.

Toinen tavoite on parantaa kaikkein huonoimmassa asemassa olevien suomensiaisiä huumeita käyttävien terveyttä. Puhtaat välineet ja tilat sekä turvallinen pistäminen ehkäisevät infektioriskiä ja tulehduksia. Siksi useissa ulkomaisissa pistotiloissa henkilökunta neuvoo paikalla kävijöitä pistämisessä.

Tammen mukaan opastusta pistämisestä ja filtertien käytöstä olisi erityisen tärkeää saada myös Helsingissä.

"Turvallisen pistämisen opetus olisi tärkeimpien juttujen joukossa, koska Suomessa paljon käytetty buprenorfiini on tabletti muodossa", Tammi kertoo.

"Kun pillereitä murskataan ja sulatetaan käyttöä varten, mukana on myös sidosaineita eli kaikkea muuta paitsi sitä päihdyttävää ainetta. Tämä aiheuttaa erityisen paljon ongelmia, kun sidosaineista kulkeutuu hiukkasia verisuoniin. Se voi johtaa pahimmillaan amputaatioihin."

Käytännössä pitäisi siis opettaa, mihin kohtaan ja missä suunnassa neula työnnetään suoneen ja minne ei missään nimessä kannata pistää.

"Ei siellä kukaan pistä toista ihmistä. Neuvonta on enemmänkin informaation antamista ja kuvien näyttämistä."

ULKOMAILLA ongelmia on syntynyt lähinnä silloin, kun pistotilat ovat olleet liian pieniä ja väärissä paikoissa. Suurin osa valvotuista käyttötiloista on alueilla, joilla tiedetään käytettävän paljon päihteitä.

"Ei kannata perustaa yhtä isoa paikkaa sellaiselle alueelle, missä käyttäjiä ei ole. Se saattaa siistiä ja auttaa tilannetta muualla, jos käyttäjät liikkuvat uuteen ympäristöön, mutta samalla se saattaa uudessa ympäristössä aiheuttaa sellaista trafiikkia, jota siellä ei ole aiemmin ollut", Tammi sanoo.

Lisäksi tilaan pitää päästä riittävän nopeasti. Esimerkiksi Osloon 2000-luvun alussa perustettu asema toimi huonosti, koska tilaan otettiin sisään yksi ihminen kerrallaan. Häiriöitä syntyi, kun ihmiset joutuivat odottamaan sisäänpääsyä liian pitkään.

"Tilan pitää pystyä palvelemaan riittävän suurta joukkoa, että ei aiheudu liian pitkää odottelua. Jonotuksen aikana saattaa ilmetä lieveilmiöitä, kuten huumeiden käyttöä ja kauppaa tilan ulkopuolella."

14:45	Nyt.fi-kommentti: Temptation Island osoittaa sen, miten "törky-tv:n" katsojien on kasvanut pois televisioista ja tehnyt mestä kamalia luoruiaia
14:39	Kolumni: Älä tee suurta virhettä, Antti Rinne
14:39	Teatteriarvostelu: Näyttelijä Jari Virmanin kuukauden kestäneestä vauelluksesta Turkin vuoristoon syntyi upeasti äänisuunniteltu esitys
14:38	Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä myös oppositioon, jos hallitusohjelma ei miellytä – Sdp:n Rinne aloittaa kahdenkeskiset neuvottelut puolueiden kanssa
14:36	Eduskunta siirsi päätöksen istumajärjestyksestään tiistaille – "Tällaisesta asiasta tämän talon ei pitäisi ruveta riitelemään"
14:31	Myyös Puolustusvoimain komentajaa epäillään rikoksesta Lemmenjoki-tapauksessa
14:30	Kaleva: Kiekkohuuma valtasi Oulun, ensimmäiset jonottajat saapuivat yöllä – seitsemäs finaali myytiin hetkessä loppuun

Näytä lisää

TUTKIMUSTEN perusteella pistohuoneita käyttävät lähinnä kaikkein syrjäytyneimmät huumeidenkäyttäjät, joita terveysneuvontapisteetkään eivät välttämättä tavoita. Asiakaskunta saattaa olla hyvinkin vakiintunut, eikä tuntemattomia käyttäjiä välttämättä oteta sisälle.

Raskaana olevilta naisilta, alaikäisiltä ja satunnaisilta vierailijoilta pääsy tiloihin on eväty kokonaan.

"Pelko siitä, että joku kävisi tällaisessa tilassa kokeilemassa huumeita, ei tunnu ollenkaan realistiselta", Tammi sanoo.

Hänen mukaansa riit eivät ratkaise kansallista huumeekvsvmvstä, mutta

[Etusivulle](#)

Myös Kurvin D-asemalla uskotaan, että pistotilaa käyttäisivät eniten ne, joilla ei ole mitään muuta paikkaa.

"Asunnottomat olisivat varmaankin yksi aika iso käyttäjäryhmä. He ovat tällä hetkellä kaikkein heikoimmassa asemassa. Hygieeninen ympäristö olisi heidän etunsa", sanoo asemalla työskentelevä **Kati**, joka kertoo olevansa entinen narkomaani. Nyt hän on ollut yhdeksän vuotta kuivilla.

Pistotila olisi paitsi turvallinen paikka myös osoitus huumeriippuvaisten inhimillisestä kohtelusta. Riippuvainen käyttää huumeita joka tapauksessa, oli siihen osoitettua tilaa tai ei, Kati huomauttaa.

"Lähtökohta on se, että jos ihminen on päättänyt vetää huumeita, niin hän vetää. Puhdas pistohuone on parempi kuin vessa tai katu, jossa väkkejä jää pitkin poikin."

HENKAN mielestä vastaavia tiloja olisi kaivattu Helsinkiin jo vuosia sitten. Sillä olisi hänen mielestään säästytty monelta huumekuolemalta.

"Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan."

[Palsta](#)

Pääkaupunkiseudulla jopa yli 10 000 ongelmakäyttäjää

- Huumausaineista käytetään suomensisäisesti lähinnä opioideja ja amfetamiineja. Opioideista yleisimmin käytetään buprenorfinia (kauppanimet Subutex ja Suboxone). Viime vuosina metamfetamiinin käyttöä arvioidaan yleistyneen.
- Edellisen tutkimusarvion (2014) mukaan pääkaupunkiseudulla oli 5 600–10 300 amfetamiinin ja opioidien ongelmakäyttäjää.
- Heistä amfetamiinia käytti 3 700–5 900 ja opioideja 3 500–4 200 henkeä.
- Pohjois-Amerikassa huumekuolemia aiheuttavat yhä enemmän erittäin voimakkaita syntetettisiä opioideja fentanylit, joiden lisääntymisestä on merkkejä myös Euroopassa.

Lähde: THL

Kaupunki

Huumeidenkäyttötilojen ideana olisi kohentaa kaikkein huonoimmin voivien suonensisäisiä huumeita käyttävien terveyttä, ehkäistä huumekuolemia sekä vähentää huumeiden käyttöön liittyviä rikoksia ja muita häiriöitä.

Työntekijä lajitteli huumeidenkäyttäjille jaettavan akuuttipussin sisältöä Kurvin D-asemalla viime kesäkuussa. (KUVA: MARKUS JOKELA / HS)

Lari Malmberg HS

Julkaistu: 7.11.2018 23:48

HELSINKI selvittää, voidaanko kaupunkiin perustaa valvottu tila suonensisäisten huumeiden käytölle. Kaupunginvaltuusto päätti asiasta keskiviikkona. Asia eteni valtuuston käsittelyyn vihreiden valtuutettu **Kati Juvan** tekemän valtuustoaloitteen seurauksena.

Huumeidenkäyttötilojen ideana olisi kohentaa kaikkein huonoimmin voivien suonsensisäisiä huumeita käyttävien terveyttä, ehkäistä huumekuolemia ja samalla vähentää huumeiden käyttöön liittyviä rikoksia ja muita häiriöitä.

Huumeidenkäyttäjille tarjottavien palveluiden katsotaan vaikuttaneen tehokkaasti suonensisäisiä huumeita käyttävien keskuudessa leviävän hiv-epidemian loppumiseen ja ehkäisseen muiden veriteitse tarttuvien tautien leviämistä.

Aihe jakoi valtuuston keskiviikkona kahteen leiriin. Selvitystä vastustettiin erityisesti sen vuoksi, että huumeidenkäyttö on lainvastaista. Toisaalta huumeidenkäyttötölojen pelättiin myös luovan ympärilleen toimintaa, joka synnyttäisi turvattomuuden tunnetta alueen asukkaissa.

— MAINOS (TEKSTI JATKUU ALLA)

Plussepäivät nyt
sunnuntaihin asti, kaikki

VAAETTEET JA JALKINEET

-20%

MYÖS TARJOUSHINNOISTA!

**Edun saat
Plusse-
kortilla
2.-3.5.
huhtikuuta
myyjäisessä
myyjäispäivä
2019/2020**

Plusse
●●●●●

**Etemekki
Breezy Breezy Jacket 129,-**

**-20%
NYT MAI**

103,20

Etemekki Nike Tegen 59,90

Käytettyjen tuotteiden hinnat
sisältävät 10% alennusta.

**-20%
NYT MAI**

47,92

● INTERSPORT®

HELSINKI, ESPOO JA VANTAA

"Toimintamalli on vallitsevan lainsäädännön kanssa ristiriidassa", kokoomuksen **Juha Hakola** sanoi.

Luetuimmat

JUURI NYT	PÄIVÄ	VIKKO
1.	Kommentti: Miksi perussuomalaiset ei halua itseä eduskunnassa oikealla? Yksinkertainen kysymys kertoo poliittisista palon ennemminkin kuin arvot.	
2.	Tuntumaton nainen löi 3-vuotiaasta poika lounaan pöydällä kirkkallisella.	
3.	Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä my opposition, jos hallitusohjelmia ei ole. Järjestyksellisesti aloittaa kahdenkeskiset neuvottelut puolueiden kanssa.	
4.	Tässä ovat Suomen kaikkimattam mynnissä olevat asunot: Seitsemän miljoonan euron kotia Helsingin Lauttasaarella on yrittänyt myydä vuosia.	
5.	Vantaalaismies eläjä lähes kuukauden karantona ja jätti lähes maksamatta taksin kassan valvontakamionika ja ajoi huimaamalla autolla täraavata.	
6.	Eduskunta siirsi päätöksen istumajärjestyksestäntä tistialle – "Tällaisesta asiasta tämän lauan ei pitä raituuta riitelemään".	
7.	Kukaan ei halua juikaista Votus Allen muistelmia	
8.	Perheistie: Janina Frytta löytyi geenivirhe, joka pakotti hänet poistua sairaalasta rintasta – Miksi siitä pituun sairautta? salassa, mieltä vetikin leikkauksen jälkeen Tilaajalle	
9.	Lemmenjoen harjoituksen johtaja kuvalle alleohinkolinkityksiä – "Jos ihmiset oli uno, jännen jono", HS:n seuranta perantailla luovuttavista tästä	
10.	HS Vanta: Tämä vikaus autoväilyä keskellä Vantaata tekee yhtäkkiä sen kysymyksen, vaarallisen mutkan – Mistä on kysy?	

Näytä lisää

HS LIVE
**HANKI
PAREMPAA
KATSOTTAVAA.**

KATSO LISÄÄ

Luetuimmat - Kaupunki

JUURI NYT	PAIVA	VIIKKO
1.	Tuntumaton jumbon löysi 3-vuotiaita poikaa naimen parkkialueella	
2.	Vantaalaisiesmiehelle eläli lähes kuukauden kantaansa ja jätti laskun maksamatta Toimi myös valemekaanikonna ja ajoi huimaamallaan autolla Itävaltaan	
3.	HS Vantaata: Tämä vilkuili autoväylä keskellä Vantaata tekee yhtäkkiä selittämättömän, vaarallisen mutkan – Mistä on kyse?	
4.	HS Kerava: 13-vuotiaista poikaa nuutettiin seinään kadulla Keravalla. Poliisi: Uhri ei osaa kertoa tekijästä mitään	
5.	HS Kerava: Joku on toimittanut siististi leikkautuja, täydellisen sileitä lehtileikkeitä 16 vuodeen ajan Katrin Tuuran leikkopöytä	

Näytä lisää

Uusimmat

14:55 Vihreiden Aino Pennaselle sakkoja lentokoneprotestista

14:46 Lemmenjoen harjoituksen johtaja kuvailee alkoholinkäyttöä: "Jos ihmisiä oli jano, ihmisen joi", HS:n seuranta perjantailta luettavissa tästä

14:45 Puhe ruskeista paperipusseista liikuttu kuubalaisen kynnyllä ja sai palkitut suomalaisaittelijat tekemään teoksen jolla on 100 000 Lempäälässä valmistettua russia

Saman puolueen **Otto Meri** sanoi kannattavansa aloitetta, koska kyse on asian selvittämisestä, ei käyttöhuoneen perustamisesta.

Meri epäili, että nykytilainsäädäntö ei itseasiassa lukisi käytön mahdollistavaa huonetta laittomaksi niin jyrkästi kuin valtuustossa epäiliin. Huumeiden käyttäminen käyttöhuoneessa olisi kyllä laitonta, mutta siitä ei välttämättä tarvitsisi tuomita rangaistuksia esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, joissa huumeisiin päästettäisiin henkilöitä, jotka olisivat sitoutuneet korvaushoitoon.

VASEMMISTOLIITON Paavo Arhinmäki huomautti, että kysymykseen voidaan suhtautua kahdella tavalla. Ensimmäinen on katsoa sitä tiukan "legalistisesti". Toinen vaihtoehto taas on tunnustaa se, että huumeita käytetään kaupungissa joka tapauksessa ja pyrkiä sitten minimoimaan käytöstä aiheutuvat haitat.

Vasemmistoliiton **Dan Koivulaakso** sanoi, että huumeidenkäyttö ja huumeekauppa aiheuttavat jo nyt turvattomuutta monilla asuinalueilla. Näin ollen huumeidenkäyttötilat itse asiassa voisivat Koivulaakson näkemyksen mukaan lisätä turvallisuutta.

Vihreiden **Kati Juva** ja sosiaali- ja terveystoimen apulaispormestari **Sanna Vesikansa** (vihr) totesivat, että hyvin samantyyppistä keskustelua käytiin myös silloin, kun Helsingissä päätettiin neulanvaihtopisteiden perustamisesta.

MAINOS (TÄKSI JATKUU ALLA)

MAINOS PÄÄTTYY

"Kuitenkin voimme nähdä, että se oli terveystoimittisesti Suomen kannalta tärkeä päätös", Vesikansa sanoi.

Kokouksen Hakola esitti kysymyksen palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Esitys hävisi äänestyksen äänin 23-61. Hakolaa kannattivat osa kokoomuslaisista, perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit.

VALVOTTUJA pistotiloja on maailmassa noin sata, näistä suurin osa muualla Euroopassa. Suomessa Helsingin kokeilu olisi ensimmäinen.

Helsingin virkamiesten mukaan valvotut pistotilat vetävät tutkimusten mukaan puoleensa "kaikkein marginalisointeinta suomensisäisten huumeiden käyttäjäkuntaa, jonka yhteydet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ovat heikot."

Huumeidenkäyttötilan perustamista edellyttävässä selvityksessä pitää valtuuston päätöksen mukaan arvioida muun muassa päätöksen oikeudellinen perusta. Selvityksen valmistuttua tilojen perustamisesta päätetään vielä erikseen kaupunginhallituksessa.

HELSINGIN poliisi ei ole pistotilaehdotuksesta innoissaan, vaan pitää sitä

[Etusivulle](#)

UCH ajassa näet kaikkien näkemyksien ja kommenttien lisäksi myös uutisesta ollut asiasta **samaa mieltä**. Hänen mukaansa olemissa oleva säädös mahdollistaisi piikitystilojen perustamisen niin, ettei rikoslakia tarvitsisi muuttaa.

Huumeidenkäyttö näkyy Helsingin julkisissa tiloissa. HS kirjoitti viimeksi syyskuussa Helsingin Rautatientorin julkisesta wc:stä, jossa lojuu jatkuvasti huumeneuloja ja muuta roskaa.

Myös esimerkiksi kirjastoissa ovat näkyneet huumeisiin liittyvät levottomuudet, sotkeminen ja häiriköinti. Sama pätee muihinkin julkisiin tiloihin, esimerkiksi osaan Kelan toimipisteistä.

14:45 **Nyt.fi-kommentti:** Temptation Islanc osoittaa sen, miten "törky-tyt" katsominen on kasvanut pois televisiosta ja tehnyt meistä kamalia juorujia

14:39 **Kolumni:** Älä tee suurta virhettä, Ant Rinne

14:39 **Teatteriarvostelu:** Näyttelijä Jari Virmänin kuukauden kestäneestä vauhtikasta Turkin vuoristoon syntyi upeasti äänisuunniteltu esitys

14:38 Petteri Orpo: Kokoomus voi mennä myös oppositioon, jos hallitusohjelma miellyttää - Sdp:n Rinne aloittaa kahdenkeskiset neuvottelut puolueiden kanssa

14:36 Eduskunta siirsi päätöksen istumajärjestyksestään tiistaille - "Tällaisesta asiasta tämän talon ei pitäisi ruveta riitelemään" O

14:31 Myös Puolustusvoimain komentajaa epäillään rikoksesta Lemmenjohti-tapauksessa

14:30 Kaleva: Kielokhuuma valtasi Oulun, ensimmäiset jonottajat saapuivat yöll seitsemän finaali myytiin hetkessä loppuun

[Näytä lisää](#)

